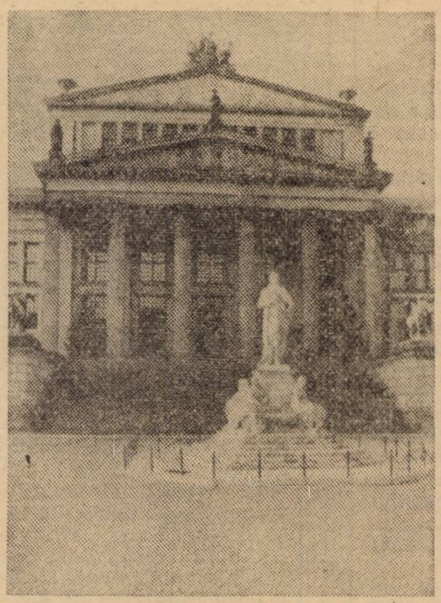

„MEMORIALUL SCHILLER". *În luna decembrie 1988, statuia de marmură „Memorialul Schiller", realizată de sculptorul Reinhold Begas (1831—1911), a fost repusă pe soclul său, în fața sălii de concerte din Piața Academiei din Berlin. Sculptura de mare valoare a fost supusă, timp de doi ani, unor ample lucrări de restaurare care i-au redat frumusețea și valoarea inițială*

1000+1

Retragere

Ghennadi Gherasimov, șeful Direcției de informații din Ministerul afacerilor externe al U.R.S.S., a anunțat la Moscova, în cadrul unei conferințe de presă, că trei pătrimi din efectivele trupelor sovietice aflate pe teritoriul Mongoliei se vor întoarce în patrie. Totodată, a precizat Gherasimov, din Mongolia vor fi retrase toate forțele aeriene sovietice.

Alegeri

În cadrul primei ședințe a comisiei electorale pentru alegerile de deputați populari din Etiopia, președintele acestei țări, Mengistu Haile Mariam, a declarat că „alegerile generale din Etiopia vor permite instaurarea puterii populare la toate nivelurile, consfințind încă o victorie în lupta revoluționară".

Explozii

Satelitul „Hoes" a înregistrat, la începutul săptămînii trecute, una dintre cele mai puternice explozii solare. Amploarea exploziei a depășit limita sensibilității aparaturii de înregistrare de la bordul satelitului. Potrivit comunicărilor centrului științific al Agenției pentru problemele oceanelor și atmosferei, din S.U.A., în cursul acestei săptămîni vor avea loc și alte explozii solare. În acest sens, cotidianul american „Washington Post" a menționat că momentul maxim al activității solare ar urma să se înregistreze în luna decembrie.

Copii

Un studiu realizat pe parcursul a doi ani, în Australia, relevă faptul că între 20 000 — 25 000 de copii australieni nu au alt adăpost decît canalele, clădirile părăsite, automobilele abandonate sau, uneori, cerul liber. Cotidianul vest-german „Die Welt", care comentează concluziile raportului, menționează că autoritățile australiene au recunoscut că nu pot face nimic pentru a îmbunătăți soarta acestor copii.

Columb

În portul mexican Alvarado va începe construirea replicilor caravelelor „Nina" și „Pinta", care, sub comanda lui Cristofor Columb, au ajuns, în 1492, pe continentul american. Construcția navelor va fi terminată în 1992 și, în primul voiaj, ele vor reface itinerarul, de acum cinci secole, al ilustrului navigator.

Incident

Guvernul de la Nairobi a protestat energic împotriva unui bombardament efectuat de un avion al forțelor aeriene ugandeze asupra orașului Lokichogio, din nordul Kenyei, soldat cu moartea a trei civili și rănirea altor doi. Oficialitățile ugandeze au dezmințit, însă, acuzațiile respective.

Experiență

„Ceea ce ne leagă între noi, ca oameni, este faptul că avem aceleași expresii pentru emoții și înregistrăm aceleași schimbări fiziologice sau sentimente, care ne însoțesc emoțiile. Ceea ce îi face pe oameni să difere unul față de altul este modul în care gîndesc despre sentimente și în care folosesc limba, ca să exprime aceste gînduri," este de părere Paul Ekman, profesor de psihologie la Universitatea Californiei, din San Francisco. El a cerut unui grup de subiecți să exprime o serie de emoții, ca teamă, tristețe sau dezgust, cu ajutorul expresiilor faciale, și a înregistrat schimbările produse la nivelul temperaturii corpului, al ritmului cardiac și transpirației. Schimbările au fost identice la două seturi de subiecți — provenind din San Francisco și din rîndul populației Minangkabau, din Sumatra de Vest, în Indonezia.

Trenuri

În Cehoslovacia se va desfășura un vast complex de operațiuni în vederea consolidării căilor ferate. Pe tronsoanele modernizate, în lungime de 1 300 km, se prevede sporirea vitezei pînă la 160 km pe oră, prin utilizarea unor locomotive rapide, dintr-o nouă generație.

Fotografii

Cu ajutorul unei noi tehnici de microfotografiere, pusă la punct de firma americană Hughes, se pot obține imagini care permit studierea detaliilor cu dimensiuni sub 15 nanometri (aproximativ a 3 000-a parte din grosimea unui fir de păr). Noua tehnologie, care utilizează un microscop cu fascicul de ioni, va fi folosită la fabricarea microstructurilor electronice din componența circuitelor integrate.

Reciclare

În Republica Democrată Germană au fost adoptate numeroase măsuri de reciclare a deșeurilor, acțiune deosebit de importantă, atît din punct de vedere ecologic, cît și economic. În instalațiile special construite în acest scop, 68 la sută din oțel, 52 la sută din hîrtie și 25 la sută din lubrifianți sînt recuperate prin tehnologiile de reciclare.

Agenție

La Londra, cu ocazia zilei de 8 Martie, a fost deschisă agenția „Womankind", al cărei țel este promovarea drepturilor economice și sociale ale femeii. Alec Reed, inițiatorul acestei acțiuni, a arătat că, pentru multe femei din țările industrializate, accesul la educație și pregătire profesională, la asistență medicală este doar un deziderat, după cum promovarea, pe măsura calității muncii prestate, nu este, de regulă, refuzată.

SECRETELE LUXORULUI. *O echipă de muncitori care efectuau lucrări de consolidare la templul din Luxor, de lîngă Valea Regilor, din Egipt, au descoperit, în timpul excavațiilor, un grup de cinci statui, avînd o vechime de peste 3 000 de ani. Aceasta este, se crede, cea mai importantă descoperire arheologică a secolului. Statuile, din granit, de o rară frumusețe și executate cu o măiestrie remarcabilă, reprezintă divinități egiptene. Datînd din primele perioade ale artei egiptene, ele reflectă eleganța și opulența epocii în care au fost create. Tezaurul arheologic s-a păstrat intact de-a lungul mileniilor, datorită faptului că statuile au fost îngropate în pămînt, pentru a fi protejate de armatele asiriene, invadatoare. Arheologii egipteni sînt de părere că cercetările care se desfășoară, în prezent, în zona templului din Luxor, vor duce la noi descoperiri.*

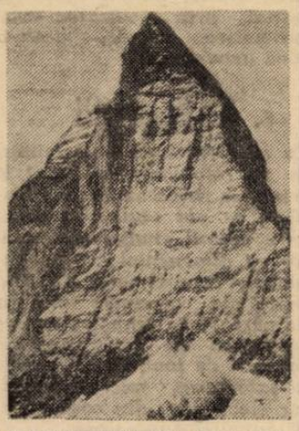

PROIECTOARE. Spre marea nemulțumire a locuitorilor din Zermatt, vîrful Matterhorn, cu o înălțime de 4478 metri, este din nou în atenția afaceriștilor. Ca și cum cohortele de turiști — cu aparate de fotografiat și rucsacuri în care ascund cîte o bucată din vîrf, pe care o duc, orgolioși, acasă, — nu ar fi de ajuns, cetățenii Zermattului au aflat că există planuri pentru iluminarea masivului. Inițiatorii ideii ar urma să folosească sărbătorirea a 700 de ani de existență a Confederației helvetice, pentru a le pune în practică. Potrivit planurilor unui inginer elvețian, vîrful ar urma să fie iluminat cu „lanțuri" multicolore de proiectoare, pe lungimi de kilometri. Primarul Zermattului este categoric în această privință : „In numele locuitorilor resping acest proiect." Supărarea a fost cu atît mai mare, cu cît s-a aflat că susținătorii proiectului ar dori să folosească ocazia și pentru instalarea, pe vîrful Matterhorn, a unor reclame luminoase uriașe

Contaminare

Începînd din anul 1960, printre locuitorii insulelor Pacificului de Sud s-a observat o creștere bruscă a cazurilor de intoxicație alimentară, din cauza consumului de pește contaminat cu o toxină foarte puternică.

Potrivit rezultatului unui studiu publicat de revista americană „The Lancet", apariția toxinei în pești s-ar datora faptului că, în această zonă a Pacificului, au avut loc numeroase experimente nucleare, care au modificat echilibrul ecologic al regiunii, avînd, totodată, un efect deosebit asupra coralilor și a bancurilor de plancton — hrana preferată a peștilor. Timan Ruff, un cercetător australian, afirmă, la rîndul său, că testele nucleare și activitățile care preced aceste experimente — foraje, dragări și folosirea de explozibile convenționale — au favorizat înmulțirea excesivă a unei specii de plancton numită Gambierdiscus toxicus. *Această specie secretă o toxină inofensivă pentru pești, dar deosebit de nocivă pentru organismul uman (stări de oboseală, pierderea echilibrului și a posibilității coordonării mișcărilor). În cazul în care concentrația de toxină este mai mare, consecințele, pentru oameni, sînt, întotdeauna, fatale. Întrucît alimentul de bază al locuitorilor insulelor amintite este peștele, consumarea peștilor care s-au hrănit cu plancton toxic a avut repercusiuni tragice asupra populației.*

În Pacific se află mai multe baze navale, aeriene și de comunicații, aparținînd mai multor țări. Începînd cu anul 1950, Statele Unite, Marea Britanie și Franța au efectuat mai mult de 250 teste nucleare în această regiune. Pe insula Hao, primul caz de intoxicare a apărut în anul 1965, cînd Franța a folosit, pentru întîia oară, teritoriul insulei drept bază pentru experimentele sale nucleare. În 1968, 43 la sută din cei 650 de locuitori ai insulei au suferit diferite forme de intoxicare.

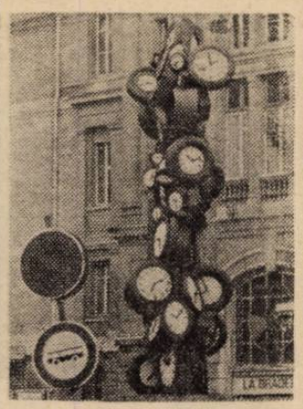

MONUMENT. Piața din fața gării pariziene Saint-Lazare este amenajată în mod original și sugestiv. În apropierea uneia din intrările gării se află o sculptură reprezentînd un vraf de geamantane, iar la a doua intrare — un morman de ceasuri, sugerînd o posibilă recomandare : Atenție ! Nu pierdeți trenul !

1000+1

Diogene

Norvegianul Rolf Hanssen, un temerar comandant de navă, a hotărît să efectueze traversarea solitară a Atlanticului, la „bordul" unui... butoi. Din nefericire, călătoria sa a fost întreruptă de un incendiu puternic, provocat de o rachetă de semnalizare, care a explodat accidental. După o luptă dramatică cu focul și cu apa — fiecare găleată turnată peste flăcări umplea și mai mult butoiul, mărind riscul unei scufundări —, Hanssen a reușit să stingă incendiul și să se salveze. El a fost găsit, puțin timp după naufragiu, de echipajul unei nave care trecea prin zonă.

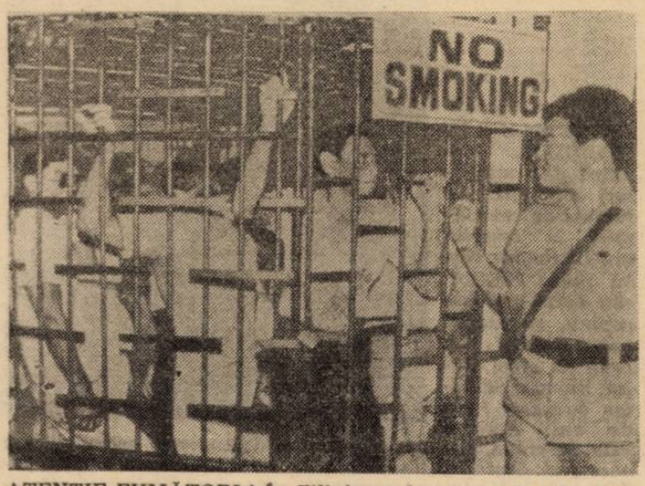

ATENȚIE FUMĂTORI ! *În Filipine a fost promulgată o lege care interzice fumatul în locurile publice. În primele 24 de ore de la intrarea în vigoare a dispoziției legale, poliția din Quezon City, în sudul Manilei, a operat 214 arestări. Persoanele reținute au fost surprinse în timp ce fumau în restaurante, mijloace de transport, spitale etc. Arestații vor fi nevoiți să petreacă o perioadă de zece zile în celule de... nefumători !*

Prețuri

„Uniunea Sovietică împărtășește eforturile statelor exportatoare de petrol care nu fac parte din OPEC de a institui un nivel stabil și reciproc acceptabil al prețului petrolului pentru exportatori și importatori", a declarat, în cadrul unei conferințe de presă, Grant Margulov, prim-vicepreședinte al Biroului Consiliului de Miniștri pentru complexul energetic și de combustibili. „Pe această bază, a spus el, ne exprimăm disponibilitatea de a colabora și de a înfăptui acțiuni solidare posibile cu privire la nivelul exportului nostru de petrol". Explicînd hotărîrea guvernului de a reduce cu cinci la sută, în prima jumătate a anului 1989, exportul de petrol din U.R.S.S. cu plata în valută liber convertibilă, în comparație cu nivelul anului 1988, G. Margulov a apreciat că este vorba de aproximativ 180 000 barili (aproape 1 000 de barili pe zi). Răspunzînd la întrebări, el a subliniat că această măsură nu se referă la acordurile deja încheiate la livrările de petrol în țările membre ale C.A.E.R., cu care relațiile reciproce se edifică pe bază de lungă durată. Referindu-se la perspectivele colaborării internaționale în sfera petrolului și gazelor, participanții la conferința de presă, între care s-au aflat miniștri, experți și oameni de știință, au evidențiat, în primul rînd, căutările de noi metode de creștere a extracției de petrol din zăcămintele deja exploatate.

Captură

Poliția spaniolă a reușit să descopere o cantitate de cîteva sute de kilograme de cocaină, ascunsă în 50 000 nuci de cocos. Operațiunea de interceptare a drogurilor a mobilizat, timp de patru luni, agenții brigăzii centrale de stupefiante din Spania. Odată cu arestarea a cinci traficanți columbieni, polițiștii au descoperit, la domiciliul acestora, o serie de documente în care se descria metoda de introducere a cocainei în nuci de cocos. Cu ajutorul organelor vamale, agenții au localizat, apoi, locul unde erau depozitate cele 50 000 nuci de cocos, introduse în Spania prin portul Cadiz.

Rubrică realizată de Adrian Dascălu

REPORTAJ PE GLOB

Însemnări pe malurile Rhin-ului

Ilie Olteanu

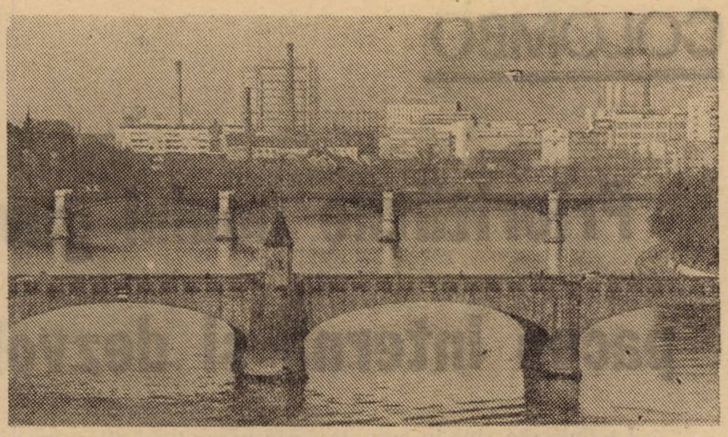

Rhinul, remarcabilă cale de comunicație, a asigurat încă din evul mediu prosperitatea orașelor situate în preajma țărmurilor sale

Rhinul, în noiembrie, rămîne egal cu el însuși, același ca în orice moment al anului, năvalnic sau liniștit, supus sau trufaș, înconjurat de aura legendelor sau, eliberat de acestea, cîntărit – desigur, departe de parfumul poeziei, dar mult mai aproape de adevăr – sub unghiul valorii sale economice. Din Alpii elvețieni, unde se naște, pînă la îmbrățișarea definitivă cu Marea Nordului, Rhinul străbate aproape 1 300 km, traversînd regiuni foarte diferite, cu efect direct deopotrivă asupra regimului apelor și al posibilităților de utilizare. El întîlnește, pe cursul superior, pitorescul lac Constanța (Konstanz) – mare întindere de apă dulce, ale cărei țărmuri se află în trei țări diferite, Elveția, Austria, R.F.G. –, îl traversează pentru a-l părăsi, apoi, renăscut, viguros, măreț. Taie munții Pădurea Neagră – cumpănă a apelor între bazinul său și cel al Dunării (ce stranie coincidență în inspirația toponimică a unor locuitori atît de îndepărtați geografic a făcut ca izvoarele Dunării să fie în Pădurea Neagră iar gurile ei în Marea Neagră ?), pentru ca, în apropiere de Basel, să producă lumină prin numeroase centrale hidroelectrice de căderi mici ; tot aici, în preajma Basel-ului, se află unul din principalele centre chimice elvețiene, răspunzător, cu cîțiva ani în urmă, de una din cele mai grave agresiuni împotriva purității apelor Rhinului. Ceva mai în aval, o altă mare întreprindere, de astă dată vest-germană – B.A.S.F. – își va lega numele de starea de sănătate a marelui fluviu.

Legînd Basel-ul de mare, Rhinul a asigurat, încă din evul mediu, prosperitatea orașelor situate în vecinătatea malurilor lui. Proximitatea apelor sale a modificat evoluția economică a zonelor agricole, stimulînd răspîndirea culturilor de viță de vie și furnizînd așezărilor orășenești cantități sporite de cereale panificabile. Rolul economic al Rhinului a crescut, în veacul trecut, o dată cu dezvoltarea industriei moderne. Facilitățile navigației renane au jucat un rol primordial în înflorirea Ruhr-ului, care a profitat la maximum de condițiile create de situarea pe țărmul unei ape importante : Rhinul a permis ca oțelul și cărbunele din Ruhr să ajungă în sudul țării și în Elveția, revitalizînd numeroase centre ale industriei prelucrătoare, care s-au dezvoltat de-a lungul său și al afluenților săi. Nu este nici o exagerare în afirmația că Rhinul are o importantă contribuție în transformarea R.F. Germania într-o veritabilă supraputere economică. Rhinul, ca să încheiem aici scurta sa fișă economică, este, în aval de Köln, unul din cele mai frecventate fluvii din lume, cu peste 40 milioane tone trafic anual.

Dar Rhinul este și un mare rezervor de apă dulce, pentru consumul zilnic a milioane de oameni. Din acest punct de vedere, domnul Rainer Schreiber, director al Uzinei de electricitate și apă a orașului Bonn, avea tot dreptul să se arate preocupat. Poluarea Rhinului – cît de viu se păstrează în memoria riveranilor tragicul „episod Sandoz" – se înscrie, din cînd în cînd, în actualitate. Cum a fost și cazul provocat de B.A.S.F. și comentat de volubilul nostru interlocutor cu lux de amănunte. O treime din cei 300 000 de locuitori ai capitalei vest-germane este aprovizionată cu apă freatică extrasă de pe țărmul Rhinului, tratată potrivit tuturor exigențelor sanitare. Dar, iată că, în noaptea Anului Nou 1983–1984, amintitele uzine chimice din Ludwigshafen poluează Rhinul cu substanțe nocive : probele luate la Bonn (cost : 5 500 de mărci) nu lasă loc nici unui dubiu. De aici încolo, dl Rainer Schreiber va purta acerba luptă a lui David cu Goliat, respectiv cu B.A.S.F., firmă pe care o aduce, succesiv, în fața mai multor tribunale, de la eșalonul cel mai mic, pînă la Curtea Supremă. În dispută – nu atît recuperarea celor 5 500 de mărci, cît validarea unui principiu : cine are responsabilitatea financiară cînd, prin poluare, este periclitată aprovizionarea cu apă a populației ? „În esență – precizează dl Schreiber –, litigiul consta în faptul dacă eram îndreptățit să iau probe de apă înainte și nu după înștiințarea firmei poluante". În cele din urmă (după patru ani de judecată), dreptatea revine Uzinei de apă din Bonn. „Pentru R.F.G., conchide interlocutorul nostru, sentința rămîne foarte importantă. Apreciez că foarte multe uzine de apă de pe cursul Rhinului se vor baza pe această decizie în diferendele lor cu cei ce poluează". Iar aceștia sînt foarte mulți : puzderia de nave ce îl străbat în ambele sensuri, numeroasele întreprinderi industriale din preajma sa, aglomerările urbane ș.a.

Pădurea Neagră probabil că își datorează numele de botez verdelui intens al versanților săi, care, din depărtare, par o pată întunecată pe seninul cerului de la orizont. Plecăm spre Freiburg cu trenul, pe care îl schimbăm – exact la ora prevăzută în program – la Donaueschingen (în apropiere sînt

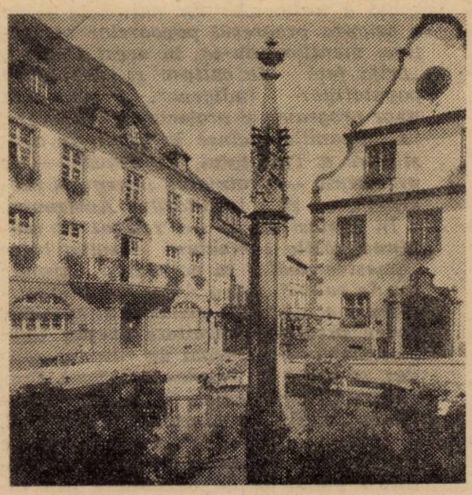

Ilustrată din Freiburg, capitala Pădurii Negre

izvoarele bătrînului fluviu, care își va găsi odihna la noi, în apele Pontului Euxin ; ne emoționează, îndeosebi, imaginea sa, de rîu obișnuit, îngust, dar cu o maiestate a curgerii apei ce-i prevestește destinul european). Precizia companiei de căi ferate este împinsă pînă la detaliu : cunoscîndu-ți vagonul (înscris pe bilet), îl poți aștepta într-o anumită zonă a peronului (A sau B) cu certitudinea că, chiar acolo, se va și opri. Tot în folosul și confortul călătorilor sînt serviciile asigurate – contra cost, desigur – în timpul mersului. Relativ lungă, călătoria este răsplătită de peisaj și de obsedantul însoțitor care este Rhinul. Rînd pe rînd, lăsăm în urmă orașe vestite prin densitatea faptelor istorice sau culturale pe care le-au trăit, dar și prin tumultul vieții de azi, vîrfuri domoale de dealuri (sau munți ?) împodobite de castele feudale ; iată, după Sankt Goarshausen, pe țărmul drept al fluviului, vestita Lorelei, stîncă abruptă nemurită de imaginația lui Clemens Brentano, într-unul din romanele sale : Godwi (1800–1802). Lorelei, spune legenda, a fost o fecioară care s-a aruncat în Rhin din disperare față de necredința iubitului său ; devenită sirenă, îi ademenea pe pescarii sau marinarii ce se aventurau pe aceste învolburate ape, oameni care, sub vraja cîntecului, uitau de navigație și piereau zdrobiți de stîncă. Și Heine s-a lăsat inspirat de această tristă poveste, în al său „Ich weiss nicht was soll es bedeuten", poemul cel mai des pus pe muzică. Fantezia sau legenda pleacă totdeauna de la un sîmbure de adevăr : în zonă, din apele Rhinului ies colții de cremene ai unor stînci, navigația prin aceste praguri fiind semnalizată, astăzi, de balize speciale.

Nu atît Rhinul, cît îngrijorarea față de poluare a fost, pentru noi, tema de legătură între Bonn și Freiburg, orașul în care, după spusele unui ziarist – Roland Schrag, de la postul de radio Südwestfunk – cea mai mare întreprindere este Universitatea. Vrînd să sublinieze, prin aceasta, nu atît absența unor industrii care există (autoritățile au în vedere dezvoltarea celor de vîrf, nepoluante), cît preocuparea generală pentru calitatea mediului ambiant. Ideea sau obsesia agresiunii civilizației industriale asupra naturii – asupra calității vieții, în cele din urmă, de care sînt tot mai conștienți locuitorii acestor meleaguri – aveam s-o reîntîlnim și între coperțile unui elegant album cu peisaje din Swarzwald (Pădurea Neagră), imprimat la editura „Rombach" din Freiburg : un articol-avertisment, semnat de un reputat specialist, inserat la sfîrșitul lucrării, poartă titlul „Moare Pădurea Neagră ?"

Dar, despre Freiburg și despre Konstanz – cu marele său lac regulator din calea Rhinului –, orașe cu o bogată istorie, dar și cu probleme specifice ale actualității politico-economice din R.F.G., probabil cu alt prilej.

COLOMBO

Prioritățile noului guvern: pacea internă și dezvoltarea

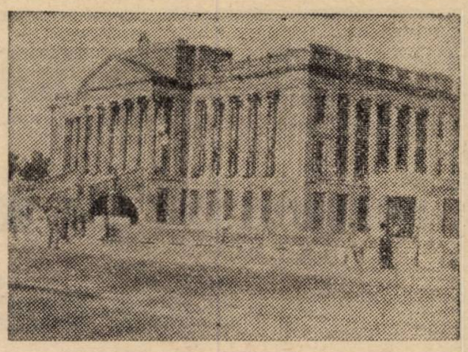

Parlamentul din Colombo — o nouă configurație ; partidul guvernamental rămîne, însă, formațiunea dominantă

La Colombo sînt în curs de desfășurare lucrările primei sesiuni a parlamentului srilankez, în configurația stabilită prin alegerile parlamentare din 15 februarie. Într-o cuvîntare, rostită în deschiderea lucrărilor, președintele țării s-a referit la principalele probleme cu care se confruntă noua administrație srilankeză.

În cuvîntul său, Ranasinghe Premadasa, șeful statului și lider al Partidului Național Unit, de guvernămînt, a exprimat hotărîrea noii conduceri de a restabili pacea, calmul și ordinea în țară. Subliniind că „o atenție deosebită va fi acordată aplicării programului de eradicare a sărăciei", el a cerut, totodată, grupărilor extremiste — a căror activitate a afectat serios evoluția internă din ultimii ani — să depună armele și să renunțe la actele de violență.

Restabilirea păcii și ordinii, ca și eliminarea sărăciei constituie „cele trei pietre de încercare pentru oricare dintre programele" guvernamentale — a apreciat președintele Premadasa, precizînd că „sarcina noastră este de a îndepărta orice factor de divizare și de a uni poporul sub un singur steag".

La pace, pe plan intern, se poate ajunge numai pe calea consultărilor, a compromisului și consensului — a fost părerea exprimată de șeful statului, care a considerat că restabilirea liniștii și ordinii va fi un proces durabil numai în măsura în care el va fi însoțit și de progres în plan economic.

Există, așadar, din partea actualei conduceri de la Colombo, o percepere clară a priorităților de pe agenda sa de lucru, ca și a condiționării reciproce dintre restabilirea ordinii interne și depășirea dificultăților din domeniul economico-social.

Alegerile prezidențiale din decembrie anul trecut, ca și recentul scrutin legislativ au reconfirmat prezența la putere a Partidului Național Unit (PNU). Candidatul său, premierul Ranasinghe Premadasa a cîștigat alegerile prezidențiale iar, în noul parlament P.N.U. are 125 din cele 225 de mandate. Aflată la cîrma țării din anul 1977, această formațiune a obținut o serie de succese economice și sociale. De pildă, a fost continuată, cu bune rezultate, amenajarea bazinului fluviului Mahaweli, cel mai mare curs de apă din țară, prin construirea unei rețele de lucrări de irigații, de hidrocentrale sau bazine de reținere a apei. S-au putut, astfel, obține recolte mai mari și, totodată, s-au creat noi locuri de muncă. De asemenea, s-a construit un mare număr de locuințe, folosindu-se materiale puțin costisitoare și făcîndu-se apel la pături largi ale populației.

Însăși structura economiei a comportat schimbări importante, în acești ultimi 11 ani. Dacă, înainte, ea se baza aproape exclusiv pe trei culturi agricole (ceai, hevea, cocotieri), azi, se asistă la o dezvoltare rapidă a unor ramuri industriale, precum industria ușoară sau textilă. Confecțiile au devenit principalul produs de export al Sri Lankăi, devansînd produsul tradițional — ceaiul. De asemenea, s-a dezvoltat turismul, care aduce circa 20 la sută din devizele străine.

Nu pot fi, însă, ignorate repercusiunile pe care le-a avut asupra evoluției economiei srilankeze conflictul etnic dintre cele două comunități — singaleză și tamilă — mai ales după anul 1983, cînd acesta a luat o amploare deosebită. Dacă, între anii 1977 și 1983, ritmul anual de creștere economică era de circa 6 la sută, între 1983 și 1987, acesta n-a mai fost decît de aproximativ 1,5 la sută. Înfruntările dintre cele două mișcări extremiste — tamilă și singaleză — au afectat puternic evoluția internă, sub toate aspectele. Terorismul grupărilor extremiste a dus la pierderea a mii de vieți și la deplasarea unui mare număr de persoane din locurile de baștină. De asemenea, s-au produs mari daune și a fost împiedicată desfășurarea firească a activității economice și sociale în unele regiuni, ceea ce s-a reflectat negativ asupra întregii situații.

Terorismul — consideră cunoscătorii situației — reprezintă problema cea mai urgentă pe care va trebui să o reglementeze noul președinte. Problema înfruntărilor etnice și a corolarului lor, violența, nu este nouă în Sri Lanka, dar a căpătat o complexitate aparte, în ultimii ani, avînd două aspecte : „Sud" și „Nord". În sud, activează o organizație extremistă singaleză, „J.V.P." — care, de la un grup restrîns, s-a extins la o formațiune cu destui membri și adepți și stufoase ramificații. În provinciile de nord și de est, cu densă populație tamilă, situația e și mai complexă, focarele de încordare menținîndu-se, în pofida măsurilor guvernamentale și a prezenței trupelor indiene din forțele de pace. Majoritatea grupări-

---

În această săptămînă...

Probleme ale dezvoltării Amazoniei

Miniștrii de externe ai statelor membre ale Tratatului de cooperare amazoniană s-au întrunit, la Quito, în cadrul celei de-a treia reuniuni ministeriale a acestui organism, creat în 1978. Au luat parte reprezentanți din Bolivia, Brazilia, Columbia, Ecuador, Guyana, Suriname, Peru și Venezuela. „Reuniunea a dat un nou impuls procesului de cooperare multilaterală dintre țările bazinului Amazonului", a declarat Diego Cordovez, ministrul de externe ecuadorian, președintele reuniunii. Documentul acesteia — intitulat „Declarația de la Quito" — reafirmă voința politică a statelor membre ale tratatului de a întări dezvoltarea integrală a teritoriilor lor naționale și de a asigura progresul popoarelor respective, menționîndu-se, în acest context, „grija față de cultura și drepturile populațiilor indigene". Promovarea unor programe și proiecte de cooperare, în domeniile incluse în actul de constituire a Tratatului, va urmări — se precizează — protejarea întregului ecosistem, ca și a locuitorilor Amazoniei.

În același timp, s-a relevat la reuniune, țările semnatare resping orice „amestec străin" în politica și acțiunile lor de valorificare a Amazoniei, de păstrare a echilibrului ecologic al acesteia. Orice presiuni exercitate asupra unui stat membru va primi un răspuns solidar, se arată în documentul final. Brazilia, țară care deține 98 la sută (5 milioane kmp) din suprafața Amazoniei, a condamnat repetatele presiuni străine care se fac asupra sa, pentru a-și modifica planurile de dezvoltare din regiunea amintită. La reuniune, statele participante au decis crearea unei comisii speciale a mediului înconjurător în Amazonia, „pentru ca, în condițiile exercitării dreptului inerent la suveranitate al fiecărei țări, să fie impulsionate cercetările ecologice și prevenită deteriorarea resurselor naturale amazoniene". O altă comisie, specializată în problemele populațiilor indigene, va promova întărirea identității etnice a regiunii și conservarea patrimoniului său cultural și istoric.

Alte probleme abordate s-au referit, pe de altă parte, la introducerea științei și tehnologiei, la aspecte legate de comerț și transporturi, telecomunicații, turism. În cadrul proiectelor de cooperare s-au aflat și inventarierea resurselor naturale, conlucrarea între universitățile statelor membre, libera navigație pe fluviile Amazoniei, ca factor de integrare a dezvoltării regionale. De asemenea, s-a arătat că vaste regiuni ale Amazoniei sînt utilizate pentru cultivarea frunzei de coca și a altor plante, care servesc drept bază pentru producerea diverselor droguri și

lor tamile au înțeles inutilitatea luptei armate ; cu o excepție, însă, a așa-numiților „Tigrii ai eliberării poporului tamil", care nu au renunțat la actele teroriste. În manifestul său electoral, președintele Premadasa a declarat că pacea în nordul și estul insulei srilankeze va trebui restabilită prin mijloace politice, consultări, prin consens. Cît despre contingentul indian — a cărui prezență în aceste regiuni a stîrnit o serie de controverse la Colombo —, el va fi evacuat pe măsura reglementării conflictului.

Ranasinghe Premadasa a declarat, în primele sale luări de cuvînt post-electorale, că acei care nu s-au integrat încă în procesul democratic vor trebui să o facă în curînd și să participe la reglementarea pe cale politică a diferendelor.

Potrivit unor observatori, la Colombo se pun mari speranțe în capacitatea actualei conduceri de a găsi soluții adecvate și durabile problemelor țării. În acest context, este evocată personalitatea noului președinte, originar din cartierele sărace ale capitalei, și care, pe parcursul celor 11 ani cît a deținut funcția de premier, s-a familiarizat cu problemele statului și a venit în contact cu realitățile din cele mai îndepărtate colțuri ale țării. El a condus, între altele, realizarea programului de construire de locuințe, îndeplinindu-și, de fiecare dată, promisiunile. Așa se explică, de altfel, audiența largă a marilor obiective enunțate și cu prilejul campaniei electorale : restabilirea păcii, dezvoltarea economică, progres social, combaterea sărăciei.

Se consideră că acestea vor fi principalele direcții de acțiune ale noului guvern, a cărui listă a fost completată de curînd. În funcția de prim-ministru a fost numit Dingiri Banda Wijetunga, care deține și portofoliul finanțelor. Desemnarea sa a definitivat procesul formării cabinetului, la care a procedat președintele Premadasa îndată după scrutinul parlamentar. În cadrul noului cabinet, portofoliul Ministerului de externe a fost încredințat lui Ranjan Wijeyratne, secretar general al partidului guvernamental. El a declarat că Sri Lanka nu-și va modifica politica externă, ale cărei principii fundamentale sînt nealinierea, independența, lupta împotriva imperialismului și colonialismului.

Liana Enescu

---

substanțe psihotrope. „Este o problemă care afectează, într-o formă dramatică, țările noastre", a declarat ministrul de externe peruan, Guillermo Larco Cox, subliniind că traficul și comerțul cu droguri și-a stabilit, în Amazonia, principala sa zonă de acțiune din America Latină. Acest flagel nu ține cont de frontiere, devenind un fenomen internațional, care, datorită sistemului de organizare, depășește, adesea, legislațiile naționale ale statelor. Lupta împotriva acestui trafic — a arătat, la rîndul său, ministrul de externe columbian — solicită eforturi comune, pe plan mondial, care să se extindă asupra producătorilor, traficanților și consumatorilor de droguri, aceștia din urmă aflați, în special, în S.U.A.

Reuniunea de la Quito, a declarat Rodrigo Borja, președintele țării gazdă, reprezintă „un efort multilateral, original și important de abordare a problemelor comune de către țările ce formează gigantica frunză a cărei principală nervură este Amazonul".

În această săptămînă...

Atena. Moțiune respinsă

După două zile de dezbateri, Parlamentul elen a respins, luni seara, cu 155 de voturi împotrivă și 123 favorabile, o moțiune de neîncredere în guvern, prezentată de Noua Democrație, principalul partid de opoziție. Potrivit agențiilor de presă, acțiunea formațiunii conservatoare a avut loc în contextul discuțiilor și controverselor declanșate pe scena politică elenă de așa-numitul „scandal Koskotas", dezvăluit în ultima parte a anului trecut. Fost proprietar al Băncii din Creta și al unui important „imperiu al presei", protagonistul acestei afaceri — urmărit, în Grecia, pentru deturnarea unor fonduri de ordinul a peste 200 milioane dolari — a reușit să se refugieze în S.U.A., unde se află sub stare de arest. Săptămîna trecută, într-un interviu acordat revistei „Time", el a încercat să implice, în evoluțiile legate de cazul său, unele foruri guvernamentale și pe unii membri ai cabinetului socialist, ceea ce a dus la noua moțiune de cenzură prezentată de opoziția conservatoare. Totuși, după cum relevă observatorii, aceasta nu poate fi disociată de actualul context preelectoral elen, de tentativele Noii Democrații de a obține o poziție avantajoasă în perspectiva alegerilor parlamentare de la 18 iunie.

Dezmințind categoric acuzațiile formulate împotriva sa și a unor membri ai cabinetului, premierul Andreas Papandreu a arătat, duminică, într-o alocuțiune televizată, că diverși „conspiratori străini și locali încearcă să distrugă guvernul Mișcării Socialiste Panelene (PASOK)". În context, el a declarat că S.U.A. „complotează împotriva guvernului elen". Referitor la Koskotas, Andreas Papandreu a menționat că acesta este „un cal troian, folosit împotriva primului ministru și a cabinetului", adăugînd că atacurile la adresa lor „sînt stimulate de campania electorală".

În declarațiile sale, premierul elen a reiterat cererea de extrădare a lui Koskotas, adresată S.U.A., și a subliniat că revista „Time" va fi urmărită în fața tribunalelor grecești și internaționale. Menționînd că a fost creată o comisie parlamentară specială pentru elucidarea recentelor scandaluri financiare, el și-a exprimat încrederea că PASOK, partidul pe care îl conduce, va obține al treilea mandat consecutiv la alegerile din iunie.

Khartum. Prelungirea crizei guvernamentale

La sfîrșitul săptămînii trecute, primul ministru al Sudanului, Sadiq El Mahdi, a prezentat Consiliului de Stat demisia tuturor membrilor cabinetului său. Potrivit comunicatului oficial difuzat de agenția de presă sudaneză „SUNA", „ca urmare a acestei demisii va putea fi alcătuit un nou guvern lărgit din care să facă parte toate forțele politice ale țării — reprezentate sau nu în parlament". Consiliul de Stat — organism prezidențial al țării — a cerut ca Sadiq El Mahdi să alcătuiască, în cel mai scurt timp posibil, noul cabinet.

Demisia respectivă a intervenit la scurtă vreme după ce armata sudaneză a dat un nou ultimatum premierului pentru a forma un guvern de unitate națională. Declarația în acest sens a fost formulată la o reuniune a ofițerilor superiori cu membrii Consiliului de Stat, în cursul căreia forțele armate au criticat din nou modul lent de aplicare a reformelor promise de Sadiq El Mahdi în urmă cu o săptămînă, precum și procedeul de consultări adoptat de primul ministru, care întîrzie „în mod inutil" formarea cabinetului de unitate națională. În încheiere, militarii cereau premierului ca, în termen de două zile, să-și respecte promisiunea „de a include în guvern toate forțele politice din țară". De altfel, după primul ultimatum al armatei, intervenit cu două săptămîni mai înainte, Sadiq El Mahdi anunțase că va forma un cabinet care să includă toate partidele politice, reprezentanți ai sindicatelor și ai organizațiilor profesionale.

Între principalele dificultăți întîmpinate de Mahdi, pentru a-și îndeplini obiectivul propus, se află cea creată de Frontul Național Islamic (NIF, condus de Tourabi) — al treilea partid politic al țării —, care refuză să intre într-un nou guvern, dacă acesta nu adoptă legea islamică („sharia"). Or, tocmai impunerea acestei legi pe întreg teritoriul țării — care, în sud e locuit de animiști sau creștini —, în perioada cînd se afla la putere Gaafar Nimeiri (răsturnat printr-o lovitură de stat militară la 6 aprilie 1985), a condus la accentuarea războiului civil din sud și la formarea „Armatei de Eliberare a Poporului Sudanez" (S.P.L.A.), condusă de fostul colonel din armata regulată, John Garang. Cum,după 1985, „sharia" a fost menținută, cu unele rezerve, Partidul Democratic Unionist (D.U.P.), al doilea partid al țării, s-a pronunțat pentru abrogarea ei, a inițiat negocieri cu „S.P.L.A." și, în noiembrie 1988, a semnat cu aceasta un acord de încetare a focului, respins ulterior de cabinet și parlament. În aceste condiții, „D.U.P." a părăsit coaliția guvernamentală, iar Mahdi a format, în februarie a.c., un cabinet, în care au intrat doar reprezentanți ai partidului său (U.M.M.A.) și ai Frontului Național Islamic. Dar intervenția ofițerilor superiori, survenită după demisia ministrului apărării, Abdel Magid Ahmed Jalil, care a fost aprobată de sindicate și de alte organizații profesionale, a condus la actuala criză.

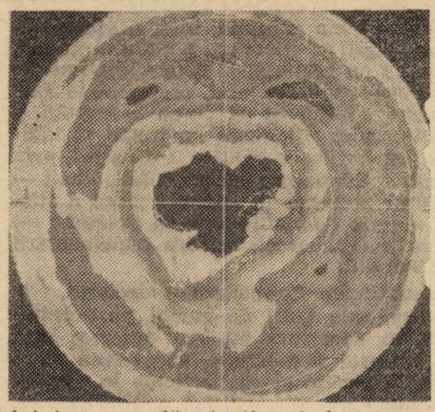

Imagine din satelit a găurii din stratul de ozon, deasupra Antarcticii (fotografie luată în octombrie 1987)

Ozonul – nu numai o problemă ecologică

De mai bine de un deceniu, marile publicații ale lumii, pentru a nu mai aminti de revistele științifice de specialitate, revin, periodic, cu o temă ce preocupă, în mod firesc, pe oricine : clima. Dar, concomitent cu aceasta, a dobîndit, în ultimii ani îndeosebi, frecvență în relatările oamenilor de știință o altă serie de fenomene îngrijorătoare pe termen lung, care, pe de o parte, au cauze comune (în neglijența umană) și care, pe de altă parte, reclamă măsuri dintre cele mai urgente, datorită consecințelor grave. Ce se întîmplă la Polii Pămîntului, unde apar acele uimitoare „găuri" în stratul de ozon protector al planetei ? De ce au apărut acestea și ce șanse există pentru diminuarea daunelor pe termen lung ?

În numai cîțiva ani, „dosarul ozonului", devenit foarte voluminos, a ajuns să preocupe, deopotrivă, cercetători și oameni politici, țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare. Sînt negociate acorduri internaționale și i se consacră nenumărate simpozioane, reuniuni și conferințe internaționale. A devenit — dar nu se poate spune că peste noapte — unul dintre cele mai preocupante aspecte ale prezervării mediului înconjurător. Deși încă nu se cunosc în amănunt procesele chimice care determină amploarea fenomenului.

Firesc, fenomenului i se acordă atenție și în țara noastră.

„Apărarea mediului înconjurător — remarca președintele Republicii Socialiste România, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în recentul interviu acordat cotidianului finlandez „Kansan Uutiset" — **reprezintă una din cele mai importante probleme pentru toate popoarele și toate zonele. Considerăm că încă nu s-a ajuns la o înțelegere deplină asupra cauzelor care au dus și continuă să ducă la înrăutățirea situației mediului înconjurător.**

După părerea noastră, se evită să se abordeze problemele în totalitatea lor, vorbindu-se puțin sau deloc despre efectele negative ale experiențelor nucleare care continuă, ca și despre zborurile în Cosmos, care — fără nici o îndoială — au o influență negativă în ce privește diferitele straturi ale atmosferei, inclusiv asupra stratului de ozon".

Fără îndoială, „dosarul ozonului" cuprinde o mulțime de aspecte, unele dintre ele controversate încă. În cele ce urmează ne vom opri asupra unora dintre aceste aspecte.

Reprezentanți din 124 de țări s-au întrunit, săptămîna trecută, timp de trei zile, la Londra, pentru a discuta, din nou, despre dosarul ozonului. De ce ?

Programul Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător (U.N.E.P.) elaborează, o dată la cinci ani, un raport global asupra stării mediului planetei, care se constituie în sursa cea mai autorizată. Ultimul raport, din 1987, constata : „Rămîne ca o preocupare riscul unei rarefieri a ozonului stratosferic datorat clorofluorocarbonilor (sau carbonaților de clor și flor — C.F.C.). Se crede acum că, dacă producția de C.F.C. continuă în ritmul actual, reducerea, pînă la o stare staționară, a cantității mondiale de ozon ar putea fi de ordinul a 3 la sută, sau chiar mai puțin, în următorii 70 de ani. Apariția unei găuri în pătura de ozon, primăvara, deasupra Antarcticii, poate fi interpretată ca o manifestare a incidenței negative a substanțelor C.F.C. asupra ozonului. S-a prezis că o rarefiere de 1 la sută a ozonului stratosferic mondial ar antrena o creștere cu aproximativ 2 la sută a razelor ultraviolete care ating suprafața Pămîntului; se știe că aceste raze dăunează organismelor vii și sănătății omului. Adoptarea, în 1985, a Convenției de la Viena pentru protejarea păturii de ozon este o expresie a coordonării internaționale a eforturilor vizînd îndepărtarea riscului de rarefiere a ozonului. Se pregătește, de asemenea, în cadrul Convenției, un protocol asupra C.F.C.".

În mai puțin de un an, toate aceste constatări ale Raportului U.N.E.P. aveau să fie larg depășite și îngrijorarea privind „găurile" din pătura de ozon protectoare a planetei să se manifeste în întreaga lume.

Alarma a fost dată în 1983, cînd specialiștii britanici, de la Antarctic Survey, au constatat că stratul de ozon se subțiază considerabil, deasupra continentului veșnic alb, în timpul primăverii australe. Explicațiile date, în primii ani, n-au mulțumit, mai ales că deteriorarea sporea an de an, fiind înregistrată, în mai reduse proporții, și la celălalt Pol al Pămîntului. N-a fost greu să se ajungă la factorul, socotit astăzi, în mod aproape unanim, drept principalul vinovat al acestui fenomen : utilizarea carbonaților de fluor și clor (sau clorofluorocarboni — pe scurt C.F.C.), substanțe descoperite de om și folosite astăzi pe scară largă. Oamenii de știință au demonstrat că, în anumite condiții, acești compuși se ridică în stratosferă, unde declanșează un lanț de reacții chimice care distrug ozonul.

Firească, prima întrebare a fost : cum de s-au descoperit abia acum „găurile" în pătura de ozon, deși substanțele chimice amintite sînt utilizate de mai multe decenii ? Adevărul este că semnale de alarmă au existat și în deceniul trecut, dar n-au prea fost luate în considerație, din moment ce fie nu se cunoșteau, în intimitatea lor, procesele chimice incriminate acum, fie nu toți oamenii de știință erau de acord cu concluziile considerate prea alarmiste. Pe de altă parte, neîncrederea că omul ar fi capabil să-și distrugă, în mod conștient, mediul înconjurător a făcut ca descoperiri, de genul celor realizate de cercetătorii britanici, să fie întîrziate cu mulți ani. De pildă, sateliții artificiali înregistrează, de mai mult timp, date complexe privind toate straturile ce protejează Pămîntul, dar calculatoarele care selectează (și interpretează) datele erau astfel programate, încît să elimine orice informație ce ar arăta o scădere de peste 30 la sută a nivelului stratului de ozon. După descoperirea cercetătorilor britanici, N.A.S.A. a anunțat că și-a revizuit, în 1985, programele de calculator și a recunoscut că, de fapt, sateliții semnalaseră permanent gaura din pătura de ozon.

N-ar avea vreun rost să fie blamați inventatorii gazelor care produc daunele analizate acum, deoarece rolul acestora, în procesul dezvoltării, a fost considerabil. Prin 1928 a fost descoperit un gaz inert (care, prin urmare, nu intră lesne în reacție cu alte substanțe), utilizat la început ca agent de răcire în frigidere. Compuși asemănători, denumiți generic carbonați de clor și fluor (există mai multe asemenea substanțe : C.F.C.-11, C.F.C.-12, C.F.C.-113 ș.a.) au început să fie utilizați prin anii '60 ca propelanți (pentru a pune în mișcare substanțele conținute în containerele gen spray). Faptul că sînt inerte, ieftine și nepoluante la nivelul solului a făcut ca aceste substanțe să cunoască o largă răspîndire : fac să funcționeze tuburile cu aerosoli ; sînt utilizate la frigidere și aparatele cu aer condiționat ale automobilelor ; constituie ingredienți esențiali în fabricarea spumelor de poliuretan și în curățirea componentelor electronice. Utilizate prin urmare în industriile chimică, a automobilelor, a „chip"-urilor electronice ș.a., s-au fabricat, anual, în sute de mii de tone. Decenii la rînd, o parte din aceste substanțe ajungeau în atmosferă (se împrăștiau din spray-uri, se scurgeau din conductele frigiderelor, se evaporau din solvenții lichizi). Fiind mai ușoare, se ridicau în stratosferă. Dar ele sînt extrem de rezistente și pot „viețui" decenii în șir, pînă să găsească toate condițiile propice descompunerii. Deci, în stratosfera Pămîntului s-au acumulat cantități foarte mari de „otrăvuri" care îi vor amenința soarta încă multe decenii de acum încolo.

Un profesor american, Sherwood Rowland, avertiza asupra primejdiei încă din primii ani ai deceniului trecut. Carbonații de clor și fluor, nefiind distruși în troposferă, nu au unde se duce decît în stratosferă. Aici, strălucirea razelor ultraviolete îi descompune și începe procesul de distrugere a ozonului concentrat la înălțimi de 8—25 mile (pînă la 32 km) deasupra Pămîntului. Apar atomi liberi de clor care atacă imediat ozonul (O_3) și formează mo-

oxid de clor (și o moleculă de oxigen) ; rămîne, însă, un atom liber de oxigen, care se va combina cu monoxidul de clor pentru a forma o moleculă de oxigen. Și iarăși rămîne liber un atom de clor care atacă altă moleculă de ozon, într-un lanț nesfîrșit. „Fiecare atom de clor eliberat face să dispară din atmosferă 100 000 molecule de ozon", declara profesorul american.

Iar dispariția ozonului are consecințe majore : se adaugă altor cauze care determină o încălzire a planetei ; permite razelor ultraviolete vătămătoare să ajungă, în cantități mai mari, pe Pămînt, sporind riscurile de cancer al pielii ; determină diminuarea recoltelor (ultimele cifre spun că procentul ar putea atinge chiar 30 la sută) ș.a.m.d.

Pe măsură ce datele strînse de oamenii de știință, de sateliți, de sondele și baloanele special trimise în păturile înalte se acumulau, a început o acțiune la nivel internațional. O interzicere totală și imediată era imposibilă, producînd „ravagii" în industria chimică mondială și lovind și în alte industrii. La Viena, în 1985, a fost elaborată o convenție. Apoi, după cinci ani de negocieri, în septembrie 1987, s-a semnat la Montreal un Protocol (sub egida O.N.U.), care invita majoritatea țărilor să-și reducă, treptat, producția și consumul de C.F.C. cu 50 la sută pînă în 1999. Concomitent, însă, țărilor în curs de dezvoltare li se permitea sporirea consumului de asemenea substanțe, timp de zece ani, pentru a-și dezvolta economiile, îndeosebi în domeniul refrigerării.

Dar, la cîteva săptămîni după acordul de la Montreal, echipe de cercetători trimise în Antarctica, beneficiind și de tehnică ultrasofisticată, aveau să constate că situația era cu mult mai gravă decît se anticipase : pînă la 50 la sută din stratul de ozon dispăruse. 1988 a adus alte date alarmante, ceea ce a determinat o acțiune amplă de revedere a prevederilor Protocolului din septembrie 1987, în sensul impunerii unor restricții și mai mari. Au avut loc mai multe seminarii și reuniuni de experți. În toamna anului trecut, Marea Britanie a propus ca țările Pieței comune să-și reducă producția și consumul de gaze C.F.C. cu 85 la sută, dar alți membri au refuzat să sprijine ideea.

Protocolul de la Montreal a intrat în vigoare la 1 ianuarie a.c. și a fost ratificat pînă acum de aproape 40 de țări (alte 20 de țări anunțînd că o vor face). Statele care au aderat la el utilizează aproximativ 90 la sută din cantitatea de substanțe chimice care distrug ozonul : S.U.A. și C.E.E. — 60 la sută ; Japonia — 12 la sută ; U.R.S.S. — 9 la sută.

Dar ideea inițială a germinat. La o reuniune a miniștrilor pentru mediul înconjurător ai C.E.E., de la începutul lunii martie, s-a adoptat decizia privind reducerea cu 85 la sută a producției și consumului de C.F.C. și eliminarea lor totală pînă în anul 2000. Cîteva zile mai apoi, Carlo Ripa Di Meana, noul comisar C.E.E. pentru mediul înconjurător, declara că acest obiectiv trebuie atins chiar înaintea sfîrșitului secolului. Președintele american George Bush a anunțat că S.U.A. vor interzice producerea și folosirea substanțelor incriminate, pînă la sfîrșitul secolului ; „Studii recente arată că o reducere de numai 50 la sută, cum prevede Protocolul, nu-i suficient", declara Bush. Iar un schimb de idei asupra amplorii și complexității dosarului ozonului a avut loc la conferința internațională cu tema **„Salvarea stratului de ozon ce protejează Terra"**, desfășurată la Londra, cu participarea unor reprezentanți din 124 de țări.

„Ne-am adunat aici din întreaga lume — preciza premierul Margaret Thatcher — să ne împărtășim știința și experiența, să învățăm unii de la alții, să sporim înțelegerea gravelor implicații ale daunelor aduse stratului de ozon — și să deschidem drumul unor acțiuni viitoare concertate. Cu toții sîntem afectați".

Președintele Kenyei, Daniel arap Moi (care a deschis conferința, împreună cu premierul britanic), sublinia : „Mesajul este limpede. Ne implicăm în forțele naturale ale climatului, primejduindu-ne pe noi înșine. Nu poate exista un cîștigător din daunele pe care omul și le face lui însuși și planetei".

Dr. Joe Farman, membru al echipei de cercetători britanici de la Antarctic Survey, care a demonstrat existența găurii în stratul de ozon, declara : „Producția de C.F.C. trebuie redusă, la nivel mondial, cît mai curînd posibil. Doar atunci atmosfera va reveni la o stare mai sănătoasă". Profesorul Sherwood Rowland avertiza că moleculele care produc astăzi daune „vor rămîne, acolo, cu noi, tot secolul XXI". Dr. Robert Watson, de la N.A.S.A., declara : „Odată apărute daunele asupra mediului — fie dispariția ozonului, fie încălzirea climei — datorită substanțelor C.F.C., cu viață îndelungată, va fi nevoie de decenii și chiar secole pentru ca sistemul să se refacă". Experți din Uniunea Sovietică (țară care a ratificat Protocolul) se îndoiesc, însă, că dovezile de pînă acum ar indica o rarefiere a păturii de ozon mai gravă decît se anticipa.

Dar problema nu se reduce la aspectele științifice. Substanțele C.F.C. au avut și vor continua să aibă un rol în progresul multor economii ; cercetările pentru înlocuitori sau tehnologii diferite sînt, firesc, extrem de costisitoare și nu oricine și le poate permite. (Pînă acum, doar concernul american Du Pont a anunțat că a realizat un înlocuitor pentru C.F.C.-113, utilizat în electronică.) A interzice utilizarea substanțelor în țările în curs de dezvoltare, în care au fost elaborate nu puține proiecte și și planuri ce se bazează pe ele, ar fi și imposibil, și injust. Aspectul a constituit, de aceea, un subiect central al reuniunii de la Londra, fiind adus în discuție de mulți reprezentanți ai țărilor în curs de dezvoltare. China și India, țări care n-au semnat tratatul, au declarat că înlocuitorii C.F.C. pot fi foarte costisitori și nu atît de eficienți și, ca urmare, le-ar putea împiedica să-și realizeze planurile de dezvoltare. Vorbind în numele acestora, dr. Liu Mingou, reprezentantul chinez, propunea înființarea unui fond internațional pentru protecția stratului de ozon, destinat cercetării și dezvoltării de substanțe înlocuitoare ale C.F.C. „Sperăm că aceia care dispun de tehnologiile alternative — își exprima el opinia — le vor transfera gratis semnatarilor acordului de la Montreal, mai ales țărilor în curs de dezvoltare, în așa fel încît C.F.C. să fie reduse substanțial în întreaga lume". „Țările dezvoltate — a mai spus reprezentantul Chinei — datorează aceasta istoriei umane. Ele nu pot, pur și simplu, să spună țărilor în curs de dezvoltare să facă sau să nu facă anume lucru". Mostafa Tolba, directorul Programului Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător, s-a declarat satisfăcut de faptul că această conferință a permis să se recunoască pericolul reprezentat de schimbările de climă (ce riscă, după părerea sa, să ducă la o catastrofă „echivalentă cu un război nuclear") și a precizat că „nu există viitor pentru protecția mediului, dacă nu se demonstrează că, în paralel, se poate continua creșterea economică", atît de necesară țărilor lumii a treia. Acestea — au subliniat participanții — au nevoie de informații tehnologice, de ajutor financiar și de transfer tehnologic. Reprezentanta Mexicului considera „inadmisibil" să se ceară țărilor în curs de dezvoltare să acorde prioritate mediului și nu dezvoltării. Carlo Ripa Di Meana, comisarul C.E.E., a sugerat că țările în curs de dezvoltare vor trebui ajutate financiar să-și reutilizeze uzinele lor. Iar premierul țării gazdă admitea că statele dezvoltate trebuie să-și ia asupră-le o parte mai mare de răspundere. „Noile tehnologii și substanțe care sînt obținute — spunea dna Thatcher — trebuie să-i ajute și pe alții să evite greșelile pe care le-am făcut noi, cei din țările foarte industrializate". Din moment ce „ar fi necesar un răgaz de cel puțin 100 de ani pentru ca stratul de ozon să se refacă în întregime" și dosarul interesează întreaga omenire, se cere tuturor națiunilor să adopte măsuri.

Declarația finală a lansat un apel la eliminarea, în totalitate, a producției și consumului de gaze ce distrug stratul protector al Pămîntului. Sînt alertați oamenii de știință și guvernele. Se cere o examinare atentă a problemelor mediului înconjurător, găsirea și adoptarea unor măsuri adecvate, inclusiv de ajutorare a țărilor lumii a treia. Propunerile și revizuirea Protocolului de la Montreal, lărgirea sa și la alte produse ar urma să fie analizate la viitoarea conferință asupra mediului înconjurător, care se va desfășura la Helsinki, între 2—5 mai.

Stelian Țurlea

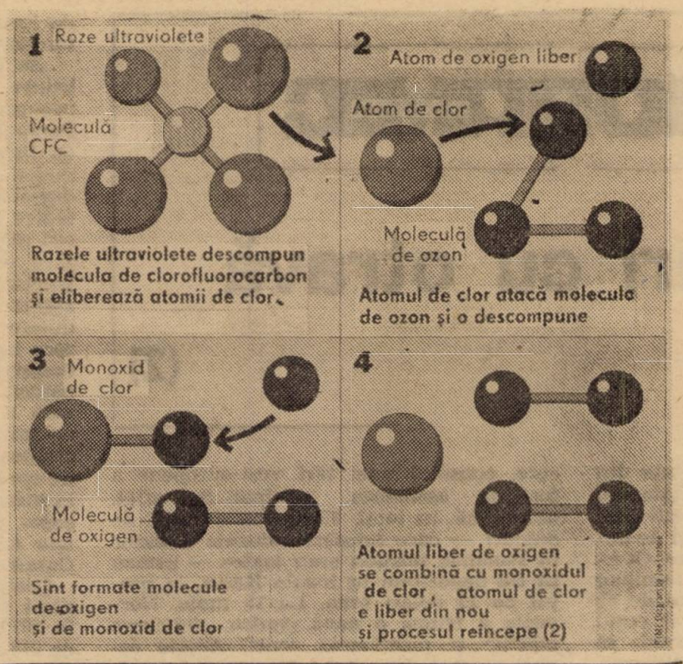

Cum distrug gazele CFC ozonul (din „Time")

PANORAMIC

Cargouri cu otravă

(2)

La începutul lui 1988, o societate din Insula Man a contactat o oficialitate din Guineea Bissau. Era vorba de depozitarea, în localitatea Binta, a unei cantităţi de deşeuri farmaceutice din Statele Unite. Oferta era de 3 milioane de tone, care trebuiau livrate timp de cinci ani, la preţul de 40 dolari tona. Ziarele care au relatat cazul aminteau că suma pe care urma să o obţină, astfel, ţara „primitoare", era de două ori mai mare, decît valoarea datoriei sale externe, de trei ori mai mare decît produsul intern brut al ţării şi de 25 de ori mai mare decît valoarea veniturilor sale anuale provenite din export. Se vorbea despre această înţelegere ca despre un adevărat „contract al secolului". La 9 februarie 1988, era încheiat un prim acord. La 14 aprilie, „o indiscreţie", a cărei sursă nu a fost dezvăluită vreodată, a permis unei agenţii de presă să dezvăluie întreaga afacere, care, datorită acestui fapt, a eşuat.

La 16 februarie 1988, cargoul „Bark" depozita, pe insula Kassa, din apropierea capitalei Guineei, 14 mii tone de cenuşă, reziduuri ale unui incinerator din oraşul american Philadelphia. Autorităţile locale n-au fost avertizate în legătură cu faptul că deşeurile erau toxice. Se vorbise despre cenuşi inofensive şi materiale de construcţie. Mirosul insuportabil, care s-a degajat la scurt timp după depozitare, urmat de dispariţia vegetaţiei în zonă au alertat populaţia locală. În urma cercetărilor efectuate, o serie de funcţionari corupţi au fost aduşi în justiţie şi condamnaţi la închisoare. Amestecat în afacere, consulul unei ţări vest-europene a fost, de asemenea, inculpat. S-a aflat, atunci, că, în total, 85 de mii de tone de deşeuri — care fuseseră refuzate anterior în Panama, întrucît erau toxice — urmau să fie depozitate în insula Kassa, la preţul de 12 dolari tona. La 19 iunie, Norvegia a trimis o navă pentru „ridicarea mărfii" şi purificarea zonei. Aceste cenuşi au fost depozitate, în cele din urmă, în statul american Ohio.

La 12 ianuarie 1988, o companie din Gibraltar încheia cu cîţiva demnitari din Benin un contract privind stocarea cîtorva sute de mii de tone reziduuri industriale, deşeuri minerale şi alte „materii asupra cărora urmează, eventual, să se convină pe parcurs". Preţul depozitării : 2,50 dolari tona, plus o investiţie, de 50 de cenţi per tonă, în agricultura şi turismul beninez. A fost necesar ca ministrul sănătăţii, care nu fusese informat de contract, să intervină pe lîngă preşedintele republicii, pentru ca proiectul să fie abandonat.

La 2 iunie 1988, ziarul „Il Mundo" din Roma informa despre un trafic de deşeuri toxice între Italia şi Nigeria. Informaţia s-a dovedit exactă, pentru că, în portul Koko, s-au descoperit 2000 de barili, din care 200 conţineau policlorură bifenil. S-au identificat, de asemenea, urme de radioactivitate. Recipientele, încărcate la Pisa, fuseseră lăsate în port de un vas danez, în toamna lui 1987. Afacerea a dus la o tensiune în relaţiile dintre Lagos şi Roma. Un număr de 15 persoane au fost arestate în Nigeria, dintre care doi italieni. Înainte ca afacerea să ia sfîrşit, zeci de locuitori ai oraşului Koko, urmau tratamente pentru tulburări nervoase.

...În Congo, Guineea Ecuatorială, Zimbabwe, Senegal, Mauritania, Haiti, Venezuela, Brazilia, Siria, Liban, Bahamas, Panama, Guatemala, India, Coreea de Sud (şi lista nu este epuizată) s-au produs, numai în ultimul an, diverse tentative de descărcare şi depozitare a unor produse toxice provenind din ţări occidentale. În cea mai mare parte din cazuri, ca urmare şi a dezvăluirilor publice, planurile exportatorilor au eşuat. Dar — se întreba un ziarist occidental — cîte alte afaceri similare au fost duse la capăt în ultimii zece ani ? Unde se află deşeurile toxice, despre care se ştie, în mod precis, că au părăsit diverse porturi occidentale şi cărora li s-a pierdut urma ? O nouă suită de întrebări, al căror răspuns se lasă, de asemenea, îndelung aşteptat. În mediile de specialitate se apreciază că, în prezent, la fiecare tentativă care eşuează, alte şapte, cel puţin, reuşesc undeva pe coastele Africii, Asiei, Americii de Sud sau Caraibelor.

Compania americană Nedlog oferă, în acest sens, un exemplu edificator. Încă în 1979, ea semna un contract, în valoare de 275 milioane de dolari, cu Sierra Leone, pentru depozitarea de deşeuri. După 1980, firma a încheiat o serie de contracte, de aceeaşi natură, cu Haiti, Bahamas, Honduras, Republica Dominicană, Costa Rica şi Coreea de Sud.

Deosebit de grav, „pentru a nu spune criminal" — cum observa un ziarist — este faptul că ţările pe teritoriul cărora urmează a fi depozitate produse toxice nu dispun, în general, de mijloacele tehnice necesare pentru a verifica natura „mărfii". În plus, structura geologică a locurilor de depozitare face, rareori, obiectul unor studii pentru a se vedea dacă nu există riscul contaminării pînzelor de apă potabilă sau a zonelor de pescuit. De multe ori, nu este luată în consideraţie, sub diversele sale aspecte, nici perspectiva menţinerii unui nivel de toxicitate timp de şute de ani, în cazul anumitor compuşi organici. În sfîrşit, pe plan medical, aceste ţări nu au capacitatea necesară pentru a face faţă unor eventuale catastrofe care s-ar produce din cauza reziduurilor toxice depozitate, cu atît mai mult cu cît ele nu cunosc, cu exactitate, natura substanţelor periculoase.

Precedente dramatice oferă, în această privinţă, chiar ţări puternic dezvoltate, care au avut a se confrunta cu pericole

Apropo de...

Un serial

Cum-necum, serialul „Dallas — Compania petrolieră Ewing" merge mai departe. Cu toate tribulaţiile şi vicisitudinile inerente unei asemenea aventuri TV de durată maratonică. Serialul acesta de televiziune, aflat, la un moment dat, în fruntea producţiilor de gen în topul popularităţii, a ajuns să fie, de-a lungul anilor, mai întîi talonat, apoi surclasat de altele (unele din ele, ironia soartei, create pe acelaşi tipic, de biografie romanţată a unor mari familii de miliardari). Iar în ţările vest-europene s-a trecut la confecţionarea unor „variante locale" de seriale pe acelaşi tipic.

Dar realizatorii „Dallas"-ului mai au de făcut faţă şi altor sfidări, chiar în propria casă. Multe s-au mai întîmplat în cei 11 ani de existenţă, de pînă acum, a serialului. Unul dintre protagonişti, bătrînul Jock Ewing, a trebuit să moară şi în scenariu, ca urmare a dispariţiei fizice a actorului care-l interpreta. Actriţa care o întruchipează, pe micul ecran, pe soţia lui a avut o absenţă prelungită de la filmări (din cauza unui tratament medical dificil), pentru a reveni pe platouri după ce fusese înlocuită — într-un chip inabil de altfel, după cum se comentează — de o sosie.

Interpreţii celor doi din generaţia a doua a familiei, satanicul J.R. şi angelicul Bobby — aflaţi într-o mare rivalitate, de notorietate publică — s-au ciondănit pe rînd cu cei ce le onorează onorariile, retrăgîndu-şi, pe diverse intervale, participarea la turnări. Un mic şantaj, desigur şi din partea lor, adică a actorilor, care se pare că au învăţat cîte ceva din mai marile şantaje, la care se dedau, în cuprinsul acţiunii, eroii întruchipaţi de ei pe ecranul TV. Aceste capricii dau, însă, mult de furcă scenariştilor, care au trebuit să modifice de atîtea ori în mod corespunzător acţiunea, ba îmbolnăvindu-l pe unul, ba făcîndu-l să dispară temporar pe altul, în funcţie de cum s-au aranjat lucrurile în viaţă (în afaceri, de fapt). E rîndul acum al interpretei năbădăioasei Sue Ellen să dea de furcă la toată lumea. Actriţa Linda Grey a declarat, pur şi simplu, că s-a săturat pînă peste cap de serialul atît de longeviv în care joacă unul din rolurile principale şi că vrea să mai facă, în sfîrşit, şi „altceva". Aşadar, după ce s-a căsătorit, după ce s-a certat şi apoi împăcat, după ce a divorţat şi apoi s-a răzbunat, de-a lungul a 11 ani de rapoturi pre- matrimoniale şi post-, Sue Ellen va trebui să se retragă, în sfîrşit şi definitiv, din arenă. Care va fi verdictul asupra soartei sale, din ce cauză o să dispară pentru totdeauna de pe micul ecran, tot numai scenariştii, bieţii scenarişti, o pot şti deocamdată.

Între timp, însă, profiturile de pe urma peliculei cu eroi ai profitului curg mai departe.

C.V.

neobişnuite şi de mare gravitate la Seveso (Italia), Love Canal Canal (S.U.A.), Lekkerkerk (Olanda), uzina metalurgică Hoboken Overpelt (Belgia), Georgswerder (R.F. Germania), Saint-Basile-le-Grand (Canada), Los Alfaques (Spania) etc. Agenţia pentru protecţia mediului din S.U.A. cataloga, în 1985, nu mai puţin de 21 512 locuri potenţial primejdioase, ca urmare a acţiunii substanţelor toxice. În Marea Britanie, după estimaţii oficiale, suprafaţa solurilor contaminate este de 10 000 ha. În ritmul în care se produc reziduuri toxice în Statele Unite (peste 300 milioane de tone anual), se apreciază că, în decurs de un deceniu, jumătate din capacităţile de depozitare a reziduurilor industriale ale ţării se vor umple. Situaţia nu e mult diferită nici în cazul ţărilor vest-europene şi al Japoniei. În 1983, într-unul din primele sale studii pe această temă, O.E.C.D. evalua că 5 000 de nave cu produse toxice au călătorit între S.U.A. şi Canada. Iar, între ţările vest-europene, traficul de această natură a fost asigurat de nu mai puţin de 100 000 de nave.

Suita de dezvăluiri privind „exportul de otrăvuri" din ţările bogate în ţări sărace şi odiseea navelor cu încărcătură periculoasă, rătăcind săptămîni şi luni de zile pe întinderile oceanului planetar, au conştientizat opinia publică şi factorii de răspundere din diferite ţări asupra nocivităţii acestei forme inedite de colonialism.

În cîteva ţări din Africa de vest au fost intentate procese împotriva unor participanţi la asemenea afaceri, printre care şi cetăţeni ai unor ţări occidentale implicaţi. Multe ţări, care fuseseră sortite să devină, în calculele unor cercuri de afaceri occidentale, „teritorii-coşuri de gunoi" pentru reziduurile toxice din ţările bogate, au iniţiat acţiuni în scopul asigurării unei protecţii eficace a mediului, pledînd pentru adoptarea unei legislaţii internaţionale mai severe în domeniul „transferului" de produse toxice. La o reuniune a Organizaţiei Unităţii Africane, desfăşurată la începutul lui 1988, participanţii s-au pronunţat pentru adoptarea de măsuri energice împotriva „terorismului toxic".

Lupta împotriva „neocolonialismului toxic" este însă abia la început. Exportul de asemenea produse din ţări occidentale către ţări înapoiate din punct de vedere economic reprezintă o afacere ce rivalizează, ca sursă de profituri, cu comerţul cu arme şi stupefiante. Scandalurile dezvăluite pînă acum au pus în lumină existenţa unor reţele de traficanţi, tot mai bine structurate şi în acest nou domeniu al „comerţului murdar". O adevărată „pegră toxică" operează, cel mai adesea, cu complicitatea unor funcţionari venali sau „permisivi". În ce-i priveşte, intermediarii comerţului cu reziduuri periculoase fac investiţii minime, pentru că marea parte a cheltuielilor o suportă marile firme occidentale din domeniile mineritului, siderurgiei, tăbăcăriei, chimiei şi electronicii. Profiturile, în schimb, sînt impresionante.

Este, totuşi salutar faptul că o serie de guverne occidentale, tot mai conştiente de riscurile „comerţului toxic", de pericolele pe care le comportă acesta pentru mediul înconjurător al planetei, au început să se preocupe, într-o măsură sporită, de extinderea capacităţilor proprii de reciclare şi neutralizare a deşeurilor toxice. La 22 septembrie 1988, Italia, unul din cei mai mari „exportatori" de asemenea produse (după Statele Unite), anunţa rechemarea în porturile sale a cinci nave care rătăceau, de mai multe luni, pe mări şi oceane, în speranţa găsirii unui port în care să-şi descarce periculoasa încărcătură. Alte ţări, între care Belgia, Danemarca, Grecia, Olanda, Franţa, au anunţat măsuri de înăsprire a controlului asupra produselor toxice ce urmează a fi exportate. La nivelul unor organisme regionale şi internaţionale, între care Programul Naţiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător, O.E.C.D., Piaţa comună, O.U.A., se lucrează, de asemenea, la elaborarea unor reglementări juridice pentru această problemă gravă. În luna noiembrie 1988, un grup de experţi, reuniţi sub egida P.N.U.D., elaborau, la Geneva, proiectul unei Convenţii internaţionale privind mediul înconjurător. Iar preşedintele „Înţelegerii (vest-)europene pentru mediul înconjurător", belgianul François Roelants du Vivier, publica, într-o carte intitulată „Navele otrăvii", un „ghid al Africii — coş de gunoi", în care identifica un număr de 13 ţări contactate şi/sau contaminate. Printre altele, pe această listă figurează şi două ţări africane pe teritoriul cărora se află depozite cu produse radioactive ce prezintă serioase pericole pentru mediu.

„Noi producem tot mai multe reziduuri periculoase — avertizează Roelants. Volumul lor s-a dublat, în decurs de 10 ani, ajungînd la 500 milioane de tone pe an. Este, aceasta, o fatalitate ? Va continua să se dubleze această cantitate ? În Statele Unite, ca şi în Europa occidentală, pretutindeni sub picioarele noastre, sînt vulcani. Şi tot lîngă noi, ţări sărace, cu o înzestrare slabă, sînt ademenite să îngroape orice pentru 2,5 dolari tona. Între aceste două realităţi se află unii care-şi umplu buzunarele. Dincolo de acest mecanism al profitului capitalist cu orice preţ, se profilează inechităţile flagrante ale lumii de azi — polarizarea ei în bogaţi şi săraci. Adevăratul neocolonialist este domnul care debarcă cu un contract tîlhăresc în geanta sa diplomatică. Cred că trebuie stabilit un principiu fundamental de drept internaţional privind interzicerea exportului de asemenea produse".

O „ladă de gunoi" a istoriei trebuie găsită, de fapt, pentru „neocolonialismul toxic", ca şi pentru toate celelalte forme de exploatare colonială, mai vechi sau mai noi.

Corneliu Vlad

(va urma)

TUNISIA

Al şaptelea plan cincinal

La 20 martie, poporul tunisian sărbătoreşte împlinirea a 33 de ani de la proclamarea independenţei naţionale, care a pus capăt dominaţiei străine şi a deschis o nouă pagină în viaţa ţării sale. În cele peste trei decenii care au trecut, poporul tunisian a făcut eforturi deosebite pentru înflorirea economico-socială a ţării. S-a avut, în primul rînd, în vedere crearea unei infrastructuri economice, care să favorizeze dezvoltarea prin punerea bazelor unei industrii puternice, capabilă să contribuie substanţial la exploatarea resurselor naturale, la creşterea potenţialului agricol. În prima jumătate a anilor '80, un accent deosebit s-a pus pe diversificarea ramurilor economiei naţionale, dinamizarea sectoarelor exportatoare şi crearea unui număr cît mai mare de locuri de muncă.

Conform celui de-al şaptelea plan cincinal (1987—1991), creşterea produsului naţional brut va fi, în medie, de 4 la sută pe an, faţă de 2,9 la sută în planul precedent. Această creştere se bazează pe dezvoltarea sectorului agricol cu aproximativ 6 la sută şi a industriei manufacturiere cu 6,3 la sută, faţă de 0,9 la sută şi, respectiv, 5,5 la sută în planul precedent. Sectorul agricol urmează să se modernizeze pentru a asigura necesarul de alimente, iar cel manufacturier va fi dotat cu tehnologie avansată. Pentru atingerea acestor parametri, investiţiile se vor ridica la 10,4 miliarde dinari, sumă din care 20 la sută se alocă sectorului agricol. Aceasta va duce la crearea a 240 000 de locuri de muncă. Totodată, exportul va creşte, în medie, cu 10 la sută.

Pe plan extern, Tunisia promovează o politică de colaborare reciproc avantajoasă cu celelalte state maghrebiene, cu ţările arabe, africane, mediteraneene, cu toate celelalte state, în spiritul normelor dreptului internaţional.

Între Republica Socialistă România şi Republica Tunisiană s-au statornicit relaţii de prietenie şi cooperare, care cunosc un curs ascendent, evoluţia pozitivă a colaborării româno-tunisiene corespunzînd pe deplin intereselor celor două ţări şi popoare.

Vedere din capitala Tunisiei

Un fenomen profund îngrijorător

Recrudescența neonazismului în R.F.G. și Berlinul occidental

După alegerile pentru Camera Deputaților din Berlinul occidental, desfășurate la 29 ianuarie, rezultatele obținute de formațiunea de extremă dreaptă, Partidul Republicanilor, care accede pentru prima oară în forumul legislativ al orașului, continu să rețină atenția observatorilor politici. Sub titlul „Sloganuri cunoscute, partide noi", săptămînalul vest-german „DIE ZEIT" face o amplă analiză a partidelor și grupărilor de extremă dreaptă, neofasciste, din Berlinul occidental și din R.F.G.

Partidul Republicanilor — notează publicația menționată — a fost înființat în Berlinul occidental la 20 august 1986, deși în R.F.G. el ființa mai de mult, începînd din 1983, sub conducerea lui Franz Handlos și Eckehard Voigt, foști membri ai Uniunii Creștin-Sociale (ramura bavareză a Uniunii Creștin-Democrate).

Per total, P.R. a obținut cele mai multe voturi în zece circumscripții electorale ; cinci dintre acestea se află într-un cartier suprapopulat, Neuköln, cel mai mare din Berlinul occidental. Aici locuiesc aproximativ 300 000 de vest-berlinezi, dintre care circa 17 000 se întrețin numai din ajutorul social. Tot aici locuiesc și majoritatea muncitorilor străini. Cel mai poluat și aglomerat, acest vechi cartier industrial este marcat de cea mai acută criză de locuințe și de locuri de muncă.

Recent au avut loc puternice demonstrații împotriva reactivizării forțelor de extremă dreaptă, neonaziste, în R.F. Germania și în Berlinul Occidental

La precedentele alegeri din Berlinul occidental, pe liste nu a figurat nici un partid de dreapta ; în 1989, însă, 90 140 de alegători și-au dat votul pentru P.R. — precizează, în continuare, „Die Zeit". Sondajele de opinie au relevat că electoratul și-a exprimat o profundă nemulțumire față de numărul mare al cazurilor de corupție ce macină cele două partide tradiționale — Partidul Social-Democrat și Uniunea Creștin-Democrată —, precum și față de polemica sterilă în legătură cu reforma sistemului de asistență medicală și socială, ca și față de creșterea rapidă a șomajului și de criza mare de locuințe. Toate acestea au sporit neîncrederea alegătorilor în platforma electorală a celor două principale partide politice, au făcut să predomine nesiguranța și teama pentru ziua de mîine — ceea ce a favorizat terenul pentru așa-numiții „protestatari" de extremă dreaptă.

În R.F.G., numai în Bavaria (land în care majoritatea este deținută de Uniunea Creștin-Socială) — scrie în continuare „Die Zeit" — numărul celor cu convingeri de extremă dreaptă a sporit de patru ori în perioada 1982—1986. O tendință asemănătoare s-a înregistrat și în orașul-land Hamburg, chiar dacă mai puțin acută ; în orașul-land Bremen, neofasciștii au reușit să întrunească limita minimă de cinci la sută și să fie reprezentați în conducerea locală. De asemenea, alegerile din primăvara lui 1988 au adus celor de extremă dreaptă, în landul Baden-Württemberg, 231 263 de voturi, respectiv 4,69 la sută, față de 338 de voturi în 1984.

Ceea ce caracterizează, în prezent, creșterea numărului membrilor partidelor de extremă dreaptă, cu deosebire al republicanilor, este „atitudinea protestatară", chiar dacă, în fond, este doar aparentă — constată „Die Zeit". Studiile sociale făcute în R.F.G. atestă că, în general, tinerii ce activează în partidul de extremă dreaptă sînt, de fapt, solitari, dezorientați, caută o grupare „forte" la care să se ralieze. Extrem de îngrijorător este faptul că tinerii simpatizează nu numai cu formațiuni de extremă dreaptă, cum ar fi „Uniunea Etnică Germană — Lista D" sau „Partidul Liberal al Muncitorilor", dar și cu neonaziștii înveterați. Numai în 1987, numărul celor 66 de organizații de extremă dreaptă a sporit cu 25 000 de membri, respectiv cu 14 la sută, ajungînd, în prezent, pînă la peste 30 000 — relevă statistica dată publicității de Oficiul Federal pentru apărarea Constituției.

Interzis în prezent, „Partidul Liberal al Muncitorilor" a fost înființat în 1979 de Martin Pape ; numărul membrilor lui avea să crească după 1983, cînd a fost interzisă gruparea neonazistă condusă de Michael Kühnen, „Frontul de acțiune al socialiștilor naționali/Activiștii naționali". În noaptea de 3 februarie 1987, un grup de membri ai P.L.M. au ucis un tînăr de 17 ani, acuzat de „trădare". Anul trecut, conducerea lui a fost preluată de Friedhelm Busse, nazist notoriu. Dispune, în prezent, de șase filiale pe landuri — în Hamburg, Bremen, Saxonia inferioară, Hessa, Rhenania-Palatinat, Baden-Württemberg, avînd drept obiectiv crearea unei organizații și în Bavaria. Programul politic formulat de noul șef al partidului reia fățiș teze național-socialiste, declarînd, însă, că are preocuparea permanentă de a „se încadra în limitele legale" : economia trebuie să scape de paraziți, străinii trebuie să plece definitiv — toate acestea pe un „ton moderat". Partidul vizează o politică de forță și un „Reich al tuturor germanilor". Busse mizează foarte mult pe agitația politică, „sublimînd demagogia abilă în criminalitate politică", atrage atenția săptămînalul vest-german. Ministrul de interne al landului Rhenania de Nord-Westfalia a cerut, în repetate rînduri, interzicerea totală a P.L.M. Căci partidul nu este interzis pe întreg teritoriul R.F.G., el devenind, tocmai de aceea, de sute de ori mai periculos. Numărul membrilor lui crește lunar ; în prezent, sînt 900 ; dispune de multe filiale și, în ciuda eforturilor de a fi declarat ilegal, continuă să își desfășoare activitatea nestînjenit. „P.L.M. este atent să nu atragă atenția — motiv pentru care este infinit mai nociv", arată „Die Zeit".

Programul și propaganda electorală ale republicanilor au oferit un teren propice de acțiune foștilor membri ai U.C.S. cu convingeri ultraconservatoare. În mod analog, „Uniunea Etnică Germană" (U.E.G), organizație sprijinită de editorul Gerhard Frey, din München, a reușit, și ea, să atragă numeroși simpatizanți. Frey aprovizionează mișcarea de extremă dreaptă cu broșuri și pliante, cu scopul de a spori numărul adepților U.E.G. Ceea ce a reieșit clar cu prilejul alegerilor din Berlinul occidental a fost faptul că dezorientarea multor oameni, îndeosebi tineri, a atenuat limita, oricum imprecisă, dintre conservatorism și extrema dreaptă, dintre reacționari și neonaziști.

Extrem de extins este și spațiul de acțiune al multor altor grupări neonaziste organizate ca partid sau ca grupuri de șoc paramilitare. Una din cauze rezidă în carența prevederilor legale valabile după 1975 : se face — atrage atenția „Die Zeit" — o falsă deosebire între radicali și extremiștii de dreapta nepericuloși (66 de grupări sau partide) și organizații ilegale. Sînt scoase în afara legii numai grupările despre care se admite că încalcă prevederile constituționale și odinea publică ; depinde de Ministerul de interne dacă verdictul privind un partid de extremă dreaptă îl categorisește ca radical (de pildă, în cazul Partidului Republicanilor) sau extremist (P.L.M. — interzis în prezent). Delimitarea devine evidentă numai în clipa în care se interzice un partid sau o grupare extremistă — cum a fost cazul interzicerii „Adunării naționale", la începutul lui februarie 1989, pentru a o împiedica să participe la alegerile comunale din landul Hessa. Gruparea fusese întemeiată vara trecută — teoretic, avea 170 de membri — de înveteratul neonazist Michel Kühnen, de abia ieșit din închisoare. În 1983, din ordinul ministrului federal de interne a fost interzis partidul „Frontul de acțiune al socialiștilor naționali/Activiștii naționali", condus de ace-

lași Michael Kühnen. „Ne simțim ușurați", sublinia, cu satisfacție, primarul orașului Langen, din landul Hessa, în ziua în care s-a decis interzicerea grupării neofasciste. Circa o treime din semnăturile adunate de gruparea neonazistă, interzisă ulterior, au fost date de cei din „lagărele pentru fugiți" din landul Hessa.

O altă categorie din cei ce se simt atrași de sloganurile neonaziste sînt foștii „skinheads" (capete rase). În momentul apariției acestei „mode", ea a fost socotită subcultură, incapabilă de a avea o influență politică. Realitatea a infirmat această teză — printre cei adunați să sărbătorească victoria republicanilor, conduși de fostul ofițer SS, Franz Schoenhuber, erau și numeroși „skinheads", pe lîngă cei ce se consideră „frustrați". Tot sub deviza republicanilor se adună și cei clasificați ca „fasciști înveterați" și neonaziști.

Franz Schoenhuber anunța după victorie : „Ne-am concentrat forțele pentru campania electorală din Berlinul occidental, care a reprezentat repetiția generală ; premiera urmează în Bavaria !". În primele zile după „victorie", numărul celor ce au solicitat înscrierea în rîndul republicanilor a crescut rapid.

■

Articolul din „Die Zeit" ilustrează, o dată în plus, pericolul pe care îl reprezintă răspîndirea neonazismului. El cîștigă adepți, în perioade de criză economică, din rîndul celor lipsiți de un loc de muncă, de o locuință corespunzătoare, de un venit sigur. Demagogia și abilitatea facilitează atragerea, de partea lor, a celor dezorientați. Spre surpriza generală, republicanii au avut posibilitatea să facă propagandă electorală și la televiziune. „Spoturile" lor publicitare reînviau șovinismul, xenofobia, militarismul ; acum, acestea circulă pe casete video la prețul de 20 de mărci.

Mai mult, republicanii se bucură și de „prieteni" peste hotare. Imediat după anunțarea rezultatului scrutinului electoral pentru Camera Deputaților din Berlinul occidental, Carl Lang, secretarul „Frontului Național", partidul de extremă dreaptă al lui Le Pen, din Franța, a declarat că speră într-o colaborare a celor două formațiuni politice. Deloc surprinzător, deoarece și Schoenhuber și-a manifestat, public, simpatia pentru radicalismul de dreapta din Franța. După cum se știe, Le Pen vizează colaborarea celor două partide și în cadrul parlamentului (vest)-european. Dacă vor obține mandate, republicanii vor fi cea de-a treia formațiune de extremă dreapta din acest for — pe lîngă „Frontul Național" al lui Le Pen și „Mișcarea Socială Italiană — Dreapta Națională".

Intrarea Partidului Republicanilor în Camera Deputaților din Berlinul occidental a fost urmată de ample demonstrații, prin care s-a cerut interzicerea activității tuturor formațiunilor neonaziste.

În R.F.G., Partidul Social-Democrat (P.S.D.) și Uniunea Antifascistă au cerut guvernului vest-german să interzică toate partidele și organizațiile neonaziste din această țară. Sub presiunea indignării internaționale și a protestelor provenite chiar din rîndul populației vest-germane, îndreptate împotriva extinderii neonazismului, Ministerul de interne de la Bonn s-a văzut nevoit să interzică gruparea de extremă dreapta „Adunarea Națională" (A.N.) al cărei lider, Michael Kühnen, a fost, în repetate rînduri, admonestat pentru activitatea pe care o desfășoară. De altfel, cu prilejul unei percheziții efectuate la sediul organizației, au fost găsite — pe lîngă simboluri naziste și manifeste instigatoare — arme și muniții. Dar Ministerul de interne vest-german a refuzat să intervină în vreun fel împotriva „republicanilor" neonaziști, aflați sub conducerea fostului lider SS, Schoenhuber. În acest context, liderul fracțiunii P.S.D. din cadrul Comisiei pentru probleme interne a Bundestagului, Wilhelm Nöbel, a declarat că interzicerea organizației „Adunarea Națională" nu este, nici pe departe, o măsură suficientă. Pentru ca R.F.G. să se distanțeze de neonazism, nu sînt suficiente „acțiunile simbolice", ci se impune o politică antifascistă consecventă. Secretarul comitetului federal al Uniunii Antifasciste din R.F.G., Christian Lawan, a subliniat că, în cazul în care guvernul intenționează într-adevăr să adopte o atitudine fermă, atunci trebuie să interzică activitatea tuturor celorlalte partide și organizații neonaziste.

În R.F.G. activează în prezent — fără să întîmpine nici un obstacol — aproximativ 70 de organizații neonaziste, care dispun de nouă edituri de cărți, 18 tipografii de ziare și reviste, 15 puncte de difuzare și de publicații cu un tiraj total de peste nouă milioane exemplare.

Invizibilul spectaculos...

Între un super-avion și o stea de cinema există oricît de multe diferențe. Două apropieri sînt, însă, categorice : publicitatea și destinul. Aidoma unei stele de cinema, cariera unui bombardier de excepție poate fi abordată de presă cu o asemenea vehemență și frecvență, încît prezența sa vizibilă sau misterioasă poate ajunge să obsedeze publicul și, evident, înainte de orice, pe observatorii avizați care nu ies din culise.

„Stealth", sau B-2 pentru intimi, s-a bucurat și se bucură de o asemenea atenție, încît se poate considera, cu deplină pudoare, că a spart toate plafoanele celebrității, a declanșat patimi, aderențe partizane și inimicități vezicante. Înainte de a zbura cu un aplomb devastator, B-2 a făcut, pe planșetă, o carieră fulminantă, sfidînd, prin destinul său ieșit din comun, secretul strict, care ar fi trebuit să îl estompeze la maximum. Factorul, care l-a propulsat din sertarele pavate cu mistere pe scena deschisă a celor mai percutante controverse, a fost propriul său preț de cost : 500 milioane de dolari bucata, cu șanse de a se ajunge pînă la 850 milioane în 1995. Atîtea zerouri nu puteau ascunde decît o realitate care merita să iasă din anonimat. Ceea ce s-a și întîmplat. Întrucît Pentagonul nu și-a ascuns dorința de a achiziționa nici mai mult, nici mai puțin decît 132 de asemenea superpăsări, este de înțeles că suma totală destinată unei experiențe considerate îndoielnice întrece orice imaginație. Iată motivul pentru care cinicii, dotați cu un umor adecvat, sugerează că „Stealth" este, mai întîi, o lovitură groaznică împotriva bugetului american și, apoi, un eventual element de incomodare a sovieticilor. Făcînd semnificative acolade între calibrul militar al proiectelor și calibrul bugetar al acestora, „Time" notează :

„«Stealth» este doar una dintr-o serie de arme noi și costisitoare — împreună cu submarinul Seawolf (3 miliarde dolari) și Sistemul zonei de apărare aeriană avansată (60 miliarde dolari) — pe care Pentagonul intenționează să le achiziționeze, în pofida necesității stringente ca Administrația Bush să reducă deficitul bugetar, ce se cifrează, în prezent, la 145 miliarde dolari.

Specialistul în probleme de apărare William Kaufmann, de la Universitatea Harvard, apreciază că programele militare în curs de realizare ar putea costa mai bine de 900 miliarde dolari — de trei ori suma pe care Pentagonul urmează să o cheltuiască în anul financiar curent. «B-2 întruchipează dilema apărării», afirma Gordon Adams, directorul Centrului pentru buget și priorități politice cu sediul la Washington. «Misiune controversată, costuri extrem de ridicate, într-un moment în care se are în vedere o reducere a bugetelor», afirmă el.

Cei care sînt împotriva avionului «Stealth», între care Federația oamenilor de știință americani, se îndoiesc că acesta nu poate fi detectat de radare. Avioanele radar sovietice, care zboară la mare altitudine îl pot depista de deasupra, iar aparatele care îl însoțesc, pentru a-l alimenta în zbor, vor fi tot atît de vizibile și vulnerabile ca un avion obișnuit. Și misiunea secundară a «Stealth» este pusă la îndoială : țintele mobile, cum sînt rachetele «SS-24» și «SS-25», pot fi reperate numai de sateliții de spionaj. Dacă sovieticii ar distruge unii sateliți americani sau ar bruia comunicațiile prin satelit cu «B-2», bombardierul ar fi lăsat în voia soartei și ar fi nevoit să depisteze singur țintele — o sarcină dificilă, avînd în vedere că el zboară cu o viteză de 600 mile pe oră".

Cu alte cuvinte „B-2" riscă, din start, să înghită serii de pilule amare și pare, mai degrabă, născut pentru o viață de decepții spectaculoase, decît pentru una placidă, marcată de victorii rezonabile. Încă de pe acum, defectele tehnice, exacerbate de enormul preț de cost al vedetei, sînt puse în balanță cu „alternative" mai modeste din punctul de vedere al investițiilor și mai promițătoare din punctul de vedere al rezultatelor. „B-2" este umbrit, fără a deveni invizibil, în discuție, de rachetele de croazieră și chiar de „B-1". Dar „B-1", la rîndul său, a devenit un concurent, mai degrabă avantajos decît periculos. Și aceasta, pentru că „B-1" și-a înscris, în palmaresul său, gafe de asemenea proporții, încît proprii săi partizani vor să-și vadă numele tăiate din listele de subscripție ale nașterii sale. Anul trecut, un „B-1" s-a prăbușit, cu arme și bagaje, nu într-o confruntare fabuloasă, ci prin simplul contact cu un stol de gîște a căror... neutralitate nu poate fi pusă la îndoială. Alte două aparate „B-1" s-au făcut praf, din cauza gheții care se acumulase pe aripi, ceea ce i-a determinat pe strategii responsabili să îl treacă în clasa... aparatelor operaționale în regim de vară. În aceste condiții mareate de un comic copios și de note de plată extrase direct din coșmarele financiare, este de înțeles de ce comentatorii nord-americani au precizat datele dilemei: acum, S.U.A. se află în situația de a dispune de două superbombardiere. Unul care nu își poate îndeplini misiunile și altul prea scump pentru așa ceva...

Radu Budeanu

Le Monde diplomatique

PARIS

„STRATEGIA DE SUPRAVIEȚUIRE" A REGIMULUI DE LA PRETORIA*)

ÎN TIMP ce Namibia se îndreaptă spre independență, o nouă fază se conturează în evoluția politică a Africii de Sud. La capătul a opt ani de „angajament constructiv", sub președinția lui Ronald Reagan, politica Statelor Unite în Africa australă nu pare că se va schimba mult, odată cu succesorul lui, iar acest fapt încurajează guvernul sud-african să-și modeleze strategia de supraviețuire.

Și astfel, pentru a face față ostilității Congresului Statelor Unite, care insistă pentru accentuarea sancțiunilor economice, Pretoria s-a străduit să-și înfrumusețeze imaginea. Represiunea este întețită în interior, dar politica externă devine plină de amabilitate față de Africa neagră. Anul trecut, președintele Botha a vizitat, pentru prima dată, Mozambicul, Malawi, Zairul și Côte d'Ivoire, inaugurînd o campanie diplomatică în favoarea „deschiderii" și normalizării relațiilor.

Mai mult, după zece ani de intense eforturi militare și politice pentru continuarea ocupării ilegale a Namibiei, guvernul sud-african este de acord, în prezent, cu independența ei. Acesta este un argument serios în încercarea de a depăși ostilitatea comunității internaționale.

De asemenea, pe scena politică internă, au fost făcute cîteva concesii prin „eliberarea" conducătorul patriot Nelson Mandela și comutarea pedepsei cu moartea pentru „cei șase de la Sharpeville".

Totodată, guvernul făcea cunoscut voința lui de a nu da curs cerințelor extremiștilor de dreapta, care refuză orice concesie, atît față de opinia publică internațională, cît și în favoarea populației negre, majoritare în țară. Pentru prima dată, el s-a folosit de vechea tactică a interdicției, pînă atunci rezervată organizațiilor negre, împotriva grupului alb „Frontul de eliberare alb" (Blanke Bevrydigingsbewging, BBB, neonazist). Acesta făcuse campanie pentru expulzarea tuturor evreilor din Africa de Sud și pentru deportarea forțată a tuturor negrilor în homelands (bantustane). Ordinul de interzicere a fost pronunțat în urma unui masacru comis pe străzile Pretoriei (șase negri uciși, 15 răniți) de către un individ alienat mintal afrikaaner, Barend Strydom, care nu aparținea BBB, ci unei organizații de extremă dreaptă mai largă și mai bine cunoscută, „Afrikaner Weerstande Beweging" (AWB). John Schakort, șeful BBB, a fost primul afrikaaner de extremă dreaptă împotriva căruia s-a luat măsura de exilare, o sancțiune rezervată, în mod obișnuit, activiștilor negri.

În paralel însă, interzicînd organizațiile și activitățile celor care se opun apartheidului sau restrîngîndu-le sever libertatea de acțiune, guvernul dispune de mijloacele de a relua controlul asupra „township"-urilor (orașele destinate populației negre), control care-i scăpase în cursul revoltelor din 1984—1985, imediat după crearea Frontului Democratic Unit (United Democratic Front, UDF) și a unei rețele de organizații ostile noii Constituții din 1984 și instituirii unui Parlament compus din trei Camere. În acest fel, el poate face și concesii aparente pentru a înșela opinia publică internațională. Astfel, l-a eliberat din închisoare pe Zwelakhe Sisulu, conducător al publicației „New Nation", a cărui detenție a declanșat o vastă campanie în exterior. Dar, în timp ce eliberarea deținutului a fost primită cu satisfacție în lumea întreagă, această eliberare a fost însoțită de asemenea condiții, încît avocatul ziaristului a apreciat noua lui situație ca fiind „mai rea decît închisoarea". Alți deținuți eliberați, cum ar fi Govan Mbeki, fostul conducător al ANC, Christmas Tinto și Trevor Manuel, conducători ai UDF, avocații Azhar Cachalia și Yunis Mohamed, precum și profesorul de drept Raymond Suttner, au aceeași soartă ca și cele cinci sute de persoane cărora li s-au interzis diverse drepturi în viața profesională, politică și chiar particulară. Raymond Suttner, de exemplu, trebuie să se prezinte de două ori pe zi la poliție.

„Negri împotriva negrilor". La sfîrșitul lui 1988, patru organizații studențești au fost interzise sau supuse unor severe restricții, ceea ce ridică la 30 totalul grupărilor astfel reprimate anul trecut. Dacă studenții sînt, în mod special, vizați de guvern pentru a impune revenirea la liniște în „township"-uri, aceasta se explică prin faptul că ei au avut un rol de prim plan în crearea mișcărilor de contestație din 1984.

În multe regiuni, polițiștii au devenit prețioase instrumente în slujba restabilirii ordinii. Guvernul a găsit un bun mijloc de a-i scuti pe polițiștii albi de această sarcină în „township"-uri, incitîndu-i pe

* Din „Le Monde diplomatique", nr. 419/februarie 1989.

Africa de Sud încearcă să submineze alegerile din Namibia

În fața iminentei emancipări a Namibiei, Africa de Sud intenționează să submineze Organizația Poporului din Africa de Sud-Vest (S.W.A.P.O.), sprijinind, financiar și material, numeroasele partide politice namibiene cu care negociază formarea unei coaliții, apreciază numeroși observatori. În acest scop, a fost creat, în luna ianuarie, la Windhoek (capitala Namibiei), cea mai recentă coaliție politică — „Frontul Democratic Unit", din care fac parte patru formațiuni politice mici: Consiliul „Damara", Partidul Oamenilor Muncii, Partidul Independenței Namibiei și Partidul Popular.

În 1985, liderul Partidului Oamenilor Muncii a fost desemnat președinte al „guvernului de tranziție" însărcinat cu administrarea Namibiei pînă cînd acest teritoriu va deveni independent. Membrii comunității „Damara" constituie, din punct de vedere numeric, cel de-al treilea grup etnic din Namibia și sînt cei care, în opinia observatorilor, ar trebui să se alieze cu S.W.A.P.O.

Unul dintre principalii rivali ai S.W.A.P.O. în alegerile generale, programate pentru luna noiembrie a.c., va fi, în mod cert, „Uniunea Națională din Sud-Vestul Africii" (S.W.A.N.U.), organizație creată în 1959 și care, după cum afirmă conducerea partidului, reprezintă interesele tribului „herero", al doilea ca importanță numerică din Namibia, după tribul „owambo". Președintele S.W.A.P.O., Sam Nujoma, a fost membru al conducerii S.W.A.N.U. pînă în 1966. S.W.A.N.U. a condus cu succes, în 1959, prima campanie de protest a poporului african din Namibia, după transmutarea populației de culoare de la Windhoek în cartierul rezervat negrilor — Katutura. În prezent, S.W.A.N.U. este divizată în mai multe grupuri, iar Africa de Sud dorește să faciliteze o întărire a acestui partid al tribului „herero", în perspectiva apropiatei bătălii politice din Namibia. Una dintre fracțiunile S.W.A.N.U. s-a alăturat „guvernului de tranziție", în timp ce altă fracțiune încearcă să se alieze cu grupul lui Misheke Muyongo, care a fost recent expulzat din S.W.A.P.O., unde, timp de 13 ani, a deținut funcția de vicepreședinte.

În opinia observatorilor, este evident efortul depus de Africa de Sud pentru a întări baza socială și tribală a partidelor ce au acceptat să facă parte din „guvernul de tranziție". Astfel, Pretoria exercită presiuni asupra liderilor tribali din regiunile nordice ale Namibiei, în special Kawango și Owambo, pentru a-i determina să adere la „partidele interne".

În același timp, și pentru a împiedica S.W.A.P.O. să obțină cele două treimi de voturi, Pretoria își propune să introducă restricții juridice care să privească de dreptul de vot un important număr din rîndul tinerilor (vîrsta minimă de vot ar urma să fie 21 sau 22 de ani), ce reprezintă baza cea mai puternică a S.W.A.P.O.

Totodată, în întreaga Namibie s-a intensificat activitatea serviciilor secrete sud-africane, ai căror agenți „vizitează", în mod sistematic, satele cele mai îndepărtate ale țării, cu scopul de a-i influența pe alegători, în schimbul a diverse promisiuni, afirmă surse namibiene. Astfel, în numele „partidelor interne" se distribuie populației alimente și băuturi. Cei însărcinați cu aceste operațiuni se prezintă drept foști membri sau simpatizanți ai S.W.A.P.O., discreditînd obiectivele și programele politice ale organizației.

Aceste manevre politice constituie, în opinia observatorilor, o confirmare tacită a faptului că cei care nu doresc ca S.W.A.P.O. să preia puterea în Namibia își unesc rîndurile și vor prezenta — în pofida panoramei politice eterogene din acest teritoriu — un front comun împotriva S.W.A.P.O.

(După agenția „EFE")

negri să se ridice unii împotriva altora. „Negri împotriva negrilor" : aceasta este noua formă de violență, care și-a făcut apariția de doi ani, în special în provincia Natal. Au fost ucise sute de persoane, strămutate alte mii, într-un climat de război civil. Avocați care militează pentru drepturile omului au strîns depoziții și chiar hotărîri ale tribunalelor în care se arată existența, în Natal, a unor legături între poliție și milițienii din Inkatha (mișcarea șefului zulus Buthelezi) care comiseseră asasinate ; în același timp, multe alte regiuni au cunoscut tulburări identice. Un alt exemplu al acestei cîrdășii este afacerea, foarte cunoscută și bine documentată, a distrugerii unui lagăr de 30 000 de oameni la Crossroad, în 1986, de către milițienii care acționau în legătură cu forțele de securitate. Statul sud-african încearcă să divizeze comunitatea neagră, cooptîndu-i pe conducătorii ostili mișcării de opoziție față de apartheid, înarmîndu-i și ajutîndu-i să lupte împotriva organizațiilor populare care se opun așaziselor „reforme interne" ale regimului.

Justiția a fost, de asemenea, mobilizată, în special pentru a-i lovi pe cei care dețin funcții de răspundere în organizațiile de masă. Astfel, la sfîrșitul lui 1988, Popo Molefe, secretar pentru relațiile publice, și Moss Chikane, fost secretar în Transvaal, au fost condamnați pentru „trădare". Judecătorul a adus argumentul statului, potrivit căruia UDF desfășura, sub conducerea lor, o politică „practic identică" cu aceea a Congresului Național African (ANC). Acest proces consacra, de fapt, o politică de lichidare a opozanților, care începuse să se manifeste prin măsurile de interdicție luate pe scară largă împotriva organizațiilor antiapartheid, apoi prin scoaterea în afara legii a oricărei critici contra alegerilor municipale din octombrie, anul trecut.

Guvernul sud-african a prezentat aceste alegeri drept un punct de cotitură în seria de „reforme" menite, în optica lui, să ducă la dispariția apartheidului. Scrutinul a avut loc în aceeași zi pentru toate grupurile rasiale, pentru a da iluzia unei oarecare egalități. După care, consilierii locali negri vor trebui să-și aleagă reprezentanții în consiliile regionale. Aceștia urmează să desemneze nouă persoane din rîndurile lor în Consiliul național, un organism consultativ, cu majoritate neagră, pe lîngă președinție : o strapontină în plus, cu aparență de reformă.

Refuz față de simulacrul electoral. Deși principiul unui asemenea Consiliu a fost respins, chiar înainte de consultare, de o largă fracțiune a forțelor politice ostile apartheidului — acestea considerîndu-l ca o tentativă de seducție la adresa opiniei publice internaționale —, Pretoria spera că alegerile din octombrie să fie un test. Pentru a-și asigura un succes decisiv, guvernul n-a ezitat în fața nici unui mijloc : o activă campanie publicitară, interzicerea oricărei propagande în favoarea boicotului — pasibilă cu o pedeapsă de zece ani închisoare — și organizarea unui „vot anticipat" care permitea autorităților, cu 15 zile înaintea scrutinului, să-i „facă să voteze" pe alegători.

În pofida fraudei și aranjamentelor listelor electorale, care au provocat numeroase contestații, rezultatul scrutinului a fost decepționant : o participare de 23 la sută din partea negrilor, potrivit Biroului de informație guvernamental. În rîndul indienilor, procentajul nu a depășit 20 la sută.

În timp ce bilanțurile menționează rate de participare care ating 30 la sută în unele localități, aceste cifre nu reflectă exact realitatea, deoarece, potrivit dr. Michael Sutcliffe, din grupul de control al scrutinului de la Universitatea din Natal, de-abia un sfert din negrii care au vîrsta de vot s-au înscris pe listele electorale.

Partidul național al lui Botha a reușit, prin această consultare, să frîneze înaintarea Partidului conservator, de extremă dreaptă. De la hotărîrea guvernamentală de a crea trei Camere, în 1984, elementul major l-a constituit creșterea serioasă a unei opoziții extra-parlamentare, ale cărei patru componente sînt grupate, în principal, în Frontul democratic unit : sindicatele, asociațiile tinerilor și studenților, asociațiile care activează în „township"-uri și biserica. Fiecare din aceste grupuri a adoptat, drept platformă politică, Carta libertăților ANC, veche de 25 de ani. Această raliere demonstrează că sud-africanii consideră tot mai mult ANC drept singura alternativă reală și explică eșecul alegerilor din octombrie 1988.

În acest sens, se înscriu și întîlnirile, din ce în ce mai numeroase, dintre sud-africani și reprezentanți ai ANC în Africa sau în Europa. În iulie 1987, la Dakar, 16 membri ai ANC și 61 de persoane, în cea mai mare parte albi afrikaaneri, au ținut o întrunire calificată drept „istorică", pentru a discuta strategia și tactica ANC — inclusiv lupta armată — și posibilitățile realizării unei societăți eliberate de apartheid. De atunci, asemenea reuniuni au avut loc și în alte părți, în capitala statului Zimbabwe, Harare, în noiembrie anul trecut, în R.F. Germania, precum și în alte locuri, evidențiind căutarea unor soluții pentru situația de criză din Africa de Sud.

JEUNE AFRIQUE

„CONTINENTUL NOSTRU ARE CEVA DE ADUS UMANITĂȚII"*)

Interviu cu Moussa Traore

președintele în exercițiu al Organizației Unității Africane (O.U.A.)

— Vă aflați la jumătatea mandatului dv ca președinte în exercițiu al O.U.A. Ați atins obiectivele pe care vi le-ați propus, pentru această perioadă, cu prilejul învestiturii ?

— Mă bucur că, pe plan politic, majoritatea tensiunilor care, de ani de zile, afectau Africa, par, astăzi, pe cale de aplanare. Pe plan economic noi am contribuit la sensibilizarea opiniei internaționale asupra dosarelor fierbinți.

— Ați efectuat mai multe deplasări în străinătate, în Africa, în Europa, la Națiunile Unite, în Statele Unite. Cu ce au făcut să progreseze aceste vizite cauza Africii ?

— Vizitele mele în Africa aveau drept scop o apropiere a pozițiilor antagoniste ale unor state frățești, angajîndu-le să negocieze. În privința statelor din „prima linie", noi ne-am informat în legătură cu problemele lor, exprimînd, în același timp, solidaritatea activă a întregii Africi. Vizitele în afara Africii tind să sensibilizeze comunitatea internațională asupra problemelor cu care este confruntat continentul.

— Statele Unite v-au cerut să mediați pe lîngă state africane cu care au diferende ?

— Nu am fost însărcinat, în mod special, să reglementez diferendele care opun Statele Unite unui stat african sau altuia. Ca mediator, eu acționez în interesul Africii. Înțelegînd cît de mult ignoră Statele Unite realitățile africane, cred că acestea trebuie să-și dea seama că Africa nu se rezumă la calamitățile naturale. Continentul nostru are ceva de adus umanității. Acțiunea mea se bazează pe faptul că 15 la sută din populația americană este de origine africană. În consecință, între Statele Unite și Africa trebuie construit un pod solid, care trebuie să înceapă prin înțelegerea dintre popoarele noastre.

— Conflictele africane tind să se aplaneze... De pildă, acordurile de la Brazzaville (privind Africa australă — n.n.)...

— O.U.A. are o poziție clară și fermă asupra ansamblului problemei Africii australe, fie că este vorba de refuzul de a lega evacuarea trupelor cubaneze din Angola de independența Namibiei, de ajutorul economic al statelor din „prima linie" sau de fondul de asistență pentru populațiile deplasate sau refugiate. În toate aceste domenii, strategia definită de O.U.A. a servit drept catalizator. Nu se pune problema ca O.U.A. să se substituie Angolei. Totuși, O.U.A. a activat mult în sensul unei soluții acceptabile pentru toate părțile.

— Protocolul de la Brazzaville pune în cauză poziția O.U.A. față de Africa de Sud ?

— Deloc. Conflictul din Africa australă se compune din trei elemente : intervenția Africii de Sud în treburile interne ale Angolei ; ocuparea ilegală a Namibiei și apartheidul. Or, dacă protocolul de la Brazzaville constituie o speranță serioasă în vederea soluționării primelor două probleme, el nu se referă deloc la sistemul de apartheid. În consecință, poziția O.U.A. față de Africa de Sud nu ar putea fi pusă în cauză. Cîtă vreme apartheidul va continua să fie o armă de represiune în Africa de Sud, nu poate fi vorba ca responsabilii acestui sistem să poată fi primiți în rîndurile noastre.

— În conflictul din Sahara, O.U.A. s-a dovedit incapabilă să găsească o soluție ; mai mult, ea a pasat problema în mîinile O.N.U.

— O.U.A. s-a adresat Națiunilor Unite și a obținut, de la această instituție, votul pentru o rezoluție susceptibilă să o scoată din impas. Referendumul de care este vorba acum se organizează de perfect acord între O.U.A. și O.N.U. Situația actuală rezultă, în primul rînd, din eforturile O.U.A., apoi ale secretarului O.N.U. și, de asemenea, din acțiunea personală a președintelui în exercițiu al O.U.A. Am favorizat diferite contacte între reprezentanții Polisario și ai Marocului. Prima

*) Din „Jeune Afrique", nr. 1461, 4 ianuarie 1989.

reuniune de acest gen s-a desfăşurat chiar aici, în acest birou (Bamako, 1978). În limita posibilităţilor sale destul de mici, Mali face mult pentru restaurarea păcii şi înţelegerii în Africa.

— *Situaţia economică a Africii continuă să se degradeze. Specialiştii sînt deosebit de pesimişti în privinţa viitorului.*

— Această situaţie se datorează, în esenţă, inechităţii persistente a termenilor de schimb, conjugată cu creşterea poverii datoriei. Atîta vreme cît nu vor fi găsite soluţii, Africa nu va putea ieşi din impas. Şi cum ar fi posibil, cînd noi nu avem mijloacele de a investi ? Ţările lumii a treia transferă mai multe capitaluri către ţările dezvoltate, decît primesc. S-a demonstrat cu cifre. Singurul mod de a inversa acest flux este revalorizarea materiilor prime din ţările noastre. Altfel, lumea se îndreaptă, vertiginos, spre o adevărată explozie. Iar ţările dezvoltate se înşeală, dacă cred că pot continua multă vreme să se descurce singure.

PROFIL

MICHAEL MANLEY

prim-ministru al Jamaicăi

Alegerile generale din Jamaica, desfăşurate la 9 februarie a.c., s-au încheiat prin victoria Partidului Naţional al Poporului (P.N.P., de orientare social-democrată, aflat, din 1980, în opoziţie), ceea ce a marcat preluarea, de către liderul P.N.P., Michael Manley, a funcţiei de prim-ministru al ţării. Noul premier deţine, astfel, pentru a treia oară, această funcţie.

Michael Manley s-a născut la 10 decembrie 1924, la Kingston, capitala Jamaicăi. Este fiul lui Norman W. Manley, fost, de asemenea, prim-ministru (1955—1962) şi unul din eroii naţionali jamaicani. Deşi născut într-o familie înstărită, Michael Manley s-a angajat, de tînăr, în sprijinirea cauzei maselor, în promovarea justiţiei sociale şi a dreptului la autodeterminare al ţării (devenită independentă, în cadrul Commonwealth-ului, în 1962). A studiat la „Jamaica College", apoi la Universitatea McGuill din Canada. În această perioadă, s-a înrolat în aviaţia canadiană, luptînd în cel de-al doilea război mondial şi obţinînd gradul de ofiţer pilot. Şi-a încheiat, apoi, studiile în ştiinţe politice la Londra, iar, la întoarcerea în Jamaica, a creat Uniunea Studenţilor din Indiile de Vest. În 1951, Michael Manley intră în activitatea ziaristică, lucrînd la săptămînalul jamaican de stînga „Opinia publică". Un an mai tîrziu, face parte din Consiliul Executiv al P.N.P. — fondat de Norman W. Manley în 1939 —, unde va răspunde de probleme sindicale şi de propagandă.

În 1969, Michael Manley este ales preşedinte al P.N.P., iar, în 1972, devine prim-ministru al ţării, funcţie pe care o va deţine pînă în 1980 (două mandate succesive). Guvernul său se va defini printr-o politică progresistă, de apropiere faţă de masele populare. Michael Manley a fost, între 1962—1967, membru al Senatului, apoi, între 1967—1983, al Camerei Reprezentanţilor din Jamaica. Este, în prezent, preşedintele Uniunii Naţionale a Muncitorilor din industria zahărului şi reprezentantul ţării sale în Consiliul Executiv al Congresului Caraibian al Muncii. În 1978, a primit premiul special al O.N.U. pentru contribuţia la lupta antiapartheid, iar, în 1979, medalia „Joliot Curie" a Consiliului Mondial al Păcii.

Michael Manley este autorul mai multor lucrări, între care „Politica schimbării" (1974), „În căutarea de soluţii" (1976), „Jamaica. Lupta la periferie" (1982).

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG

JAPONIA. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ŞI CHELTUIELILE MILITARE *)

ÎN PROIECTUL de buget pe anul 1989, cheltuielile militare prevăzute de guvernul japonez se ridică la suma de 3 900 miliarde yeni. Bugetul militar al Japoniei depăşeşte, astfel, pentru prima oară, pe cel al R.F. Germania şi se situează pe locul trei în lume. Printre ţările neposesoare de arme nucleare, Japonia face parte, ca şi R.F. Germania, din rîndurile marilor puteri militare ale globului. În mod paradoxal, redresarea militară a celor două ţări a avut loc în urma îmboldurilor S.U.A. care, după victoria asupra Germaniei şi Japoniei, au depus eforturi deosebit de susţinute pentru a elimina, odată pentru totdeauna, renaşterea militarismului german şi japonez.

În Constituţia de după război a Japoniei, elaborată de americani şi care a intrat în vigoare în 1947, acest pacifism misionar este exprimat încă şi mai direct decît în Legea fundamentală a R.F.G. (concepută de vest-germanii înşişi), intrată în vigoare doi ani mai tîrziu, în timp ce se prefigura conflictul Est-Vest. Articolul 9 din Constituţia japoneză din 1947, încă în vigoare, interzice Japoniei să dispună de o armată. Dar, după declanşarea războiului din Coreea, în 1950, această interdicţie a devenit obiectul unei noi interpretări : s-a hotărît că nici un stat suveran nu poate renunţa la dreptul la autoapărare ; acesta este motivul pentru care forţele armate japoneze au fost denumite „forţe de autoapărare". Autorii Legii fundamentale a R.F.G. au exprimat acelaşi lucru în articolul 26, declarînd drept anticonstituţionale doar pregătirile în vederea unui război de agresiune sau alte acte susceptibile să pună în pericol pacea.

John Tower a declarat, în faţa Comisiei senatoriale pentru probleme de apărare, că limitarea înarmărilor, impusă Japoniei în 1947, a fost, neîndoielnic, lăudabilă în acel moment, dar că, în prezent, este vorba de o „idee nefastă" şi că, de altminteri, Constituţia ei nu împiedică Japonia să cheltuiască mai mult decît altădată în scopuri militare. Iniţiativa vizează să atenueze povara militară americană, repartizînd-o asupra aliaţilor. R.F. Germania şi Coreea de Sud sînt, de asemenea, solicitate să contribuie mai mult.

„Împărţirea poverii" este o dorinţă veche şi de înţeles a Washingtonului ; intenţia de a reduce deficitul bugetar american merită sprijinită. Nu este, însă, cîtuşi de puţin indicat ca alocaţiile militare să fie apreciate doar din punct de vedere financiar. În cazul Japoniei, această viziune restrînsă asupra situaţiei ar putea, foarte repede, deveni o „idee nefastă".

Bugetul militar japonez din 1989 este cu 5,9 la sută mai mare decît cel precedent, în timp ce inflaţia nu este, în prezent, decît de 0,7 la sută. Rata de creştere a cheltuielilor militare ale Japoniei este, pentru a opta oară consecutiv, superioară procentului de 5 la sută. Ţinînd seama de potenţialul economiei japoneze, nu este nevoie de prea multă imaginaţie pentru a prefigura amploarea pe care o va avea bugetul militar nipon spre sfîrşitul secolului, dacă el va continua să progreseze în acelaşi ritm. Această creştere provoacă deja în prezent o oarecare nemulţumire în celelalte ţări vecine. Cererile privind o sporire accelerată a cheltuielilor militare japoneze nu pot stîrni decît rezistenţă. Şi această rezistenţă este, acum, puternică chiar în Japonia.

Potrivit sondajelor de opinie, majoritatea japonezilor cu greu acceptă ca bugetul militar să depăşească, pentru a treia oară consecutiv, nivelul de 1 la sută din produsul naţional brut, care a fost fixat în 1970 ; totuşi, comparativ cu dezvoltarea economică reală, cheltuielile militare au rămas sub acest prag în ultimii doi ani. O soluţie ar putea consta în asumarea sarcinii de a suporta toate cheltuielile legate de staţionarea trupelor americane în Japonia (faţă de numai 40 la sută în prezent).

Într-un moment în care Vestul şi Estul se pregătesc să repună în cauză amploarea cheltuielilor militare, ar fi, însă, cel mai interesant să se pună întrebări nu numai despre actuala tendinţă din Japonia, ci, mai ales, în ce priveşte aplicarea formulei japoneze la alte ţări : cheltuielile militare nu ar trebui să depăşească 1 la sută din P.N.B. !

Japonia ar putea, de asemenea, contribui la sporirea ajutorului acordat lumii a treia ; din punct de vedere cantitativ, Japonia ar putea depăşi, anul acesta, Statele Unite, devenind cel mai important participant la ajutorul de dezvoltare.

*) „Süddeutsche Zeitung", nr. 26/1989.

Mișcarea Pugwash

Petra Mihalache, Timișoara. Mișcarea Pugwash reprezintă o asociere a oamenilor de știință care militează pentru înfăptuirea dezarmării nucleare. Ea nu este o organizație structurată, cu membri permanenți sau cu un buget regulat. La conferințele și seminariile sale nu participă delegați în sensul strict al cuvîntului ; există chiar o prevedere care limitează numărul reprezentanților din fiecare țară. În rîndurile mișcării Pugwash activează personalități de marcă, între care mai mulți laureați ai Premiului Nobel.

În ultimele trei decenii, de la un grup restrîns de oameni de știință, mișcarea a crescut considerabil. Mai mult de 200 de invitați sînt așteptați să sosească la cea de-a 39-a conferință, care va avea loc la Cambridge, Massachusetts, (S.U.A.) în luna iulie.

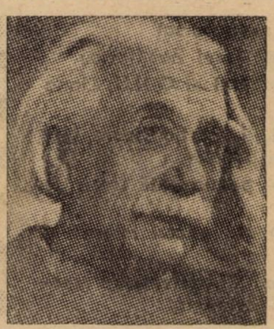

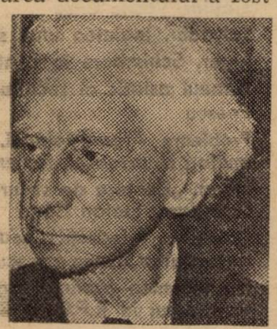

Albert Einstein (stînga) și Bertrand Russell au fost inițiatori ai mișcării

Metaforic, s-ar putea spune că mișcarea Pugwash s-a născut din cenușa radioactivă a orașelor Hiroshima și Nagasaki.

Principal promotor al mișcării, în perioada imediat de după război, filozoful Bertrand Russell, atrăgea atenția, în anul 1954, într-o emisiune a BBC-ului, asupra pericolelor la care este expusă omenirea în urma producerii armelor nucleare, subliniind că toți oamenii de știință, în special cei care au participat la realizarea bombei atomice, ar trebui să se pronunțe împotriva folosirii acesteia. Russell i-a propus lui Einstein organizarea unei conferințe în vederea discutării problemei dezarmării nucleare. El a sugerat, de asemenea, ca invitațiile la conferință să fie precedate de o declarație semnată de Einstein, Russell și alți oameni de știință. Einstein a fost de acord cu ambele propuneri, rugîndu-l, totodată, pe Russell să formuleze textul documentului care va fi numit mai tîrziu „Manifestul Einstein-Russell" — documentul constitutiv al mișcării Pugwash. Manifestul a fost semnat de 11 persoane. Opt dintre semnatari erau deținători ai Premiului Nobel — printre ei se numărau și prof. J. F. Joliot-Curie și fizicianul britanic C.F. Powell. De asemenea, manifestul a fost semnat și de un savant japonez : profesorul de fizică teoretică Hideki Yukawa, de la universitatea din Kyoto, laureat al Premiului Nobel. Printre fondatorii mișcării s-a numărat și Joseph Rotblat, profesor emerit de fizică la universitatea din Londra. În prezent, el are 80 de ani și este președintele mișcării Pugwash. În aprilie 1955, în timp ce efectua un zbor între Roma și Paris, Russell a fost informat de către pilotul avionului că Albert Einstein a decedat. Ajuns la hotel, Russell a găsit un mesaj : Einstein semnase declarația. Simbolic, semnarea documentului a fost ultimul act pe care eminentul fizician l-a făcut înainte de a trece în neființă. Textul declarației a fost citit, pentru prima dată, la 9 iulie 1955, în cadrul unei conferințe de presă, la Londra. După cîteva zile, Russell a primit o scrisoare de la industriașul Cyrus Eaton, care se oferea să finanțeze și să găzduiască prima conferință în orașul său natal, Pugwash, din Canada.

Conferința a început în iulie 1957. La ea au luat parte 22 de oameni de știință din zece țări diferite, incluzînd S.U.A., U.R.S.S., Marea Britanie, Japonia și China. Mișcarea se născuse ; scopurile și sarcinile sale erau definite ; ea lua numele de mișcarea Pugwash.

La conferințele acestei mișcări, oamenii de știință au posibilitatea să dialogheze, să schimbe idei și — ceea ce este deosebit de important — să transmită mesaje unor factori politici de răspundere.

Referindu-se la sistemul de lucru al conferințelor „cu ușile închise" ale mișcării Pugwash, Joseph Rotblat, președintele acesteia, apreciază că ea nu trebuie considerată „o societate secretă". Membrii ei — precizează ei — doresc, dimpotrivă, ca rezultatele dezbaterilor să fie aduse la cunoștința opiniei publice. De altfel, după fiecare conferință, se dă publicității o declarație care sintetizează recomandările care au fost făcute, precum și concluziile esențiale ale discuțiilor. În general, însă, — cu excepția unor evenimente speciale — mișcarea Pugwash se abține de la declarații publice.

Conferințele Pugwash reprezintă, în sine, mișcări pentru pace ; ele se deosebesc, totuși, de celelalte mișcări pacifiste printr-un **modus operandi** aparte. Scopul lor esențial este întrunirea unor personalități publice și a unor savanți influenți, din întreaga lume, care doresc să acționeze pentru eliminarea amenințării unui război nuclear, precum și a altor conflicte militare. Întîlnindu-se într-un cadru particular, fără multă publicitate, participanții la mișcarea Pugwash fac schimb de opinii și discută problematica dezarmării și a soluționării stărilor de tensiune.

Începînd cu anul 1966, conferințele au căpătat un caracter anual ; în intervalul dintre două conferințe, au loc întîlniri de altă natură : simpozioane, colocvii și reuniuni ale grupurilor de studiu.

Lupta împotriva SIDA — preocupare internațională

Theodor Stănoiu, București ; Anca Barbu, Vaslui. Ultimele date privind sindromul imunodeficienței dobîndite (SIDA) — prezentate în cadrul recentei Conferințe internaționale asupra SIDA în Asia și Pacific — sînt, într-adevăr, alarmante. Conferința, care a avut loc între 6 și 9 martie, în capitala thailandeză, Bangkok, a fost prima de acest fel organizată în această regiune. În cadrul ei, date furnizate de Organizația Mondială a Sănătății au consemnat existența, la 28 februarie 1989, a unui număr global de 141 894 cazuri de SIDA raportate, ceea ce ar reprezenta — subliniază experții — o creștere cu peste 2 000 de cazuri față de luna anterioară. Cu toate acestea, specialiștii prezenți la reuniune au admis posibilitatea ca doar jumătate din actualul număr de cazuri să fie înregistrate. „Se apreciază că, în întreaga lume, ar exista, cel puțin 375 000 de cazuri de SIDA și că circa 5 pînă la 10 milioane de persoane ar fi infectate cu virusul HIV" — a declarat dr. Hiroshi Nakajima, director general al OMS. În prezent, 147 de state au raportat care este situația lor în ce privește SIDA și, dintre acestea, 145 au recunoscut cel puțin un caz — notează, într-un comentariu, agenția „China Nouă", consemnînd că cele mai multe cazuri sînt înregistrate în continentele american, african și european. Țările din Asia și zona Pacificului, cu unele excepții, au raportat un număr mic de cazuri (circa 1 la sută din total). Conferința internațională asupra SIDA de la Bangkok s-a încheiat printr-un apel la strîngerea colaborării și stimularea adoptării unor programe naționale de luptă împotriva acestui flagel. Printre altele, o concluzie a fost că „prevenirea este prioritară, în condițiile actuale". În cele patru zile ale conferinței din capitala thailandeză — a apreciat „China Nouă" —, experții și reprezentanții unor organisme și organizații de resort din 40 de state din Asia și Pacific au avut prilejul unui schimb de experiență asupra prevenirii și controlului SIDA, această epidemie cu răspîndire rapidă în întreaga lume, în ultimii ani. Parafrazînd o frază celebră, un comentator al lucrărilor conferinței considera lupta împotriva SIDA drept „o bătălie pierdută", deocamdată, ceea ce nu înseamnă — afirma el — că este pierdut și războiul.

Costel Marinache, Craiova. Cercetările privind Universul s-au intensificat, iar descoperirile se succed într-un ritm de-a dreptul impresionant. Am informat, adeseori, despre noile descoperiri în acest domeniu. Recent, s-a relatat că astronomii de la Universitatea din Michigan au descoperit, cu ajutorul satelitului „IRAS", care captează raze infraroșii, lansat de Agenția spațială nord-americană (N.A.S.A.), existența a șapte galaxii, înconjurate de praf stelar, în interiorul unei „bule" cosmice, situate la peste 500 milioane de ani-lumină de planeta noastră. Pînă acum, existau doar supoziții că unele dintre aceste „bule" cosmice, de dimensiuni practic greu de imaginat, nu sînt goale, ci ar conține corpuri cerești, care nu pot fi văzute cu telescoapele tradiționale. Cele șapte galaxii sînt tinere și trimit particule de gaz și pulbere spre concentrații de materie care se transformă în stele, eliberînd cantități mari de energie. Încălziți, norii de pulbere și gaze emit radiații infraroșii.

POSTA REDACȚIEI

Despre mecanismul producerii cutremurelor

Petre Șerb, Constanța. Un cutremur puternic din orice zonă a lumii „cuplează", practic, în același minut, în străfunduri, mecanismul pregătirii următoarei furtuni subterane distrugătoare, afirmă seismologul sovietic Nino Kaciahidze, profesoară la Universitatea din Tbilisi (R.S.S. Gruzină). Potrivit savantului sovietic, în zona focarului catastrofei, iar cîteodată chiar la o oarecare distanță de aceasta, apar în subteran unde speciale pe „crestele" cărora epicentrele cutremurelor par că plutesc spre locurile viitoarelor centre ale puternicelor șocuri telurice. Cunoscînd mecanismul acestor procese — apreciază Nino Kaciahidze —, în viitorul foarte apropiat savanții vor putea indica zonele următoarelor cutremure puternice, cu aceeași precizie cu care au învățat deja să prevadă apropierea de țărm a valurilor distrugătoare.

„În străfundurile planetei noastre, în roci, apar și se propagă în permanență tensiuni — a declarat Nino Kaciahidze unui corespondent al agenției „TASS". Ele sînt intensificate de procesele dinamice care au loc permanent în atmosfera Pămîntului și în spațiul cosmic din jurul Terrei, grăbind astfel descărcarea energiei acumulate. Toate acestea favorizează, în anumite momente, creșterea bruscă și descărcarea tensiunilor în adîncuri — respectiv, apariția cutremurelor. Deformările ce apar, în acest caz, în scoarța terestră constituie sursa formării unor unde cu „viteză infraredusă", pe care se deplasează focarele de tensiune ale fostelor cutremure. Viteza de propagare a unor asemenea unde după cutremure puternice atinge, în medie, pînă la 37 kilometri pe an, a afirmat experta sovietică.

„Insula piperului"

Gabriel Olinescu, București. Denumirea de „insulă a piperului", pe care ați întîlnit-o, referitor la Kalimantan, în lectura dv este justificată de rolul preponderent ce revine, aici, acestei culturi. După cum se poate vedea și din **harta**

alăturată, cea mai mare parte a insulei aparține Indoneziei, iar sectorul său nordic — păstrîndu-și încă vechiul nume, Borneo — Malayeziei. Datorită marilor producții ale acestui condiment, obținute de insula Kalimantan, cele două state acoperă, împreună, aproape jumătate din necesitățile mondiale de piper, Indonezia fiind, după Brazilia, al doilea mare exportator al lumii, iar Malayezia ocupînd, în această ierarhie, locul patru (India situîndu-se pe locul trei).

Radu Scarlat, București. Vă mulțumim pentru observație. Într-adevăr, în nr. amintit de dv. s-a strecurat o eroare în ce privește producția de hidrocarburi extrase din Golful Mexic. Așteptăm alte scrisori de la dv., cu întrebări adresate acestei rubrici.

Coordonatorul rubricii: Aurel Zamfirescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

11 (1324) 16 martie 1989

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Dezarmarea — cauză vitală a popoarelor europene. I. Madoșa 1
Viena. Două noi foruri de negocieri multilaterale 2
Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare. Cerința unor abordări și soluții noi (3). dr. Ilie Șerbănescu 4
Sesiunea de primăvară a Consiliului U.N.C.T.A.D. Pentru o largă colaborare economică internațională 6
„Team Spirit '89" — o acțiune contrară reunificării pașnice a Coreei, destinderii și păcii în lume 7
Paris. Municipalele : reconfirmare a raporturilor de forțe 8
Washington. O perioadă de revizuiri. 9
Orientul Mijlociu. Imperativul soluționarii politice. Crăciun Ionescu 10
Bonn. O nouă înfrîngere electorală a creștin-democraților. Vasile Crișu 11
Salvador. Înaintea unui scrutin controversat 12
Alger. Schimbare în continuitate. Aurel Zamfirescu 12
Turneul asiatic al secretarului general al O.N.U. Liana Enescu 13
Problema Afganistanului. Evoluții îngrijorătoare, noi apeluri în favoarea reglementării politice 14
Liban. „Centura de securitate" — permanentă sursă de încordare. Ștefan Cârjă 15
Colombo. Prioritățile noului guvern : pacea internă și dezvoltarea. Liana Enescu 20
Un fenomen profund îngrijorător. Recrudescența neonazismului în R.F.G. și Berlinul occidental 26

1 000 + 1 16–18

REPORTAJ PE GLOB
Însemnări pe malurile Rhin-ului. Ilie Olteanu 19

PANORAMIC
Ozonul — nu numai o problemă ecologică. Stelian Țurlea 22
Cargouri cu otravă (2). Corneliu Vlad 24

APROPO DE...
Un serial 24

ACCENTE
Invizibilul spectaculos... Radu Budeanu 27

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ
Le Monde Diplomatique, Agenția „EFE", „Süddeutsche Zeitung 28–30

PROFIL
Michael Manley, prim-ministru al Jamaicăi 30

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu — redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu — șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal — redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor — șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu — secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Anatol Albu, Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ad. Ionescu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 32 29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S. 9

LUNA MARTIE — LUNA CADOURILOR PENTRU FEMEI

Prilej tradiţional de a oferi cadouri!

Magazinele comerţului de stat specializate în desfacerea articolelor metalo-chimice oferă multiple soluţii de daruri. Alegeţi-l pe cel mai frumos şi util :

- **bibelouri şi seturi din porţelan sau cristal ;**
- **produse cosmetice şi de parfumerie : parfumuri de toaletă „Eva-lux", „Miraj 50", „Miraj 75", „Lied", „Acanta", „Bellatrix" ; şampon ; roşu de buze ; farduri ; creme de toaletă etc. ;**
- **lustre, lampadare, veioze, lămpi de birou ;**
- **articole de podoabă : cercei, inele, medalioane, pandantive, broşe, brăţări ş.a. ;**
- **diverse radioreceptoare portabile şi staţionare ;**
- **articole de uz casnic : garnituri din inox, seturi pentru bucătărie.**

LUNA MARTIE — LUNA CADOURILOR PENTRU FEMEI

Alegeţi cel mai frumos şi dorit cadou din magazinele comerţului de stat.

Lei 5

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C-79

Nr. 12 23 martie 1989

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICA EXTERNĂ

O politică de continuă propăşire naţională, de consecventă afirmare a cauzei socialismului, păcii şi colaborării

Din actualitatea internaţională

CONFERINŢA PENTRU DEZARMARE DE LA GENEVA
Necesitatea adoptării unui program complex, pe baza unei abordări unitare

REUNIUNEA DE LA ANKARA
Extinderea conlucrării interbalcanice — contribuţie la crearea unui climat de încredere şi destindere

SALVADOR
Alegeri şi conflict armat

LONDRA
Bugetul — consecinţe sociale şi implicaţii politice

BEIRUT
Nou val de violenţă

PANORAMIC 1000 + 1 POŞTA REDACŢIEI

LUMEA

O politică de continuă propășire națională, de consecventă afirmare a cauzei socialismului, păcii și colaborării

Se vor împlini, la 28 martie, 15 ani de cînd, prin voința unanimă a poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost învestit, de către Marea Adunare Națională, în înalta funcție de întîiul președinte al patriei noastre. În memorabila ședință a forului legislativ suprem, de la 28 martie 1974, națiunea română, prin reprezentanții săi, și-a exprimat, cu putere, sentimentele de încredere, prețuire și dragoste pe care le nutrește față de cel mai iubit fiu al său, căruia îi datorează permanenta ascensiune a țării pe coordonatele progresului și civilizației, continua ei afirmare în lume. Această opțiune de inimă și de conștiință se întemeiază pe strălucitele calități de conducător și organizator demonstrate pe deplin, de-a lungul anilor, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în fruntea partidului și a statului, pe exemplara viață și activitate consacrate cauzei poporului și a țării, triumfului idealurilor socialiste și comuniste pe pămîntul României și în lume.

Niciodată în istoria sa milenară, poporul român nu a avut un conducător a cărui personalitate să marcheze atît de puternic destinul țării, ca în perioada de cînd la conducerea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu. Epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R. evidențiază, cu argumentul faptelor, marile realizări obținute de bravul și pașnicul nostru popor, care, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, acționează, cu fermitate și hărnicie, pentru continua dezvoltare economico-socială a patriei, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea sa neabătută spre comunism. Toate marile succese — înfăptuite, mai ales, în acest ultim sfert de veac — poartă amprenta gîndirii creatoare, novatoare și a acțiunii cutezătoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, patriot înflăcărat și revoluționar încercat, luptător neobosit pentru împlinirea aspirațiilor de progres și bunăstare ale națiunii române, proeminentă personalitate a lumii contemporane. Datorăm, totodată, secretarului general al partidului, președintele Republicii, faptul că, într-un moment istoric de răscruce, a unit, prin inegalabila sa capacitate și neasemuită previziune, pe toți fiii patriei, redînd națiunii române vigoarea și intensa trăire, patosul revoluționar, încrederea în viitorul socialist și comunist.

În 1945, România era o țară slab dezvoltată, cu o industrie aproape inexistentă și o agricultură rudimentară, deși ocupa aproximativ 80 la sută din populația activă. În anul în care poporul nostru aniversează patru decenii și jumătate de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, România a devenit o țară industrial-agrară, cu o industrie dezvoltată, puternică și modernă, cu o agricultură socialistă, care a cunoscut mari succese. Industria românească realizează astăzi o producție de peste 120 de ori mai mare decît acum 45 de ani, iar producția agricolă este de peste 8 ori mai mare. Venitul național a crescut de peste 36 de ori. Pe această bază, au fost asigurate dezvoltarea generală a țării și ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Monumentalele ctitorii de după Congresul al IX-lea al partidului sînt rezultatul gîndirii creatoare, al capacității de sinteză și concepției profund științifice ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, de dezvoltare unitară a tuturor zonelor țării și tuturor sectoarelor economiei, a culturii, științei și învățămîntului, de afirmare plenară și viguroasă a partidului în conducerea țării, a statului socialist, de ridicare a gradului de progres și civilizație a societății românești. Îndeosebi începînd din 1965 — după Congresul al IX-lea al partidului — s-a pus un accent deosebit pe crearea de noi zone și platforme industriale, ca una din condițiile esențiale pentru ridicarea gradului general de civilizație. În același timp, s-a acordat o mare atenție activității științifice, învățămîntului, culturii, pornind de la faptul că dezvoltarea economico-socială și ridicarea nivelului general de viață și civilizație nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, prin ridicarea nivelului de cunoștințe, de cultură al întregii națiuni.

În anul sărbătoririi a patru decenii și jumătate de la revoluția din August 1944 și al celui de-al XIV-lea Congres al partidului, întregul nostru popor acționează, cu hotărîre, pentru înfăptuirea prevederilor celui de-al 8-lea cincinal, care va asigura trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare — acela de țară socialistă mediu dezvoltată. În acest sens, pe prim plan vor fi puse dezvoltarea intensivă a ramurilor economiei naționale, asigurarea echilibrului între toate sectoarele economice, accentuarea procesului de modernizare a tuturor domeniilor de activitate pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Va fi, astfel, asigurată ridicarea, în continuare, a nivelului de trai al poporului, care reprezintă țelul principal al politicii partidului, esența societății noastre socialiste.

Puternica personalitate, gîndirea și acțiunea revoluționară ale secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au imprimat un suflu profund înnoitor întregii opere de edificare a socialismului în patria noastră, au descătușat marile energii ale poporului și au deschis calea punerii depline în valoare a strălucitelor virtuți ale socialismului, ca orînduire superioară oricăror forme de organizare socială care au existat pînă în prezent în evoluția societății omenești. Elaborînd teza, de o excepțională importanță teoretică și practică, potrivit căreia, **socialismul se construiește cu poporul și pentru popor,** tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus, totodată, în evidență adevărul că noua societate se făurește în condiții diverse de la țară la țară, în conformitate cu realitățile specifice ale fiecăreia. Luînd în considerare aceste realități, Partidul Comunist Român, secretarul său general s-au pronunțat, întotdeauna, pentru elaborarea de sine stătătoare, de către fiecare partid și popor, a liniei politice generale, pentru aplicarea legităților generale la condițiile concrete din fiecare țară. Pornind de la o asemenea concepție, partidul nostru apreciază, totodată, că se impune manifestarea unei poziții ferme și consecvente în procesul de construcție socialistă, edificarea noii societăți cerînd o continuă perfecționare a activității, dar în concordanță cu legitățile sale general-valabile, fără încălcarea principiilor socialismului științific. Este, de asemenea, meritul de excepție al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi pus în evidență, în întreaga sa operă teoretică și activitate practică, legitimitatea istorică a socialismului, ca singura opțiune de dezvoltare progresistă a omenirii, dînd, astfel, o limpede perspectivă revoluționară luptei clasei muncitoare, a maselor populare de pretutindeni.

Perioada de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în fruntea partidului și statului nostru a concretizat în vorbă și faptă legătura dialectică, indisolubilă, dintre obiectivele de dezvoltare economico-socială, pe plan intern, și activitatea dinamică, realistă și principială, desfășurată de România socialistă pe plan internațional.

În consens cu interesele supreme ale națiunii noastre socialiste, cu voința de pace și conlucrare a poporului nostru, ca și a tuturor popoarelor, puternica afirmare a României în arena mondială este rezultatul nemijlocit al rolului hotărîtor pe care președintele Nicolae Ceaușescu îl are în elaborarea și traducerea în viață a politicii externe a partidului și statului nostru. Dinamica raporturilor internaționale ale României socialiste, în anii de după Congresul al IX-lea, pune în evidență atît dimensiunea de ordin cantitativ, dar, mai ales, noua lor calitate. Dacă, în 1965, România întreținea relații diplomatice cu 67 de țări și raporturi economice cu 98 de state, astăzi aria acestor legături cuprinde peste 155 de țări, cărora li se adaugă multitudinea organizațiilor internaționale guvernamentale sau negu-vernamentale, la care participă țara noastră. Aceste relații bogate, multilaterale se fundamentează pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, al dreptului fiecărei națiuni la dezvoltare liberă, de sine stătătoare.

Strălucit confirmată de viață, de evolu-

ția evenimentelor, activitatea internațională a României se desfășoară — sub impulsul determinant al gîndirii și acțiunii președintelui Nicolae Ceaușescu — pe fundamentul unei examinări aprofundate, în toată complexitatea lor, a proceselor și tendințelor din arena mondială, a contradicțiilor care caracterizează epoca, a problemelor cardinale ce confruntă omenirea. Președintele României a adus o contribuție inestimabilă la inițierea și dezvoltarea unui curs nou în relațiile dintre state, la găsirea drumului spre soluționarea unor conflicte ori stări tensionale care pun în cauză pacea și securitatea internațională.

Prin întîlnirile și convorbirile cu numeroși șefi de stat și de guvern, cu alte personalități ale vieții internaționale, cu conducători de partid, de organizații progresiste și democratice de pe diferite continente, prin inițierea unor acțiuni ferme, concrete — care au în vedere interesele tuturor statelor — pentru dezarmare și, în primul rînd, pentru dezarmare nucleară și chimică, pentru instaurarea unui climat de destindere, cooperare, pace și progres pe planeta noastră, printr-o prodigioasă activitate pe plan extern, președintele Nicolae Ceaușescu s-a afirmat ca o proeminentă personalitate a lumii contemporane. În concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, relațiile de interdependență, ce caracterizează lumea contemporană și care reclamă realizarea celor mai largi platforme de conlucrare solidară între țări pentru soluționarea marilor probleme ale epocii — dezarmarea, eliminarea subdezvoltării, stingerea tuturor focarelor de conflict și tensiune, apărarea mediului înconjurător etc. —, nu se pot dezvolta decît între state independente și suverane, deplin egale în drepturi.

Întregul nostru popor este conștient că afirmarea puternică a României pe scena politică mondială este rezultatul direct al activității desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în elaborarea și înfăptuirea politicii externe a partidului și statului nostru, al acțiunii sale consecvente pentru instaurarea unor relații de prietenie și colaborare între toate statele lumii, pentru determinarea unui nou curs în viața internațională, care să favorizeze atît îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare socialistă ale națiunii noastre, cît și progresul, securitatea și pacea întregii omeniri.

Înscriși în cronica de aur a istoriei noi a țării, anii de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în fruntea partidului și statului au dat puternică strălucire vastei opere de propășire a națiunii noastre socialiste, pe drumul deschis, acum aproape un sfert de veac, de cel de-al IX-lea Congres al partidului, drum de glorioase împliniri și profunde transformări revoluționare, durînd, în conștiința poporului, acea identitate de esență prin care țara se recunoaște pe sine în fapta și gîndul marelui om de stat care îi conduce destinele : **CEAUȘESCU — ROMÂNIA** este simbolul viu al încrederii ferme în justețea politicii partidului, al legitimei mîndrii pentru succesele cucerite, al certitudinii depline în viitorul luminos de înălțare a patriei pe noi culmi de civilizație și progres, pe drumul socialismului și comunismului, de continuă afirmare a țării noastre libere și independente, în respectul și stima națiunilor lumii.

Dînd nouă expresie legămîntului suprem de a face totul pentru dezvoltarea multilaterală a României socialiste, pentru creșterea puternică a prestigiului ei în lume, întregul popor aduce un fierbinte omagiu întîiului președinte al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român.

„LUMEA"

Valori ale conduitei etice în viața internațională

Cauza progresului și civilizației omenirii impune respectarea dreptului fiecărui popor — indiferent de întinderea teritorială, puterea sau orînduirea sa socială — de a-și alege nestingherit calea dezvoltării politice, sociale, economice, de a-și afirma ființa națională, de a-și rezolva singur problemele proprii. Reprezintă, aceasta, și o cerință esențială a menținerii și consolidării păcii. Libere și independente, popoarele, care au luptat de veacuri pentru înlăturarea asupririi străine, nu vor renunța niciodată la prerogativele sacre de a-și hotărî de sine stătător destinele.

România, avînd vie în memorie zbuciumata sa istorie, desfășoară o susținută activitate în domeniul politicii internaționale în sprijinul aspirațiilor înaintate ale omenirii contemporane, pentru o largă colaborare, subliniind, în repetate rînduri, că temelia trainică pe care se pot edifica relații noi între state, factorul principal ce poate asigura însănătoșirea atmosferei internaționale, lichidarea încordării și neîncrederii îl constituie respectarea strictă a dreptului inalienabil și imprescriptibil pe care îl are fiecare popor de a-și hotărî singur soarta, de a-și alege drumul dezvoltării și forma de organizare socială, fără amestec din afară, corespunzător voinței și năzuințelor sale. Este de datoria și răspunderea fiecărui popor, a fiecărui stat să-și organizeze viața internă corespunzător condițiilor concrete și aspirațiilor proprii, nimeni neavînd ascendentul politic și moral de a „sugera" altcuiva o anumită conduită.

Respectarea dreptului fiecărui popor de a-și decide singur calea dezvoltării, de a-și prefigura viitorul constituie piatra unghiulară a colaborării internaționale. Orice atingere a acestui drept sacrosanct declanșează stări de încordare, periclitează securitatea și pacea.

Respectarea unui astfel de drept fundamental al popoarelor nu se face, desigur, în absența unor raporturi normale între state libere și independente. Experiența arată că nici o națiune nu poate evolua ruptă de contextul internațional, că independența fiecăreia poate și trebuie să se afirme într-o necesară și benefică interdependență. Sînt, acestea, exigențe care au decantat, de-a lungul timpului, o seamă de norme de conduită, impunînd, în cele din urmă, în planul vieții internaționale, un ansamblu de principii de drept unanim recunoscute, pe temeiul cărora să se dezvolte raporturile dintre state : independența și suveranitatea națională, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, nefolosirea forței și amenințării cu forța, colaborarea reciproc avantajoasă. Asigurarea respectării integrale a acestor principii, ca un tot unitar, constituie, în concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, condiția afirmării plenare a colaborării internaționale, în interesul fiecărui participant la afacerile mondiale, al cauzei progresului și păcii.

Pentru țara noastră, generalizarea unei conduite cu respectarea neabătută a acestor principii reprezintă o cerință fundamentală a lumii contemporane. Tocmai de aceea, România, președintele Nicolae Ceaușescu au acționat și acționează cu perseverență și fermitate pentru deplina lor afirmare, pentru respectarea lor de toți și față de toți, ca o condiție primordială a construirii unei lumi a păcii și justiției, a înțelegerii, colaborării și progresului general.

Este, neîndoios, o importantă cucerire a popoarelor faptul că acest ansamblu de principii își găsește o tot mai largă recunoaștere internațională : sînt înscrise în Carta O.N.U., în importante tratate și documente internaționale. Nimeni nu le mai

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

neagă, nimeni nu își mai asumă curajul de a se declara împotriva lor, de a diminua în vreun fel caracterul lor universal. Dar viața — supremul judecător — arată, însă, că nu totdeauna și nu pretutindeni recunoașterea verbală a noilor principii a însemnat, automat, și o practicare a lor în spirit și literă, o aplicare corectă și integrală în derularea propriu-zisă a raporturilor dintre state. Posibilitățile de „afirmare" a acestei contradicții s-au înscris într-o gamă variată de forme : de la acte de nesocotire brutală a principiilor la „subtile" denaturări sau deplasări ale sensului și esenței acestora.

Președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat, în repetate rînduri, adevărul că respectarea principiilor de relații între state este condiția sine qua non a păcii, a destinderii ; orice știrbire a acestui tot dialectic, inseparabil de norme internaționale poate determina convulsii grave în relațiile interstatale, poate genera oricînd conflicte, inclusiv confruntări armate. Esența acestui complex de principii este, în ultimă instanță, respectarea dreptului sacru, inalienabil al fiecărui popor de a dispune liber și nestingherit de propria-i soartă, de a urma calea dezvoltării social-politice care răspunde cel mai bine voinței și intereselor sale vitale, de a promova o politică externă în conformitate cu aspirațiile de pace ale omenirii, de a participa cu drepturi egale la viața internațională. Înfăptuirea neabătută a acestui deziderat deschide largi posibilități pentru soluționarea litigiilor, pentru dezvoltarea unor relații normale între state și instaurarea unei păci durabile.

Conduita internațională pe baza noilor principii de relații nu poate admite o abordare limitativă a acestora : ele nu trebuie aplicate nici izolat, rupte de ansamblu, și nici prin opunerea unuia celorlalte. Încălcarea sau eludarea unuia dintre principii

înseamnă lezarea întregului. Ignorîndu-se, de pildă, principiul neutilizării forței sau amenințării cu forța, s-ar deschide calea încălcării independenței și suveranității naționale. Noile principii își vădesc valoarea numai atunci și numai în măsura în care sînt respectate fiecare în parte și toate laolaltă.

România, președintele Nicolae Ceaușescu consideră ca inadmisibile, în relațiile dintre state, orice tendințe de imixtiune în treburile interne, indiferent sub ce formă sau pretext s-ar manifesta — fie că este vorba de acțiuni arbitrare pe plan economic, de presiuni de tot felul, fie de declarații în acest sens. Asemenea practici, tributare vechiului mod de gîndire, nu fac decît să dăuneze încrederii, să submineze înțelegerea și dezvoltarea unor bune raporturi dintre state.

În concepția șefului statului român, instaurarea trainică a conduitei conforme cu noile principii de relații, așa cum o confirmă întreaga evoluție internațională, constituie o cerință de cea mai mare stringență a lumii contemporane. Imaginea de ansamblu pe care o oferă astăzi omenirea — cu multiplele ei fațete, uneori atît de contrastante, cu diversitatea problemelor complexe de rezolvat, cu atîtea nedreptăți și inechități — este tocmai rezultatul faptului că, vreme de secole, raporturile dintre state, impuse de colonialism și imperialism, au fost alcătuite pe baza „dreptului" la dominație și dictat, sute și sute de milioane de oameni fiind condamnați la înapoiere și mizerie. Iar, dacă astăzi se afirmă cu tot mai multă putere voința popoarelor de a se asigura generalizarea noilor principii în relațiile interstatale, aceasta este rezultatul profundelor transformări intervenite în ultimele decenii, cînd pe harta lumii au apărut zeci de noi state independente. În lumina acestor evoluții — este de părere România — vechiul sistem de relații, perimat din punct de vedere istoric, este sortit, inevitabil, eșecului.

Ca rezultat al dezvoltării istorice mondiale, lumea contemporană oferă tabloul complex, în continuă schimbare, al unei diversități de state, deosebite ca mărime, opțiuni social-politice, niveluri de dezvoltare etc. Această realitate constituie — în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu — una din trăsăturile caracteristice fundamentale ale epocii contemporane, care va continua să domine relațiile internaționale încă o lungă perioadă de timp. În aceste condiții, se impune ca, în abordarea tuturor problemelor complexe ale politicii mondiale, să se pornească de la respectarea principiilor de relații între state, de la necesitatea conlucrării active între națiuni, în vederea soluționării problemelor de interes general într-un spirit nou, al respectului față de dreptul fiecărui popor de a-și alege calea dezvoltării, corespunzător propriilor interese, de a-și făuri destinul liber, fără nici un amestec din afară. Orice alt fel de a aborda relațiile internaționale — subliniază președintele Nicolae Ceaușescu — nu poate decît să dăuneze grav cauzei colaborării între state, să ridice obstacole în calea democratizării vieții internaționale, să pericliteze securitatea și pacea generală.

Octavian Munteanu

Solidaritate militantă cu lupta dreaptă a populației majoritare din Africa de Sud

Forțele democratice și opinia publică progresistă de pretutindeni au marcat, la 21 martie, „Ziua internațională pentru eliminarea discriminării rasiale", care, totodată, constituie și debutul „Săptămînii de solidaritate cu popoarele ce luptă împotriva rasismului și discriminării rasiale". Trebuie subliniat că întîia manifestare de acest fel a fost proclamată de Adunarea Generală a O.N.U. prin Rezoluția 2142, din 26 octombrie 1966, spre a se comemora ziua de 21 martie 1966 cînd în orașul Sharpeville — cu prilejul unei mari demonstrații la care participau bărbați, femei și copii — polițiștii au deschis focul, ucigînd 69 persoane și rănind grav alte 180. A fost un act de o cruzime fără seamăn și cu atît mai reprobabil cu cît a fost comis împotriva unor oameni lipsiți total de apărare, în timpul unei manifestări pașnice. De aceea, el a declanșat, în rîndul comunității internaționale, ample acțiuni de condamnare a politicii de apartheid și discriminare rasială, a practicilor odioase ale regimului sud-african. În intervalul de timp ce a trecut de atunci, opinia publică internațională a fost tot mai puternic sensibilizată de practicile profund inumane ale guvernului de la Pretoria, ea condamnînd cu vigoare orice nouă manifestare de discriminare rasială, solidarizîndu-se cu cei care luptă pentru a-și cuceri drepturile fundamentale la libertate și demnitate umană.

Pentru a evidenția, cu și mai mare pregnanță, importanța împlinirii idealurilor de libertate și demnitate ale popoarelor, Organizația Națiunilor Unite a proclamat cele două „Decenii de luptă împotriva discriminării rasiale" — 1973—1982 și, respectiv, 1983—1992.

Cea de-a doua manifestare despre care aminteam — „Săptămîna de solidaritate cu popoarele care luptă împotriva rasismului și discriminării rasiale" — a fost instituită tot de Adunarea Generală a O.N.U. în baza Rezoluției 3424, din 15 noiembrie 1979. Prin acest document, subliniindu-se și mai concret, preocupările create în cadrul Națiunilor Unite de perpetuarea politicii de apartheid și discriminare rasială a Pretoriei, O.N.U. apela, din nou, la comunitatea mondială ca ea să-și intensifice acțiunile și inițiativele de natură să izoleze regimul sud-african, să-l constrîngă la abolirea politicii de apartheid și discriminare rasială.

Avîntul impresionant pe care l-a căpătat lupta populației de culoare — ilustrat, între altele, de marile demonstrații din orașul Soweto din anii 1975-1976 — s-a lovit de neînțelegerea autorităților sud-africane, care, ignorînd cu desăvîrșire realitatea politico-socială din țară, au încercat să-l blocheze și, ca atare, au recurs la noi și grave forme de reprimare, la scară națională, a acestei lupte drepte. Astfel, ele au instituit starea de urgență generală, în iunie 1986, și au azvîrlit în închisori mii de militanți de seamă ai populației de culoare. Dintre aceștia, liderul Congresului Național African, Nelson Mandela, continuă să se afle în detenție de peste 25 de ani, chiar dacă, mai nou, în cazul său, se vorbește, la Pretoria, numai de libertate strict supravegheată. Însă cazurile numeroase de măsuri extreme, barbare, sînt consemnate cotidian în Africa de Sud. În alte situații, membri ai A.N.C. sau simpli cetățeni de culoare au fost condamnați la moarte sau la închisoare pe mari termene — ceea ce a constituit, de fiecare dată, o crimă odioasă la adresa drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, ale populației de culoare din Africa de Sud.

De aceea, s-au consemnat un impresionant val de proteste la scară mondială, în cadrul O.N.U., al opiniei publice progresiste — între care, ca întotdeauna în aceste situații, s-a aflat și cel al opiniei publice din țara noastră —, numeroase acțiuni de solidarizare cu cei aflați în pericol de a-și pierde viața.

Opinia publică din țara noastră a aflat cu sentimente de profundă indignare că autoritățile sud-africane arestează și dețin, în mod arbitrar, lideri ai populației de culoare, îi condamnă fără nici un motiv, în afara aceluia că ei luptă pentru triumful aspirațiilor legitime de libertate și progres social, pentru eliminarea politicii de apartheid și discriminare rasială, pentru pace și colaborare internațională.

În spiritul politicii sale de solidaritate activă cu lupta popoarelor pentru independență și libertate, România socialistă, poporul român condamnă, cu cea mai mare energie, colonialismul și neocolonialismul, politica rasistă, de apartheid, promovată de regimul de la Pretoria. România susține, cu consecvență, lupta dreaptă a populației majoritare din Africa de Sud pentru abolirea politicii de discriminare rasială, sprijinind, totodată, țările din „prima linie" în lupta lor împotriva actelor agresive comise de Pretoria.

Sînt poziții principiale și consecvente, ce au fost reafirmate constant în timpul vizitelor oficiale întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în țări ale Africii sau cu prilejul întîlnirilor, la București, cu șefi de stat africani, cu lideri ai A.N.C., momente în care președintele României socialiste a dat glas solidarității active, militante a poporului român cu lupta populației sud-africane, cu cea a statelor din „prima linie", pentru dreptul lor inalienabil la dezvoltare liberă și demnă, fără nici un fel de opreliști sau discriminări. **„Condamnăm** — declara tovarășul **Nicolae Ceaușescu — cu toată hotărîrea politica de apartheid a regimului rasist din Africa de Sud și cerem cu fermitate încetarea represiunilor împotriva populației majoritare din această țară, a oricăror acțiuni agresive împotriva statelor africane suverane și independente vecine".**

Marcînd cele două momente-simbol ale solidarității cu lupta dreaptă a populației majoritare din Africa de Sud, opinia publică din țara noastră își exprimă, din nou, convingerea că ideile libertății, egalității și progresului nu pot fi înăbușite la nesfîrșit și că, în pofida intimidării și persecuțiilor, drepturile inalienabile ale populației majoritare sud-africane își vor identifica drumul afirmării depline.

Conferința pentru dezarmare de la Geneva

Necesitatea adoptării unui program complex, pe baza unei abordări unitare

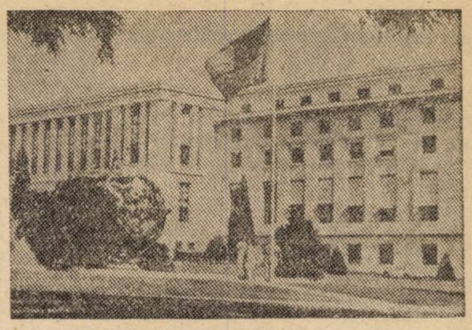

Substanța dezbaterilor de săptămîna trecută, din cadrul Conferinței pentru dezarmare, ale cărei lucrări sînt în curs la sediul din Geneva al Organizației Națiunilor Unite, a constituit-o, îndeosebi, problematica nucleară.

În plenara Conferinței a luat cuvîntul reprezentantul României, care a subliniat, și cu acest prilej, importanța pe care guvernul român o acordă unei abordări unitare a dezarmării, înfăptuirii unui program complex de dezarmare, în centrul căruia să se afle dezarmarea nucleară și care să cuprindă, totodată, măsuri de eliminare a armelor chimice, a altor arme de distrugere în masă, precum și măsuri de reducere substanțială a armamentelor convenționale, efectivelor și cheltuielilor militare. A fost reliefat faptul că, în concepția României, dezarmarea nucleară constituie o problemă de cea mai înaltă prioritate. Dezbaterile celei de-a treia sesiuni speciale, din 1988, a Adunării Generale a O.N.U. consacrate dezarmării, rezoluțiile adoptate de forumul mondial la ultima lui sesiune, realitățile și imperativele vieții internaționale obligă Conferința, statele sale membre să acționeze cu întreaga responsabilitate pentru a se achita de această sarcină de maximă prioritate și urgență.

De la tribuna Conferinței, reprezentantul român a adresat, din nou, apelul la încetarea imediată a tuturor experiențelor nucleare și trecerea la negocierea unui acord, cu participarea tuturor statelor, asupra opririi perfecționării acestor arme. Comunitatea internațională — a spus reprezentantul țării noastre — nu poate și nu trebuie să accepte ca perfecționarea progresivă a armelor nucleare și continuarea experimentării acestora să submineze credibilitatea tratatului de neproliferare a armelor nucleare, a altor acorduri și măsuri de dezarmare nucleară. În opinia țării noastre, continuarea experiențelor cu arma nucleară conduce la o nouă cursă, calitativă, a armamentelor nucleare, ceea ce riscă să anuleze efectele reducerilor convenite sau în curs de negociere. Pe de altă parte, este neîndoielnic că experiențele nucleare constituie cel mai sigur mijloc pentru pregătirea apariției unei noi generații de arme. Elementele pozitive care au intervenit în materie de verificare — și care, desigur, sînt salutate pe plan internațional — nu trebuie, în nici un caz, să conducă la a uita că pericolul mortal, care continuă să planeze asupra existenței înseși a omenirii, provine, în primul rînd, de la armele nucleare.

România, a subliniat reprezentantul țării noastre, nu a acceptat niciodată și nu acceptă legitimitatea armelor nucleare, indiferent de motivațiile pe care aceasta s-ar sprijini. În evoluția recentă nu există nimic de natură să justifice o schimbare de atitudine. Dimpotrivă, în lumina tuturor evenimentelor petrecute, monopolul unor țări asupra armelor nucleare și eforturile unora dintre ele de a-l menține și consolida apar ca și mai inacceptabile. După cum inacceptabil este ca, în cadrul forului unic de negocieri multilaterale al O.N.U. — Conferința pentru dezarmare —,

Apropo de...

...cheltuieli pentru apărare

Experți din 13 țări au elaborat un raport — dat, recent, publicității la sediul din New York al O.N.U. — cu privire la consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și cheltuielilor militare, cunoscută inițiativă românească. Situația pe care o descrie documentul nu este, în esență, diferită de aceea din perioadele anterioare care au făcut obiectul unor analize similare. Sau, ca să fim mai exacți, se deosebește numai sub aspectul volumului sporit de resurse — umane, materiale, financiare — irosit, în numele apărării, pe altarul cursei înarmărilor. Risipă subliniată, evident, și de raportul la care ne referim: în prezent, în întreaga lume, între 60 și 80 de milioane de persoane sînt ocupate în domenii legate de apărare; în anul 1984, forțele armate ale tuturor țărilor însumau 29 milioane de oameni, din care 11 milioane în statele dezvoltate și 18 milioane în țările în curs de dezvoltare. În perioada 1980—1985, mai arată documentul, pe baza cheltuielilor de stat nemilitare s-ar fi putut crea mai multe locuri de muncă decît ca urmare a cheltuielilor militare, care reprezintă, în medie, 25 la sută din fondurile destinate cercetărilor științifice. Se mai relevă că, în ansamblu, aproximativ 6 la sută din volumul producției mondiale se consumă pentru cursa înarmărilor, iar în unele ramuri-cheie, acest indicator este mult mai înalt.

Efectele unui asemenea efort disproporționat nu pot fi altfel decît negative. Cursa înarmărilor, ca fenomen global — sînt de părere experții O.N.U. — exercită o influență nefastă asupra relațiilor internaționale, asupra stabilității acestora. Cheltuielile militare au importante consecințe social-economice: alocarea resurselor în scopuri militare se realizează în dauna soluționării unor probleme sociale cu caracter global.

Este în afară oricărei discuții că, pornind de la stadiul actual al evoluției societății omenești, cheltuielile militare pentru apărare sînt necesare: popoarele, statele își iau măsuri pentru a fi la adăpost de agresiuni (care, din păcate, se mai produc), pentru a-și păstra și întări independența, pentru a-și apăra ființa națională. Aberațiile în materia cheltuielilor militare apar atunci cînd acestea întrec cu mult necesitățile reale, pe de o parte, iar pe de alta, cînd se fac în virtutea asumării unor „responsabilități" globale pe temeiul șubred că mărimea, puterea dau „dreptul" unui stat de a-și apăra interesele proprii prin lezarea intereselor altuia de multe ori cu care nu are nici măcar frontieră comună.

Menținerea în limite rezonabile a resurselor de care aminteam ar conduce la eliberarea unei impresionante părți care ar putea fi cheltuită cu folos. Tot pentru apărare. Pentru apărarea, însă, a ființei umane de un întreg cortegiu de agresiuni la care este supusă, afectîndu-i grav calitatea vieții. A nu avea o locuință — ca apărare împotriva inconfortului cerului liber, a ocupa un loc de muncă sigur — ca apărare împotriva grijii stresante față de ziua de mîine, a asigura o alimentație rațională pentru salvarea milioanelor de înfometați ai planetei, a da posibilitatea unei instruiri adecvate — ca apărare împotriva analfabetismului, ignoranței, a declanșa un necruțător război împotriva bolilor care seceră nenumărate vieți, a apăra sănătatea Pămîntului — iată tot atîtea exigențe ale acestui sfîrșit de veac, care cer o sporire a cheltuielilor de reală apărare pe seama celor alocate înarmărilor.

Adie, pe plan internațional, un vînt favorabil unei lumi mai sigure. Pe întortocheatul drum al dezarmării se văd urmele primilor pași, modești, este adevărat, dar pași. Pe planul declarațiilor, situația este chiar mult mai bună. Forurile în care se discută, se negociază dezarmarea s-au înmulțit și este de așteptat — acesta este imperativul vremii — să se reducă, pînă la eliminarea completă, decalajul între vorbă și faptă.

Abia după punerea în aplicare a primelor măsuri serioase împotriva înarmărilor — nucleare și clasice — se va vedea, în toată amploarea sa, legătura strînsă dintre dezarmare și dezvoltare, escamotată, în prezent, sub un păienjeniș de argumentări în spatele cărora se ascund „interesele globale". Rațiunea, numai rațiunea va fi singura sursă bogată de date pentru un atît de așteptat raport, al experților O.N.U. de mîine, ce s-ar putea numi consecințele profund pozitive ale cursei dezarmării asupra calității vieții. Este, acesta, unul din răspunsurile vitale pe care umanitatea trebuie să le dea astăzi, în preajma mileniului trei.

Ilie Olteanu

să nu se poată trece la dezbateri de fond și negocieri asupra problematicii nucleare.

Un proces efectiv de dezarmare trebuie să cuprindă, în mod necesar și în primul rînd, examinarea, negocierea și realizarea unor măsuri efective de dezarmare nucleară. O responsabilitate deosebită, în această privință, revine U.R.S.S. și S.U.A., care trebuie să fie încurajate să-și intensifice eforturile lor bilaterale vizînd reducerea substanțială a armamentelor nucleare. Ele, însă, nu pot și nu trebuie să se substituie eforturilor multilaterale ale Conferinței pentru dezarmare, ale întregii comunități internaționale. Pentru că existența armelor nucleare, efectele acestora, precum și efectele acordurilor asupra reducerii și eliminării lor privesc toate statele lumii.

În acest cadru, reprezentantul român a reamintit propunerea țării noastre privind realizarea unui tratat universal de interzicere și eliminare totală, pe etape, a armelor nucleare, precum și privind constituirea unui organism special cu participarea tuturor statelor nucleare, a celorlalte state, pentru negocierea unui asemenea tratat. Au fost formulate, în context, considerente și propuneri privind rolul și responsabilitățile speciale ale Conferinței pentru dezarmare în ceea ce privește negocierea și realizarea unor acorduri și măsuri concrete în domeniul dezarmării nucleare.

Reuniunea de la Ankara

Noi pași pe calea intensificării și concretizării colaborării interbalcanice

În conformitate cu consensul realizat anterior, cu voința statelor balcanice de a dezvolta și conferi noi dimensiuni conlucrării multilaterale pe plan zonal, la Ankara s-au desfășurat, săptămîna trecută, lucrările Conferinței miniștrilor economiei și comerțului exterior din țările regiunii — Albania, Bulgaria, Grecia, Iugoslavia, România și Turcia. Răspunzînd unei propuneri formulate de țara-gazdă, la reuniunea miniștrilor de externe din statele regiunii, din februarie 1988, forumul de la Ankara a constituit obiectul unei reuniuni pregătitoare, la nivel de experți, în decembrie anul trecut, și a întrunit consensul participanților, la recenta reuniune, de la Tirana, a înalților funcționari ai ministerelor de externe. Conform celor convenite, pe agenda lui s-au aflat problemele promovării schimburilor comerciale și cooperării economice între statele balcanice, ca o contribuție concretă, deosebit de semnificativă, la instaurarea unui trainic climat de încredere, înțelegere și bună vecinătate în regiune.

Luînd cuvîntul în prima zi a lucrărilor, șefii delegațiilor prezente au dat expresie dorinței și preocupărilor tuturor statelor din zonă de a promova și dezvolta, pe un plan superior, schimburile comerciale, colaborarea bilaterală și multilaterală, de a găsi căile și mijloacele cele mai potrivite pentru a extinde și diversifica relațiile economice dintre ele.

În intervenția sa, conducătorul delegației române, Ioan Ungur, ministrul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, a prezentat poziția consecventă a țării noastre, concepția și propunerile președintelui Nicolae Ceaușescu privind dezvoltarea largă a colaborării interbalcanice, atît pe plan bilateral, cît și multilateral, crearea, în această regiune, a unei zone a păcii, colaborării și bunei vecinătăți, fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine, care să asigure conviețuirea pașnică și dezvoltarea economico-socială liberă a popoarelor balcanice. S-a subliniat, și cu acest prilej, că un climat de încredere și cooperare în Balcani poate fi realizat numai printr-o cooperare activă între toate țările din zonă, bazată pe principiile egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu forța, soluționării tuturor problemelor litigioase exclusiv pe cale pașnică, prin tratative. Tocmai într-un asemenea spirit, a arătat vorbitorul, România acționează constant pentru dezvoltarea raporturilor cu celelalte state balcanice, întreține relații economice și comerciale cu toate celelalte țări din regiune. Un rol deosebit, în acest sens, revine întîlnirilor și convorbirilor la nivel înalt, înțelegerilor convenite cu ocazia lor, care au contribuit, de fiecare dată, la identificarea unor sfere și posibilități noi de colaborare în toate domeniile raporturilor reciproce.

Dezvoltarea schimburilor economice și comerciale — a subliniat conducătorul delegației țării noastre — oferă posibilități largi pentru o cooperare mai intensă și o participare mai activă a statelor balcanice la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori. În acest sens, s-a relevat că există importante rezerve ce pot fi valorificate, că este necesar să fie intensificate eforturile pentru folosirea, într-o măsură și mai mare, a avantajelor oferite de potențialul actual al economiilor țărilor din regiune, de proximitatea geografică. În concepția României, asemenea obiective pot fi atinse prin dezvoltarea schimburilor comerciale și a cooperării în ramuri de vîrf ale economiei, cum sînt industria construcțiilor de mașini, electronica, electrotehnica, chimia și petrochimia, industria extractivă, industria alimentară, agricultura, geologia, construcțiile și alte domenii de interes reciproc.

Expresie elocventă a spiritului de conlucrare și dialog, forumul de la Ankara — organizat în suita unor importante acțiuni de dezvoltare a conlucrării regionale, multe dintre ele urmînd a avea loc la București — confirmă dinamica ascendentă a conlucrării multilaterale dintre statele balcanice, reprezintă o contribuție la impulsionarea și concretizarea ei mereu sporită. La încheierea lucrărilor, participanții au exprimat, prin documentul adoptat, hotărîrea țărilor lor de a promova și diversifica schimburile comerciale și cooperarea economică, de a dezvolta dialogul și formele de conlucrare, în vederea statornicirii în Balcani a unor raporturi de colaborare, înțelegere și bună vecinătate.

I. M.

În această săptămînă...

Încheierea sesiunii Organizației Conferinței Islamice

La Riad s-au încheiat, zilele trecute, lucrările celei de-a 18-a sesiuni ministeriale a Organizației Conferinței Islamice (OCI), prin adoptarea unui număr de 50 de rezoluții, incluse în comunicatul final al reuniunii. În cadrul lucrărilor, o atenție deosebită a fost acordată problemei palestiniene. În acest sens, sesiunea a „recunoscut statul palestinian independent și a aprobat proclamarea independenței acestui stat și programul politic adoptate de Consiliul Național Palestinian (CNP — parlamentul în exil) la reuniunea de la Alger". De asemenea, OCI a cerut plasarea teritoriilor arabe ocupate de Israel sub mandatul ONU, solicitînd, totodată, ca o forță a acestei organizații să asigure protecția locuitorilor palestinieni și să supravegheze retragerea totală și necondiționată a Israelului din aceste teritorii. În acest context, s-a cerut „organizarea, cît mai rapid cu putință, a unei conferințe internaționale de pace în Orientul Mijlociu, cu participarea celor cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate al ONU și a tuturor părților implicate în conflict, inclusiv a OEP, care să beneficieze de drepturi egale".

În același cadru, OCI a adresat Statelor Unite cererea să „dezvolte dialogul cu OEP și să adopte o poziție imparțială, garantînd dreptul la autodeterminare al poporului palestinian". Conferința de la Riad a solicitat, totodată, vest-europenilor să recunoască statul palestinian.

În ce privește problema prizonierilor de război irakieni și iranieni, la propunerea Kuweitului, sesiunea a cerut celor două țări să respecte prevederile Rezoluției 598 a Consiliului de Securitate.

Sesiunea și-a exprimat, de asemenea, satisfacția în legătură cu restabilirea relațiilor diplomatice între Libia și Ciad.

În legătură cu problemele economice, a fost exprimată îngrijorarea față de conjunctura economică internațională și s-a cerut țărilor industrializate să faciliteze dezvoltarea economică a statelor în curs de dezvoltare. A fost exprimată îngrijorarea față de proliferarea armelor nucleare. Au fost condamnate companiile occidentale care exportă deșeuri toxice în țările arabe.

OCI a condamnat toate formele de terorism și de sechestrare de avioane și a recomandat țărilor membre să nu răspundă la cererile piraților și să le aplice acestora pedepse severe. În același timp, OCI a făcut o delimitare între terorism și luptele de eliberare și a cerut organizarea unei conferințe internaționale asupra terorismului, sub auspiciile ONU.

U. R. S. S.

Alegerile de deputați ai poporului

Corespondență din Moscova de la Nicolae Chilie

Actualele alegeri de deputați populari din Uniunea Sovietică prezintă o serie de particularități calitativ noi față de precedentele scrutinuri de acest gen, care țin atît de preocuparea conducerii de partid și de stat sovietice față de consultarea largă a populației asupra măsurilor de perfecționare a ansamblului vieții economico-sociale, cît și de noua legislație electorală, ce introduce o serie de elemente specifice. O particularitate importantă decurge din faptul că scrutinul se desfășoară pe baza noii „legi privind alegerile de deputați ai poporului ai U.R.S.S.", adoptată la 1 decembrie 1988, care, de altfel, a condus la organizarea alegerilor de la 26 martie, și stipulează înființarea Congresului deputaților poporului al U.R.S.S. — noul organ suprem al puterii de stat în Uniunea Sovietică. În legătură cu prerogativele sale, legea precizează că aceasta „are puterea de a examina și rezolva orice problemă ținînd de competența Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste", între care adoptarea Constituției și eventuala ei modificare, luarea de decizii asupra problemelor organizării naționale de stat, stabilirea principalelor orientări de politică internă și externă, aprobarea planurilor de stat pe termen lung și a principalelor programe federale de dezvoltare economico-socială a țării, alegerea Sovietului Suprem al U.R.S.S., alegerea președintelui și a primului vicepreședinte al Sovietului Suprem al U.R.S.S., desemnarea președintelui Consiliului de Miniștri, a procurorului general și a altor titulari de funcții eligibili la acest nivel, alegerea Comitetului de supraveghere constituțională al U.R.S.S. (organ nou creat), organizarea de referendumuri etc.

Viitorul Congres al deputaților poporului va fi format din 2 250 de deputați. Acesta se va reuni o dată pe an, existînd, însă, și posibilitatea convocării sale în sesiuni extraordinare.

Una din funcțiile majore ale Congresului deputaților poporului o constituie alegerea, prin vot secret, a Sovietului Suprem al U.R.S.S. (cu două camere, ca și în trecut — Sovietul Uniunii și Sovietul naționalităților —, avînd noi atribuții, precizate de legea electorală), ai cărui membri sînt aleși dintre cei 2 250 de deputați ai poporului. Sovietul Suprem are, prin lege, obligația de a raporta Congresului deputaților poporului asupra activităților sale. Potrivit legii electorale din 1 decembrie 1988, Congresul deputaților poporului, ales pe cinci ani, reînnoiește, în fiecare an, o cincime din componența Sovietului Uniunii și a Sovietului naționalităților. O altă particularitate a noilor alegeri legislative din U.R.S.S. o reprezintă faptul că ele au fost precedate de o lungă, intensă și adesea viu disputată campanie electorală, de numeroase întîlniri ale candidaților cu alegătorii din circumscripțiile teritoriale, cu reprezentanți ai întreprinderilor și colective largi de oameni ai muncii. Această campanie electorală a avut ca efect — așa cum se sublinia la plenara din 15—16 martie a C.C. al P.C.U.S. și cum relevau comentariile presei centrale sovietice — o dinamizare a vieții politice și sociale, atragerea largă a populației de la orașe și sate, a oamenilor muncii din întreprinderi industriale, colhozuri, sovhozuri, a intelectualității, a femeilor, tineretului, militarilor, a tuturor categoriilor și păturilor sociale la examinarea problemelor etapei actuale de dezvoltare, a realizărilor și minusurilor înregistrate, a căilor și modalităților de perfecționare a activității organelor de partid și de stat centrale și locale, a muncii în toate sectoarele de activitate, cu un accent mai pronunțat decît în trecut pe atenuarea și lichidarea lipsurilor existente. Simptomatic, în această ordine de idei, este faptul că, înaintea alegerii celor 100 de deputați ai poporului din partea P.C.U.S., care a avut loc la 15 martie, în prima zi a recentei plenare a C.C. al P.C.U.S., candidații la aceste mandate — după cum s-a precizat în raportul comisiei electorale a P.C.U.S. — „în cadrul întîlnirilor care au avut loc s-au avansat numeroase propuneri, care se referă la căile de depășire a greutăților traversate, în actuala etapă a procesului de perfecționare, ce trebuie de făcut în continuare, ce trebuie elaborat, ce se cere fundamentat teoretic, realizat în practică, pentru a se merge mai departe pe calea stabilită de Congresul al XXVII-lea al partidului și cea de-a 19-a Conferință Unională". În raportul amintit se menționează că, în cadrul acestor întîlniri electorale, s-au ridicat asemenea probleme majore, cum sînt căile de întărire a rolului P.C.U.S. ca avangardă politică a poporului sovietic, perfecționarea, în continuare, a sistemului electoral, în scopul întăririi caracterului său democratic, rezolvarea, cît mai grabnică, a problemelor introducerii autogestiunii, autoconducerii, autofinanțării și, în general, ale aplicării noilor mecanisme democratice în economie, soluționarea problemelor economico-sociale și de altă natură acumulate la sate, în scopul reducerii decalajelor dintre sat și oraș, diminuarea deficitului bugetului de stat și mai buna chibzuire a cheltuielilor, adoptarea unor măsuri severe de protecție a mediului înconjurător prin urgentarea elaborării unui program ecologic complex de către organele centrale, în cooperare cu cele locale, cu întreaga populație a țării.

Trebuie arătat, că, la ora apariției actualei ediții a revistei „Lumea", o mare parte a campaniei electorale și o parte a alegerilor propriu-zise s-au consumat. Astfel, la 22 februarie s-a încheiat operațiunea de desfășurare a adunărilor preelectorale în circumscripții. Totodată, a avut loc înregistrarea oficială a candidaților pe listele electorale.

Începînd cu a doua decadă a lunii martie, s-a desfășurat acțiunea de alegere nemijlocită — în cadrul unor plenare și conferințe — a deputaților poporului (în total 750 de mandate) din partea organizațiilor politice, sociale și obștești, potrivit normelor și cotelor numerice stabilite prin legea electorală. Astfel, C.C. al P.C.U.S. a ales pe cei 100 de deputați din partea partidului pentru viitorul Congres, printre care figurează M. S. Gorbaciov, N. Rîjkov, membri ai Biroului Politic și secretari ai C.C., alte cadre cu munci de răspundere în aparatul de partid și de stat, conducători de întreprinderi și instituții, muncitori, colhoznici, intelectuali. Au procedat la alegerea deputaților sindicatele sovietice, cărora le revin 100 de mandate, organizațiile foștilor combatanți și veterani ai muncii (75 de locuri în Congresul deputaților poporului), Comitetul femeilor sovietice (75 mandate), uniunile de creație (între care arhitecți, ziariști, cineaști, compozitori, scriitori, oameni de teatru) etc. În aceste zile, la Moscova se desfășoară lucrările celui de-al 12-lea Congres al cooperației de consum sovietice, care, între altele, urmează să aleagă deputații poporului din partea acestei puternice organizații de masă. Duminică, 26 martie, cetățenii sovietici cu drept de vot (cei în vîrstă de peste 18 ani) sînt chemați la urne pentru alegerea celorlalți 1 500 de deputați în Congres, în cadrul circumscripțiilor electorale teritoriale.

Înaintea alegerilor — eveniment politic major în viața societății sovietice de azi —, numeroase colective de oameni ai muncii din toate sectoarele de activitate au raportat noi și importante realizări în muncă — în industria metalurgică, în industria extractivă și în transporturi, în construcțiile de mașini, în sectorul electronicii, electrotehnicii, în domeniul chimiei și valorificării resurselor energetice, care atestă însemnătatea deosebită atribuită scrutinului, încrederea în faptul că noile organe legislative supreme ale U.R.S.S. vor adopta măsuri de fond, care să răspundă necesităților materiale și spirituale ale poporului sovietic în actuala etapă și în perspectivă, să contribuie la progresul multilateral și dinamic al țării.

În această săptămînă...

Declarație a purtătorului de cuvînt al Ministerului Afacerilor Externe al R.D.G.

Ministerul Afacerilor Externe al R.D.G. a protestat, în mod energic, în numele Guvernului R.D.G., în legătură cu declarații calomnioase proferate la 16 martie, în Bundestagul R.F.G. la adresa R.D.G. Purtătorul de cuvînt al Ministerului de externe a respins amestecul grosolan în afacerile interne ale R.D.G., care contravine Actului final de la Helsinki și Tratatului privind bazele relațiilor dintre R.D.G. și R.F.G. — arată agenția „A.D.N.".

Calomniile la adresa R.D.G. nu sînt de natură să asigure promovarea unor

LONDRA

Implicații politice ale unui „buget precaut"

La 14 martie, ministrul de finanțe, Nigel Lawson, a prezentat al șaselea buget de cînd se află în această funcție. Un buget cu puține schimbări și aspru criticat de opoziție.

Politica financiară dusă de guvernul britanic, cu accent pe combaterea inflației, indiferent care sînt consecințele sociale, a avut în ultimul an o seamă de urmări, nemulțumind largi categorii sociale, inclusiv membri ai partidului de guvernămînt. Deficitul balanței de plăți a atins recordul de 15 miliarde lire sterline (și există semne că se va menține la nivele similare și în acest an) ; presiunile inflaționiste s-au accentuat, iar procentul inflației a ajuns acum la 7,5 la sută (și se pare că va rămîne la acest nivel întreg anul) ; ratele dobînzilor au sporit în mai multe rînduri și sînt astăzi cele mai ridicate din Europa occidentală, constituindu-se într-o frînă a investițiilor. Este adevărat, în paralel, s-a înregistrat o reducere a șomajului foarte ridicat (nivel-record, atins tot în timpul guvernării conservatorilor), dar sindicatele și opoziția afirmă că reducerea este mai puțin pronunțată decît susține guvernul, deoarece au fost modificate de mai multe ori, în ultimii ani, metodele de strîngere a informațiilor, iar astăzi un număr însemnat de șomeri nu sînt luați în considerare în calculele oficiale. Toate acestea la un loc au făcut să se vorbească insistent, în ultimele luni, despre ce ar trebui să propună ministrul de finanțe în următorul său buget. Majoritatea experților sugerau că, avînd în vedere uriașul surplus de care dispune guvernul (între 12 și 15 miliarde lire sterline), ar putea fie să reducă impozitele, fie să cheltuiască mai mult în plan social, fie să facă și una și alta. Chiar și un comentator care susține, în general, politica guvernului, ca Peter Jenkins, scria în „The Independent" : „După ani de restrîngeri, trezoreria ar trebui să reînvețe arta cheltuielilor".

Dar Nigel Lawson n-a ales nici una din aceste căi, prezentînd un buget apreciat drept precaut (sau chiar „extrem de precaut") de către susținători și de către lumea financiară, iar, de către opoziția laburistă, „o ocazie pierdută". Ministrul finanțelor este de părere că economia britanică ar cunoaște, în acest moment, „o putere fără precedent", avînd cea mai mare rată de creștere economică din Europa occidentală, în anii '80, urmînd doar Japoniei, și cu o productivitate ce o depășește chiar și pe a Japoniei. În mare, coordonatele principale vor rămîne aproximativ aceleași în acest an : inflația va crește pînă la 8 la sută, după care se va reduce ; deficitul comercial se va menține. Drept urmare, Nigel Lawson decide să nu modifice politica impozitelor (se introduc doar foarte puține diminuări pentru cei cu venituri extrem de reduse și pentru micii oameni de afaceri), se pune accentul pe plata datoriei naționale și se anunță că lupta antiinflaționistă va constitui, ca și pînă acum, prioritatea guvernului. Deci ratele dobînzilor se vor menține ridicate și în 1989. „Oricît de ridicate ar fi acestea — a spus ministrul —, ele sînt infinit preferabile daunelor ce ar fi produse de o inflație mare. Există, acum, semne că acțiunea pe care am întreprins-o are efectul dorit".

De la început se poate constata că Nigel Lawson, punînd accentul pe respingerea presiunilor inflaționiste și refuzînd să propună cheltuieli publice mai mari, a ținut cont de opțiunile cercurilor financiare care, în general, obțin avantaje din actuala situație. Faptul a fost, de îndată, subliniat de opoziția laburistă, care a criticat întreg eșafodajul construit de ministru. Liderul laburist Neil Kinnock a ridiculizat în Camera Comunelor afirmațiile demnitarului conservator despre „puterea economică fără precedent" a țării și a afirmat că bugetul de anul trecut a dus la deficitul uriaș al balanței de plăți și la presiunile inflaționiste ; acum, a continuat Kinnock, ministrul (numit „Dl Inflație") încearcă să corecteze excesele de anul trecut, dar tot pe o cale greșită : guvernul neglijează serviciile, transporturile, sănătatea și protejarea mediului înconjurător. Purtătorul de cuvînt laburist în probleme financiare era și mai direct. Anul trecut — spunea el, într-un interviu acordat BBC-ului — a fost prezentat un buget pentru bogați (1 la sută din contribuabili au primit aproape o treime din beneficii) ; era de așteptat ca, anul acesta, să se acorde prioritate celeilalte extreme, ceea ce nu s-a întîmplat. „Dacă privești indicatorii reali ai economiei — deficitul record al balanței de plăți, cele mai ridicate rate ale dobînzii din lumea dezvoltată, o inflație de 7,5 la sută și în creștere —, miracolul economic despre care vorbește atîta guvernul nu numai că s-a încheiat, dar nici măcar n-a existat", a spus purtătorul de cuvînt. „Prioritate ar trebui acordată — a continuat el — educației, cercetării, dezvoltării, infrastructurii transporturilor, prezervării mediului înconjurător, îmbunătățirii serviciilor naționale de îngrijire medicală".

Desigur, reacțiile contrare, manifestate în Camera Comunelor și în afara acestora, nu vor împiedica adoptarea bugetului, chiar în forma prezentată, deoarece guvernul conservator dispune de o substanțială majoritate parlamentară. Dar, pe termen lung, situația s-ar putea modifica în sensul sugerat de opoziție și de nu puțini comentatori. Viitorul guvernului conservator depinde de starea economiei. În aproximativ doi ani ar urma noi alegeri generale, dar, dacă situația economică nu va fi cel puțin apropiată de aceea promisă, alegătorii ar putea acorda șanse mai mari altor partide. O inflație ce se menține ridicată, după un deceniu în care prioritate a fost acordată stăvilirii ei, devine principalul atû al opoziției. Ea se poate adăuga altor nemulțumiri economice și, îndeosebi, marilor discrepanțe sociale din timpul guvernării Thatcher. Mai multe comentarii publicate în ultimele luni de ziare britanice afirmau că un procent tot mai mare dintre britanici nu mai crede în politica thatcheristă (ca variantă a monetarismului). Iar ultime sondaje de opinie indicau că alegătorii nu cred că, pe termen lung, inflația va mai coborî și nici că guvernul este capabil să o țină în frîu. Ceea ce ar putea deveni semnale de alarmă pentru un guvern care își are, în cea mai mare măsură, sprijinul într-o singură regiune (sudul Marii Britanii). Evoluțiile acestei stări de spirit — depinzînd direct de starea economiei — vor fi, de aceea, atent urmărite.

Stelian Țurlea

---

relații pozitive între R.D.G. și R.F.G. Această poziție a fost exprimată de Kurt Nier, adjunct al ministrului afacerilor externe al R.D.G., în cadrul unei convorbiri avute la 15 martie cu șeful reprezentanței permanente a R.F.G. în R.D.G., Franz Bertele.

Referindu-se la rezultatele Reuniunii general-europene, se arată că R.D.G. a subliniat, în repetate rînduri, că aplică prevederile documentului de la Viena în cadrul legislației țării. R.D.G. nu va accepta, însă, activități care, invocînd în mod abuziv documentul respectiv, au ca scop amestecul în afacerile sale interne. Toate acestea ar reprezenta o răstălmăcire a spiritului documentului. Documentul final al Reuniunii de la Viena stabilește, în mod clar, că trebuie respectat dreptul fiecărui stat de a-și elabora de sine stătător legile, politica și practicile sale. Acest fapt este valabil fără restricții și în ce privește dreptul R.D.G. de a garanta legalitatea și ordinea la frontierele sale. În legătură cu problemele respectării ordinii juridice a R.D.G., nimeni în R.F.G. nu are dreptul să-și spună cuvîntul și cu atît mai puțin are „obligația de a acorda protecție tuturor germanilor".

Purtătorul de cuvînt a reafirmat că R.D.G. este, în continuare, interesată în dezvoltarea unor relații normale cu R.F.G., în conformitate cu comunicatul comun din 3 septembrie 1987, prilejuit de vizita oficială efectuată de Erich Honecker în R.F.G. Au fost realizate numeroase progrese și relațiile se îndreaptă în direcția justă. R.D.G. este nevoită să ceară explicații în legătură cu campania dusă de R.F.G. împotriva ei. Evoluția din ultima vreme permite să fie formulate îndoieli în legătură cu sinceritatea declarațiilor potrivit cărora guvernul vest-german dorește să-și dezvolte relațiile cu R.D.G. pornind tot de la Tratatul privind bazele relațiilor dintre R.D.G. și R.F.G. și de la Comunicatul comun.

Purtătorul de cuvînt și-a exprimat speranța că, la Bonn, se va reveni la relații pozitive cu R.D.G. și că, în baza acordurilor încheiate, relațiile dintre R.D.G. și R.F.G. se vor putea dezvolta în continuare, în interesul asigurării păcii și al cetățenilor din cele două state.

VIENA

„Fructele amare“ ale unui test electoral

Au fost numite, frecvent, „superalegeri“. Pentru că, în aceeași zi, 12 martie, a fost chemată la urne circa o cincime din corpul electoral austriac pentru înnoirea parlamentelor regionale din trei importante landuri ale țării : Carintia, Salzburg și Tirol. Și, de asemenea, pentru că, desfășurate la jumătatea mandatului coaliției guvernamentale ce deține, din 1987, puterea la nivel federal, cele trei scrutinuri reprezentau un test semnificativ pentru formațiunile politice partenere ale acesteia — Partidul Socialist și Partidul Populist —, în perspectiva alegerilor legislative generale prevăzute pentru toamna anului viitor.

După cum se știe, socialiștii și populiștii au înregistrat drastice pierderi de sufragii în landurile respective, comentate de agențiile de presă drept un sever avertisment la adresa guvernului federal. „Cutremur politic“ — arăta cotidianul „Neue Kronen Zeitung“, referindu-se la proporția și implicațiile înfrîngerii partidelor coaliției guvernamentale. Iar ziarul elvețian „Basler Zeitung“ opina, la rîndul său, că dimensiunea eșecului, la nivel regional, al socialiștilor și populiștilor plasează „pe un piedestal de lut“ alianța acestora aflată la guvernămînt în Viena.

Aprecierile, exprimate poate prea tranșant, denotă, însă, fără îndoială, neliniștea celor două mari partide — socialist și populist — în fața riscului de schimbare a „peisajului politic“ (cotidianul „Die Presse“ este de părere că aceasta a și avut loc), cu consecințele de rigoare atît asupra posibilităților de menținere, și după alegerile din 1990, a actualei alianțe guvernamentale, dar mai ales asupra stabilității raportului de forțe consacrat, o îndelungată perioadă, de preferințele electoratului. Se are în vedere, în acest sens, ascensiunea, în toate cele trei landuri, a Partidului Liberal, de dreapta, care a obținut mai mult decît o dublare a mandatelor în parlamentele din Carintia și Tirol și o îmbunătățire a pozițiilor în parlamentul din Salzburg, cîștigurile sale urmînd celor din alegerile desfășurate, în octombrie trecut, în landul Austria de Jos (în organul legislativ de aici, unde nu mai fusese reprezentat în perioada postbelică, a reușit să intre în posesia a cinci mandate). Iată, însă, cum se prezintă situația în urma alegerilor de la 12 martie :

În Salzburg, Partidul Populist își pierde, în parlamentul local, majoritatea absolută, urmînd să dispună, în viitor, de 16 mandate, în loc de 19 ; Partidul Socialist își vede diminuată reprezentarea cu un mandat (va dispune de 12) ; Partidul Liberal cîștigă în plus două mandate (va deține 6) ; Partidul Ecologist intră, pentru prima oară, în parlament cu doi reprezentanți. În procente, acest joc al mandatelor este exprimat prin pierderea, de către populiști, a 6,1 la sută din voturi (față de alegerile precedente), de către socialiști — a 3,8 la sută, liberalii cîștigînd 7,6 la sută.

În Tirol, fief tradițional al Partidului Populist, pierderile acestuia sînt și mai însemnate. Este adevărat, își salvează majoritatea absolută, dar trebuie avut în vedere că, după scrutinul precedent, dispunea, în parlamentul local, de o majoritate de două treimi, diminuarea de sufragii ridicîndu-se la 15,9 la sută (în loc de 25 de mandate, va deține 19). Partidul Socialist își menține același număr de mandate — 9. Partidul Liberal cîștigă trei noi mandate, urmînd să fie reprezentat de cinci deputați. Ecologiștii acced și aici, pentru prima oară, în forul legislativ regional, cu trei mandate.

În Carintia, unde socialiștii guvernau de peste patru decenii, aceștia își pierd majoritatea absolută în parlament, obținînd 17 mandate (față de 20 anterior). Înfrîngerea populiștilor este, de asemenea severă — vor deține doar opt mandate față de 11 anterior. Partidul Liberal își adjudecă, în schimb, 6 noi mandate, cu un total de 11 în parlament devenind cea de-a doua forță politică în land (marchează un plus de 13 la sută față de voturile obținute în alegerile din 1984).

Spre deosebire de Salzburg și Tirol, unde pierderile de sufragii suferite de Partidul Populist și Partidul Socialist nu modifică, totuși, „culoarea“ guvernelor locale (populiste), în Carintia, unde la putere se află socialiștii, a fost deschisă posibilitatea înlocuirii acestora printr-o eventuală alianță populist-liberală. Oricum, remarcă observatorii, pentru Partidul Populist, decizia de a se alia cu forțele de dreapta este dificil de luat, în pofida tentației de a profita de șansa ivită pentru a înlătura de la putere socialiștii dintr-un fief al lor tradițional. Pentru că o atare alianță ar putea implica riscul destrămării coaliției guvernamentale pe care o alcătuiesc, la nivel federal, cu socialiștii. Iar seria eșecurilor suferite în alegerile regionale de populiști le ridică serioase temeri legate de posibilitatea unei înfrîngeri de proporții într-o înfruntare electorală anticipată la nivel federal.

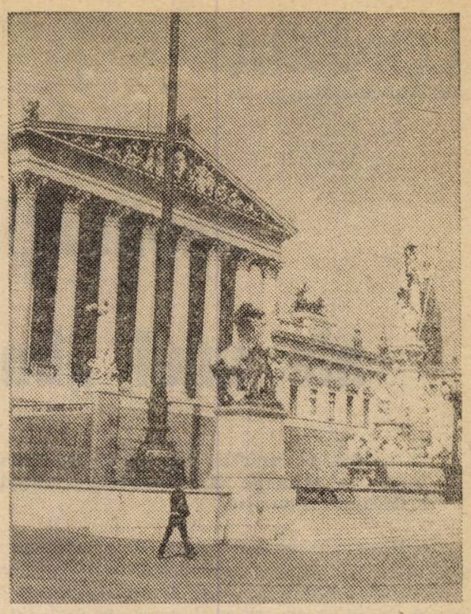

Viena. Clădirea parlamentului austriac. Alegeri-avertisment pentru partidele coaliției guvernamentale...

Dincolo, însă, de noile adunări și scăderi de mandate efectuate în cele trei landuri, semnalul de alarmă a fost tras. Formațiunile coaliției guvernamentale de la Viena culeg „fructele amare“ ale nemulțumirii electoratului în fața unor scandaluri politico-financiare în care au fost implicate personalități din rîndul populiștilor și socialiștilor, nemulțumire speculată de forțele de dreapta. Avansul regional al liberalilor, scria pe această temă „Arbeiter Zeitung“, se explică, în primul rînd, prin „rebeliunea“ alegătorilor împotriva celor două partide ale coaliției guvernamentale, ziarul notînd, însă, că Partidul Liberal „a cochetat și cu sentimentele neonaziste ale unora din partizanii săi“.

Vasile Crișu

În această săptămînă...

Paris. Municipalele — victoria stîngii

În urma celui de-al doilea tur de scrutin al alegerilor municipale din Franța, socialiștii au cîștigat net, reușind să recupereze terenul pierdut la scrutinul anterior, din 1983. Încă de la afișarea primelor rezultate, primul secretar al P.S.F., Pierre Mauroy, și-a exprimat satisfacția, declarînd : „Este clară victoria la urne a partidului socialist, a majorității prezidențiale și a Uniunii Stîngii. Această victorie este, înainte de orice, rezultatul strategiei Uniunii Stîngii“. La rîndul său, ministrul de interne, Pierre Joxe, a subliniat că „pentru prima oară în istoria republicii, un guvern primește, la alegerile municipale, un puternic sprijin din partea populației“.

Comentînd rezultatele votului, secretarul general al P.C. Francez, Georges Marchais, a arătat că „a funcționat uniunea socialiștilor cu comuniștii și s-a obținut victoria acolo unde a existat această uniune“.

Marea surpriză a acestui tur de scrutin a constituit-o succesul obținut de socialiști la Strasbourg, vechi bastion al dreptei instituționale. În general, stînga a cîștigat, la încheierea scrutinului, în 123 de orașe, între care Beziers, Avignon, Quimper (unde victoria a revenit socialiștilor) sau Saint-Quentin (comuniștii).

Partidele dreptei instituționale, din opoziție (Adunarea pentru Republică — R.P.R. și Uniunea pentru Democrație — U.D.F.) au înregistrat un recul, în raport cu municipalele din 1983 (U.D.F. controlează în prezent 39 de municipalități, față de 41 anterior, iar R.P.R. — 45, față de 47), și aceasta — sînt de părere observatorii — mai ales din cauza prezenței extremei drepte — Frontul Național al lui Le Pen, care și-a menținut candidații la cel de-al doilea tur de scrutin. (După primul tur, de la 12 martie, Jean Marie Le Pen a propus partidului conservator R.P.R. realizarea unei fuziuni a listelor, în vederea înfrîngerii, la cel de-al doilea tur, a stîngii. Propunerea liderului extremei drepte a fost, însă, respinsă, Frontul Național menținîndu-și candidații în orașele în care obținuseră, la prima rundă, peste 10 la sută din sufragii). Acesta este și motivul pentru care unul din liderii R.P.R., Bernard Pons, declara : „Dacă

Reuniunea AELS — CEE

Conlucrare, dar nu sub egidă supranațională

Între 14 și 15 martie, la Oslo s-au desfășurat lucrările reuniunii șefilor de guvern ai statelor membre ale Asociației Europene a Liberului Schimb (AELS). Au fost examinate probleme privind relațiile AELS cu C.E.E. în perspectiva creării „pieței unice" vest-europene.

Întîlnirea la nivel înalt de la Oslo — a cincea în cei aproape 30 de ani de existență a AELS — a constituit, potrivit declarațiilor președintelui în exercițiu al acestei organizații, primul ministru norvegian Gro Harlem Brundtland, „un test de capacitate și supraviețuire".

Reuniunea șefilor de guvern ai celor șase țări membre ale Asociației (Austria, Elveția, Finlanda, Islanda, Norvegia și Suedia) a avut, pe ordinea de zi, discutarea propunerilor președintelui Comisiei Executive a CEE, Jacques Delors, privind dezvoltarea, la nivel instituțional, a relațiilor dintre cele două organizații economice vest-europene. (În cuvîntarea-program, din luna ianuarie, J. Delors s-a pronunțat pentru „o nouă formă de asociere", de compromis, între cele două organizații. Aceasta ar urma, în opinia lui, să ducă la crearea unor programe și instituții comune de decizie și administrare). De asemenea, printre punctele principale ale dezbaterii au figurat propuneri privind transformarea actualei zone comerciale libere a AELS într-o uniune vamală a CEE—AELS, cu tarife vamale comune pentru terțe țări. Și în acest caz, s-a avut în vedere, desigur, viitorul relațiilor CEE—AELS.

După aprecierile observatorilor politici, cele două zile ale reuniunii de la Oslo au marcat, în esență, „dorința politică" a celor șase țări de a lua în considerare ideea unei apropieri de CEE, „mai unitare și mai coordonate". Participanții la discuții au încercat să stabilească o platformă de acțiune comună, în vederea negocierilor cu Comunitatea economică (vest)-europeană.

Definind reuniunea ca „test de supraviețuire" pentru AELS, premierul norvegian se referea tocmai la importanța stabilirii, în conjunctura actuală, a limitelor politice între care țările AELS pot coopera cu CEE și a unui numitor comun, la care să fie aduse diferitele poziții adoptate de guvernele „celor șase". În spatele unui front comun, comentează observatorii, există deosebiri de vederi, care separă membrii AELS, punînd, uneori, în pericol, coeziunea organizației.

Austria ,de exemplu, spre deosebire de partenerii săi din AELS, dorește să adere la Comunitatea economică (vest)-europeană. În ciuda avertismentelor lui J. Delors, potrivit cărora Comunitatea nu va mai lua în considerare nici o cerere de afiliere pînă în anul 1992, guvernul de la Viena va începe, se pare, chiar în această vară, demersurile pentru intrarea în CEE. La Viena, propunerile lui Delors, informează agenția austriacă „APA", sînt socotite „o tactică de tergiversare" față de intenția guvernului austriac de a adera la CEE. După cum apreciază observatorii, Austria nu este „prea nerăbdătoare" de a vedea finalizată noua formulă de cooperare între cele două organizații (vest)-europene, care să-i fie prezentată drept o „alternativă onorabilă" la aderarea la CEE. Impactul politic pe care l-ar putea avea intrarea Austriei în CEE asupra celorlalte țări din AELS va depinde, în mare măsură, de „momentul în care va fi acceptată cererea acestei țări... Or, nu este sigur că ea va deveni membră într-un an sau doi", apreciază premierul norvegian.

Pentru Norvegia (deși problema aderării la CEE nu va constitui, se crede, o temă electorală la alegerile generale din luna septembrie), o eventuală perfecționare a cooperării CEE—AELS ar avea o semnificație aparte. Aceasta ar însemna reducerea sau evitarea unor „tensiuni și emoții" provocate de un posibil referendum — asemănător celui din 1972 — care ar readuce în discuție problema aderării țării la CEE ; un asemenea, referendum, se consideră la Oslo, ar diviza politic această țară.

Pe de altă parte, Elveția, cu cele peste o sută de acorduri individuale semnate între Berna și Bruxelles, dorește menținerea poziției sale privilegiate și a avantajelor de care se bucură în prezent. Jean-Pascal Delamuraz, președintele Confederației helvetice, a ridicat, în cadrul reuniunii, unele obiecțiuni privind consolidarea structurilor instituționale — un punct important pe ordinea de zi a conferinței. El a subliniat limitele pe care Elveția le consideră adecvate unei colaborări cu CEE. „Noi nu dorim o AELS supranațională, a declarat el. Particularitățile fiecărei țări (din AELS — n.n.), care au împiedicat, pînă acum, adeziunea la Comunitatea economică (vest)-europeană, trebuie respectate ! Ele interzic, în egală măsură, participarea la o organizație supranațională comună, a AELS și CEE". Partizan al unei „abordări pragmatice", pentru fiecare caz în parte, Delamuraz s-a pronunțat, potrivit relatărilor cotidianului francez „Le Monde", pentru „un acord-cadru, cu geometrie variabilă", care ar permite negocieri și cooperări colective, dar, în același timp, ar acorda, celor care o doresc, posibilitatea de a se retrage, în momentul socotit oportun.

În acest context, Elveția (împreună cu Finlanda) se opune creării unei uniuni vamale — propunere a premierului suedez Ingvar Carlsson și sprijinită de Norvegia. Pentru președintele elvețian, notează observatorii politici, uniunea vamală este „sinonimă cu tarifele vamale comune și cu politica comercială comună — ceea ce, în ultimă instanță, înseamnă supranaționalitate". Pentru Finlanda, pe de altă parte, se crede că realizarea uniunii vamale ar ridica bariere în anumite domenii ale comerțului exterior, prejudiciind relațiile comerciale tradiționale pe care Finlanda le are cu U.R.S.S. Devenită, de curînd, membru deplin al AELS, Finlanda neutră exclude o aderare la CEE. Într-un interviu, acordat, la începutul acestei luni, publicației vest-germane „Die Welt" (reprodus, parțial, în acest număr al revistei la rubrica „Puncte de vedere"), primul ministru finlandez, Harri Holkeri, a exprimat foarte clar poziția guvernului său. Aceeași atitudine este adoptată și de Suedia, al cărei statut de neutralitate nu este compatibil cu obligațiile politice pe care le implică o afiliere la Comunitatea economică (vest)-europeană.

Cu toate aceste deosebiri de poziție și opinie, la reuniunea de la Oslo a existat un „liant", care a avut un efect determinant în discuțiile dintre cei șase șefi de guvern. Conferința de la Oslo a stat sub semnul necesității elaborării unei strategii comune, în vederea obținerii — de către țările AELS — a unei „participări cît mai largi la spațiul comercial comun", pe care CEE l-ar dori creat, după anul 1992. În același timp, însă, așa cum declara premierul norvegian, țările AELS „nu pot accepta să joace un rol secundar în construcția europeană, sub ordinele CEE". Documentul comun nu cuprinde, însă, propuneri concrete vizînd dezvoltarea instituționalizată a colaborării, precizează agenția vest-germană „DPA".

În finalul dezbaterilor, Jean-Pascal Delamuraz a declarat presei că, după părerea sa, întîlnirea de la Oslo a dat două impulsuri politice importante organizației : intențiile privind consolidarea AELS au putut fi transpuse în practică printr-un mandat de negocieri cu CEE și, în același timp, s-a creat cadrul pentru prezentarea unor propuneri concrete la viitoarea întîlnire a miniștrilor AELS. Este, însă, adevărat că, așa cum s-a subliniat, nu s-a ajuns la nici un acord privind o uniune vamală — Delamuraz și-a menținut poziția, declarînd că „nu este momentul pentru o uniune vamală sau pentru organisme supranaționale".

La rîndul său, Franz Vranitzky, cancelarul Austriei, a afirmat că guvernul său nu consideră că există o contradicție între o posibilă încercare de a deveni membru al CEE și rămînerea, în continuare, în cadrul AELS.

Comunicatul de la Oslo cuprinde o singură măsură concretă : a fost satisfăcută cererea Islandei de a se anula, între țările membre ale AELS, restricțiile, de pînă acum, la vînzarea peștelui (Islanda realizează 80 la sută din exporturile sale din pescuit).

A. D.

---

există pierderi în rîndurile opoziției, vinovat este Frontul Național".

Rezultatele scrutinului de la 12 și 19 martie consemnează o consolidare a prezenței ecologiștilor care — afirma liderul lor, Antoine Waechter — reprezintă o nouă forță politică, de care va trebui să se țină seama. Ecologiștii au obținut între 20 și 22 la sută din sufragii în Bretagne și au atins circa 30 la sută în municipiul Puy.

În ce privește Parisul, liderul conservator Jacques Chirac, primar al capitalei din 1977, a obținut victoria în toate cele 20 de arondismente, repetînd recordul înregistrat la municipalele de acum șase ani. Listele conservatoare au reușit, la primul tur, să obțină majoritatea absolută în 13 arondismente iar, la al doilea tur, au cîștigat cu ușurință în șase din celelalte șapte rămase în competiție. În arondismentul XX, candidatul dreptei instituționale, Didier Bariani, s-a aflat într-o competiție foarte strînsă cu socialistul Michel Charzat, din cauza menținerii în cursă a lui Jean Marie Le Pen, care, la primul tur de scrutin, obținuse 15,5 la sută din sufragii. Cu greu, Bariani a obținut victoria, doar cu 661 de voturi în plus față de rivalul său socialist, ceea ce-i acordă, din nou, lui Jacques Chirac adeziunea tuturor celor 20 de consilii ale arondismentelor capitalei franceze.

Noi contacte politice

Problemele complexe din această regiune au constituit subiectul principal al convorbirilor pe care personalități politice din Orientul Mijlociu, Europa, Statele Unite le-au avut în cadrul unor turnee, vizite, întrevederi, ce au avut loc în ultimul interval de timp.

Aflat într-un turneu în Europa occidentală, care a cuprins patru țări (Belgia, Olanda, Germania federală și Franța), președintele egiptean Hosni Mubarak a apelat din nou la concertarea eforturilor în vederea organizării unei conferințe internaționale de pace privind Orientul Mijlociu, în cadrul căreia să fie incluse negocieri directe arabo-israeliene, sub egida O.N.U. „Dispunem, în prezent, de o ocazie unică de soluționare durabilă și justă a conflictului" din această zonă, a declarat președintele Mubarak în cadrul unei conferințe de presă, desfășurată la Bonn.

În aceeași perioadă, președintele sirian Hafez Al-Assad a efectuat un turneu în regiunea maghrebiană, în cursul căruia s-a întîlnit cu șefii de stat ai Libiei, Algeriei și Tunisiei. În timpul discuțiilor pe care Hafez Al-Assad le-a avut cu omologul său libian, Moammer Al-Kadhafi, principalul obiectiv l-a constituit, relevă agențiile de presă, promovarea unei „strategii arabe ferme" în conflictul arabo-israelian.

Situația din Orientul Mijlociu a fost amplu analizată și cu prilejul discuțiilor pe care președintele Statelor Unite, George Bush, le-a avut la Casa Albă cu ministrul de externe israelian, Moshe Arens. „Am arătat în mod limpede — afirma secretarul de stat James Baker — că acțiunile vizînd instaurarea unei păci cuprinzătoare trebuie să aibă la bază principiile rezoluției 242 a Consiliului de Securitate al O.N.U.". Președintele Bush și șeful diplomației americane, J. Baker, i-au comunicat lui Moshe Arens — relevă agențiile de presă — că așteaptă „noi idei" din partea primului ministru israelian, Yitzhak Shamir, cu prilejul vizitei pe care o va efectua în aprilie la Washington, idei care să se refere la deblocarea situației din Cisiordania și Gaza. Adresîndu-se unui subcomitet al Senatului, James Baker s-a referit chiar la posibile negocieri între Israel și Organizația pentru Eliberarea Palestinei. Totodată, secretarul de stat a declarat că așteaptă din partea Israelului și a O.E.P. „măsuri reciproce" în direcția reducerii tensiunii din teritoriile arabe ocupate și creării unui climat favorabil pentru negocieri directe, secretarul de stat american afirmînd în Congres că dialogul între Israel și O.E.P. s-ar putea dovedi necesar. Potrivit observatorilor politici, Statele Unite nu par să fi convins Israelul de oportunitatea unor deschideri politice în acest sens. De altfel, Arens a reafirmat, cu fermitate, că statul israelian nu va negocia cu O.E.P. și a criticat dialogul dintre S.U.A. și organizația palestiniană. De notat că, ministrul de externe israelian nu a putut influența Administrația Bush să întrerupă contactele cu O.E.P. Comentînd vizita demnitarului israelian la Casa Albă, Barry Rubin, cercetător la Institutul din Washington pentru politica în Orientul Mijlociu, opina că diferențele de optică dintre americani și israelieni s-ar putea agrava dacă „Shamir ar veni la Washington cu mîinile goale". Blocul Likud, al cărui lider este Yitzhak Shamir, din care face parte și Moshe Arens, este supus — a afirmat Barry Rubin — unei „enorme presiuni" pe plan intern, datorită revoltei palestiniene, iar, pe plan internațional, din cauza criticilor la adresa represiunilor israeliene, și chiar în cadrul partidului, în condițiile apariției unei generații de oameni politici mai puțin intransigenți. Acest lucru ar putea constitui un „pas important" în ce privește perspectivele procesului de pace, a conchis cercetătorul american.

În cadrul vizitei pe care a întreprins-o în Statele Unite, ministrul de externe israelian s-a întîlnit la New York cu secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, cu acest prilej fiind examinate probleme privind procesul de pace în Orientul Mijlociu, situația din teritoriile arabe ocupate și din sudul Libanului.

Coincidența a făcut ca, în perioada în care ministrul de externe israelian conferea la Washington cu autoritățile americane, la New York să se desfășoare prima conferință israeliano-palestiniană, ce a avut loc în Statele Unite, cea mai importantă în ce privește numărul de participanți.

„Dintre toate întîlnirile pe care le-am avut, aceasta a fost cea mai directă, cea mai sinceră și mai la obiect", a declarat Nabil Shaath, președintele Comitetului Politic al Consiliului Național Palestinian (parlamentul) la o conferință de presă.

La reuniune, intitulată, „Calea spre pace", au participat 30 de personalități israeliene, tot atîția palestinieni și peste 350 de invitați. Ea a fost organizată de ziarul israelian „New Outlook", de săptămînalul palestinian „Al Fajr", de grupurile americane ale mișcării „Pace acum" și de Consiliul american pentru problemele palestiniene.

Într-o declarație comună — arată agențiile internaționale de presă — palestinienii și israelienii participanți la reuniune au afirmat că : o pace justă și durabilă trebuie să fie instaurată în Orientul Mijlociu, unde toate popoarele regiunii, între care palestinienii și israelienii, se vor bucura de posibilități și drepturi egale ; reglementarea situației depinde de lichidarea ocupației instaurate după războiul din 1967 ; soluționarea conflictului israeliano-palestinian ar trebui să se bazeze pe recunoașterea reciprocă a drepturilor naționale egale, pe autodeterminare și pe coexistență pașnică ; o reglementare completă ar trebui să includă soluționarea problemei refugiaților palestinieni sub toate aspectele sale ; toate popoarele din regiune au dreptul să trăiască în propriile teritorii, în interiorul unor frontiere sigure, recunoscute și libere de orice amenințare sau violență ; toate diferendele ar trebui să fie soluționate prin intermediul negocierilor dintre reprezentanții legitimi ai tuturor părților — O.E.P. pentru palestinieni și guvernul israelian pentru israelieni — în scopul de a se ajunge la o soluție permanentă. Se subliniază că negocierile dintre toate părțile ar trebui să se desfășoare sub auspiciile unei conferințe internaționale de pace.

C.S.

În această săptămînă...

Evoluții în problema Saharei Occidentale

Încetarea focului, din luna februarie a.c., în Sahara Occidentală, care ar fi putut duce la un armistițiu, a luat sfîrșit. Ostilitățile au fost reluate la începutul lunii martie, însă Frontul POLISARIO afirmă că rămîne, în continuare, gata pentru dialog, care a fost întrerupt după întîlnirea, din primele zile ale lunii ianuarie, cu regele Hassan al Marocului. „Sperăm că aceste negocieri directe vor fi reluate, fie cu regele Hassan sau cu reprezentanții săi, fie sub auspiciile O.N.U. Noi nu punem nici o condiție în acest scop" — a declarat, la Alger, Sadi Bachir Malainine, coordonator pentru relațiile externe al POLISARIO, citat de agențiile internaționale de presă.

Recenta reluare a acțiunilor militare „pe toate fronturile" era considerată puțin probabilă după acordul de neagresiune inclus în Actul de constituire a Uniunii Maghrebului Arab (U.M.A.). Însă Frontul POLISARIO nu se consideră obligat, în vreun fel, de acest pact — a relevat tot Malainine, care a apreciat că reluarea ostilităților este o decizie „suverană" a organizației sale.

Tratatul U.M.A., semnat la 11 februarie, la Marrakesh, de cele cinci țări maghrebiene, cuprinde o clauză potrivit căreia statele semnatare se angajează să nu permită, pe teritoriul lor, „nici o activitate care lezează suveranitatea, integritatea teritorială și sistemul politic ale unei țări membre".

Potrivit lui Malainine, încetarea unilaterală a acțiunilor militare a fost hotărîtă după amintita întîlnire între Frontul POLISARIO și regele Hassan, „într-un spirit de calmare generală a situației". O a doua întrevedere între suveranul marocan și reprezentanții POLISARIO fusese anunțată — din sursă sahariană — mai întîi, pentru începutul lui februarie și, apoi, după reuniunea maghrebiană la nivel înalt. Întrucît ea n-a avut loc, „conflictul a reînceput", a afirmat Malainine. În context, respectiva oficialitate sahariană apreciază, însă, că recenta vizită în Maroc a lui Issa Diallo, colaborator apropiat al secretarului general al O.N.U., ar putea duce la „redinamizarea" procesului de pace, precum și la reluarea acțiunii de întocmire a listelor de recensămînt ale populației sahariene, cu ajutorul unor experți spanioli. Este vorba de o operațiune premergătoare preconizatului referendum referitor la statutul teritoriului și care are în vedere, ca punct de pornire, datele înregistrate la ultimul recensămînt — „CENSO '74", — efectuat de metropolă înaintea decolonizării Saharei Occidentale.

SALVADOR

Vot în vreme de război

Foarte controversate și desfășurate pe fondul intensificării conflictului armat intern, alegerile prezidențiale salvadoriene, de la 19 martie, s-au încheiat prin victoria, prevăzută de sondajele de opinie, a partidului dreptei radicale, ARENA. Rezultatele scrutinului complică o situație internă deosebit de complexă și tensionată, devenită, în ultima vreme, una din problemele cele mai dificile în raport cu procesul de pace din America Centrală.

Pentru a doua oară, alegerile prezidențiale salvadoriene s-au desfășurat în condițiile războiului civil din țară. Luptele au fost intense, mai ales în preajma scrutinului, conflictul armat intern marcînd, decisiv, momentul electoral. În 1984, cînd președinția a fost preluată de actualul șef al statului, Napoleon Duarte (democrat-creștin), acest conflict nu căpătase amploarea de azi ; autoritățile sperau, din contră, într-o victorie a trupelor guvernamentale angajate în anihilarea insurgenților regrupați în cadrul Frontului Farabundo Marti de Eliberare Națională (F.M.L.N.) ; un sprijin substanțial, în acest sens, a fost acordat de fosta Administrație americană, adeptă a unei soluții militare în Salvador, prin desfășurarea luptei contrainsurgente — în cadrul așa-numitei strategii a „războiului de joasă intensitate" — și prin consolidarea la putere a democrației creștine. Evoluțiile din ultimii ani nu au mers, însă, în direcția scontată, o serie de factori modificînd și complicînd considerabil cursul evenimentelor.

La nivelul puterii, președintele Napoleon Duarte, care se angajase să asigure un proces de democratizare a țării, se apropie de sfîrșitul mandatului său fără să fi reușit a pune în aplicare o serie de reforme preconizate. Inechitățile sociale și criza economică sînt, acum, mai grave ca în urmă cu cinci ani, în timp ce puterea marilor latifundiari și a familiilor foarte bogate din țară a rămas neștirbită. Reforma agrară nu a putut fi aplicată decît parțial ; alte proiecte guvernamentale s-au văzut blocate de un parlament dominat, după ultimele alegeri legislative, de dreapta radicală. Pe de altă parte, democrația creștină a apărut tot mai divizată pe măsură ce se apropia actualul moment electoral : în urma disputei între două candidaturi prezidențiale, partidul și-a pierdut unitatea, și așa instabilă, o parte a membrilor săi formînd o grupare disidentă.

Decisivă, însă, pentru eșecul înregistrat la scrutinul de duminică, a fost incapacitatea guvernului democrat-creștin de a soluționa principala problemă internă : conflictul armat. Luptele permanente dintre trupele guvernamentale și insurgenți și violența politică apărută prin activitatea „escadroanelor morții", de extremă dreapta, au făcut, în actualul deceniu, aproape 70 000 de victime ; circa o jumătate de milion de salvadorieni au fost nevoiți să ia calea exilului. Deși au existat mai multe prilejuri de dialog între guvern și F.M.L.N., acestea s-au încheiat, constant, fără nici un acord în direcția păcii. Marja de manevră a guvernului, sub acest aspect, a fost, în fapt, limitată de propriile sale indecizii în ce privește poziția față de insurgenți, dar, mai ales, de presiunile armatei — factor fundamental în viața internă —, ca și de cele ale S.U.A., ambele favorabile unei soluționări militare a conflictului salvadorian. Ansamblul acestor factori a favorizat ascensiunea Alianței Renovatoare Naționaliste (ARENA), reprezentînd dreapta cea mai radicală, care deține puterea legislativă (prin majoritatea de care dispune în Adunarea Legislativă), puterea locală (prin victoria în alegerile municipale), iar, după recentul scrutin prezidențial, pe cea executivă (instalarea noului șef al statului va avea loc la 1 iunie).

Afirmîndu-se tot mai puternic la începutul actualului deceniu, Frontul Farabundo Marti de Eliberare Națională a devenit, în ultimii ani, un factor tot mai important, chiar determinant, al vieții interne salvadoriene. Forței sale militare i s-a adăugat dimensiunea politică sporită, căpătată o dată cu realizarea alianței F.M.L.N. — FDR (Frontul Democratic Revoluționar — expresia civilă a mișcării insurgente). Rezultat al crescîndelor nemulțumiri populare, mișcarea armată de opoziție a dobîndit amploare și o considerabilă bază de masă, mai ales în zonele rurale, cele mai afectate de criza economică, inechitățile sociale, represiunea trupelor guvernamentale, violența extremei drepte. „Șirul nedreptăților a dus la apariția gherilei, declara zilele trecute, într-un interviu, președintele Napoleon Duarte. Cauzele sociale se află la originea plecării în munți, a formării mișcării de revoltă armată". Este o concluzie la care guvernul și diversele partide politice au ajuns tîrziu, după ce ,o lungă perioadă de vreme, fie au minimalizat rolul și ponderea socială a F.M.L.N., fie au sperat într-o înfrîngere, pe calea armelor, a acestuia. După aproape nouă ani de conflict armat, F.M.L.N. și-a confirmat, însă, capacitatea sa politico-militară, influența în rîndul sindicatelor, audiența de care se bucură în rîndul maselor neprivilegiate. Mai mult, s-a dovedit capabil de inițiativă politico-diplomatică. Recunoscut pe plan intern, dar și cu audiență pe plan internațional, F.M.L.N. a lansat, la 24 ianuarie a.c., o nouă propunere de pace, care a dominat, practic, întreaga campanie electorală în vederea recentelor alegeri. Discutarea acestei propuneri a stat la baza întîlnirii, din Mexic, dintre reprezentanții majorității partidelor salvadoriene și cei ai F.M.L.N. (la 20-21 februarie a.c.), întîlnire care a reprezentat cel mai important dialog politic de pînă acum în vederea restabilirii păcii interne. Deși nu s-a ajuns la acorduri concrete, reuniunea din Mexic a evidențiat, în modul cel mai clar, necesitatea negocierilor ca unică soluție pentru încetarea conflictului armat intern.

Și la actualul scrutin, ca și la precedentele desfășurate în ultimul deceniu, F.M.L.N. a luat decizia de a nu participa. Au primat, în acest sens, mai multe considerente. Pe de o parte, F.M.L.N. a propus — fără să fi primit un răspuns favorabil din partea guvernului și armatei — amînarea alegerilor pentru luna septembrie, pînă atunci urmînd a se desfășura dialogul în vederea restabilirii calmului. Alegerile ar fi reprezentat, în aceste condiții, „o contribuție la edificarea păcii" în Salvador. F.M.L.N. urma să participe, în noile condiții, la vot, ceea ce ar fi marcat integrarea membrilor săi în viața politică, civilă. Menținerea datei alegerilor și, deci, desfășurarea lor în condițiile continuării luptelor, a represiunii, supravegherii votului de către armată și acuzațiilor reciproce de fraudă ale principalelor două partide (democrația creștină și ARENA), au determinat conducerea F.M.L.N. să decidă neparticiparea la scrutin. Acesta, a apreciat F.M.L.N., are loc în condiții inadecvate, nedemocratice, favorabile fraudei electorale. Este contextul în care mișcarea insurgentă a chemat populația să se abțină de la vot ; a fost decisă, de asemenea, blocarea transporturilor ; s-au intensificat acțiunile militare. În același timp însă, F.M.L.N. a propus continuarea, după alegeri, a negocierilor cu noul guvern ce va rezulta în urma acestora.

Cifrele preliminare ale scrutinului prezidențial indicau, marți, victoria lui Alfredo Cristiani, 41 de ani, candidatul Alianței Renovatoare Naționaliste, care a obținut circa 56 la sută din voturi, cea mai mare parte a acestora provenind din capitală. Virtualul președinte este considerat o personalitate moderată în cadrul partidului său ; ARENA are, însă, ca principal lider și fondator, pe maiorul Roberto D'Aubuisson, nume legat frecvent de activitatea „escadroanelor morții". Una din victimele sale este fostul episcop Oscar Romero, cunoscut pentru poziția sa activă în favoarea unei soluții negociate a conflictului salvadorian. În primele sale declarații, Alfredo Cristiani a precizat că guvernul său „nu va negocia platforme politice" cu mișcarea insurgentă, ci va accepta doar un dialog în direcția încetării luptelor și integrării membrilor F.M.L.N. în viața civilă. Schițînd liniile directoare ale viitorului cabinet, candidatul dreptei radicale a declarat că va acorda „spațiu politic" diverselor tendințe și partide, va manifesta rigoare în administrație, va respinge amestecul străin în treburile interne și va stabili raporturi clare și bine definite cu forțele armate. Victoria sa în alegeri a fost recunoscută de Fidel Chavez Mena, candidatul democrației creștine, care a obținut 32 la sută din voturi.

Semnificativ, pentru actualul scrutin, a fost procentul ridicat al neparticipării la vot. Dacă, la precedentele alegeri prezidențiale, din 1984, acesta a fost de 30 la sută, cifrele prezente ale absenteismului au atins 40—45 la sută, indicînd, pe de o parte, răspunsul populației la chemarea F.M.L.N., iar, pe de altă parte, condițiile dificile de desfășurare, pe fondul continuării luptelor armate, a acestor alegeri. Un alt element reținut de observatori a fost participarea la scrutin, pentru prima dată în ultimii 12 ani, a stîngii, reprezentată de alianța recent formată, „Convergența Democratică". Dintre cele trei partide membre, două fac parte din Frontul Democratic Revolutionar, aliat politic al F.M.L.N. Președintele FDR, Guillermo Ungo, a fost candidatul noii alianțe la recentele alegeri. Deși a obținut doar 5 la sută din voturile exprimate, „Convergența Democratică" a devenit a treia forță politică salvadoriană, făcîndu-se, astfel, un prim pas spre afirmarea, inclusiv electorală, a obiectivelor apărate de F.M.L.N.-F.D.R.

Anca Voican

BEIRUT

Val de violență

Capitala libaneză a cunoscut, de la începutul acestui an, trei runde distincte de confruntări armate, adversarii fiind, de fiecare dată, alții. În ianuarie, o crîncenă bătălie, desfășurată, pe parcursul a trei săptămîni, în cartierele de vest și sud-vest, între milițiile celor două grupări politice musulmane șiite — Amal și Hezbollah — s-a încheiat cu un bilanț tragic : 150 de morți și 500 de răniți. Luna următoare a venit rîndul cartierelor estice să devină teatru de război, protagoniștii numindu-se „Forțele Libaneze" (milițiile creștine unificate) și brigăzile, cu aceeași componență confesională, ale armatei statale. Au fost înregistrați 75 de morți și 300 de răniți. Noul val de violență, dezlănțuit la începutul săptămînii trecute, a avut, de această dată, ca participanți principali pe foștii adversari din prima rundă, raliați acum împotriva foștilor adversari din runda a doua, împăcați și ei între timp, adică forțele armate musulmane din vest contra celor creștine din est, cîmpul de luptă cuprinzînd, simultan, ambele zone ale Beirutului.

Confruntările armate au provocat, la Beirut, imense pagube materiale

La 14 ani de la declanșarea războiului civil din aprilie 1975, capitala libaneză continuă să fie divizată în două părți „inamice", despărțite printr-o „linie de front" de-a lungul a opt kilometri de bulevarde și șosele ce făceau, în vremuri normale, o legătură directă între marele port maritim al Beirutului și aeroportul său internațional. Această „linie de front" are puncte de trecere dintr-o parte în cealaltă a orașului, ce se deschid sau se închid, în raport de cum indică barometrul tensiunii în momentul respectiv, lăsînd ca anumite activități administrative să se desfășoare la cote apropiate de normal sau blocîndu-le total. Și asta în condițiile cînd sediile unor ministere se află în partea de est, iar altele în partea de vest. Portul maritim este, de mult timp, sub controlul forțelor armate creștine ; aeroportul internațional — sub acela al unităților armatei, cu componență confesională musulmană. Tot în partea de vest se găsește și sediul Băncii Centrale a Libanului, care a reușit, pînă în prezent, să-și păstreze neutralitatea, finanțînd mai departe aparatul administrativ statal din ambele părți și conservînd, cu strictețe, fondul valutar apreciabil, ce-l mai deține încă (după unele surse de presă locale, în valoare de circa un miliard de dolari).

Ar fi de amintit, pentru înțelegerea temei abordate, că nu numai Beirutul continuă să fie divizat, ci întregul Liban, în zone mai numeroase decît ale capitalei sale și sub control politico-militar din cel mai divers, inclusiv străin. Iar, de la 23 septembrie, anul trecut, cînd mandatul constituțional al ultimului președinte de republică a luat sfîrșit, fără a putea fi ales un altul, însăși administrația țării s-a divizat, existînd acum, în Liban, două guverne și două armate statale, fiecare declarîndu-și legitimitatea unică. În sudul țării, forța mercenară autointitulată „Armata Libanului de Sud" controlează, cu sprijinul direct al Israelului, așa-numita „zonă de securitate" (circa 850 kmp), unde se află, din 1978, și un contingent de circa 6 000 de militari aparținînd forțelor O.N.U. Circa 30 000 de militari sirieni din „Forța Arabă de Descurajare", înființată în 1976, din inițiativa Ligii Arabe, cu scopul declarat de a pune capăt războiului civil din Liban, staționează, de atunci, în această țară, unitățile ei fiind amplasate în diverse puncte, de pe două treimi ale teritoriului acestei țări, inclusiv în Beirutul de Vest și în periferiile sale. Cam o zecime din suprafața Libanului, inclusiv Beirutul de Est, este controlată, mai departe, de milițiile creștine de dreapta și unități cu componență confesională creștină aparținînd armatei statale.

Haosul politico-militar, parcelarea Libanului în zone controlate de forțe distincte, imixtiunile străine, printre care, în primul rînd, se numără presiunea israeliană în Sud, favorizează menținerea unui permanent climat de tensiune, punctat frecvent de explozii ale violenței, cu lupte înverșunate între diversele grupări

În această săptămînă...

Belgrad. Direcții de acțiune ale noului guvern

La 16 martie, în cadrul ședinței comune a celor două Camere ale Adunării R.S.F.I., Ante Markovici a fost ales președinte al Consiliului Executiv Federal. La propunerea acestuia, deputații forului legislativ au ales, apoi, noul guvern iugoslav, format din 19 membri. Principalele secretariate federale vor fi conduse de Veliko Kadievici — apărare națională, Budimir Loncear — afacerile externe, Petar Graceanin — afacerile interne, Branko Zekan — finanțe, Franț Horvat — relațiile economice cu străinătatea.

Prezentînd direcțiile programului de acțiune al guvernului său, premierul Ante Markovici a subliniat, după cum relevă agenția „Taniug", că actuala criză din societatea iugoslavă nu poate fi depășită fără o creștere economică eficientă și fără consolidarea democrației politice. Referindu-se la criza economică din Iugoslavia, care, potrivit vorbitorului, durează de aproape un deceniu și a afectat înseși bazele sistemului social-economic și politic, A. Markovici a amintit că, în perioada 1980—1988, numărul muncitorilor fără locuri de muncă a crescut cu 43 la sută, în timp ce venitul mediu real a scăzut cu aproximativ 25 la sută. Toate acestea, a spus premierul iugoslav, au avut drept consecință puternice tensiuni sociale, slăbirea cointeresării pentru creșterea productivității muncii și a eficienței. Avertizînd că, începînd cu cel de-al doilea semestru al anului trecut, inflația a înregistrat o creștere lunară de 15,4 la sută, ceea ce, la nivelul unui an, reprezintă 458 la sută, A. Markovici a afirmat că, în prezent, inflația din Iugoslavia tinde spre o rată anuală care se apropie de 1 000 la sută. Politica economică pe anul 1989 este împovărată de datoria externă și internă, de dezechilibrele din balanțele bugetare și extrabugetare, toate acestea avînd o puternică influență destabilizatoare, a arătat premierul iugoslav. Ținînd seama de intensitatea tendințelor inflaționiste, este necesar ca politica monetară să acționeze ca un puternic instrument antiinflaționist, principala ei caracteristică fiind cea restrictivă.

Principala sarcină a politicii economice curente, a declarat A. Markovici, constă în stoparea procesului de stagnare în economie și dinamizarea producției, paralel cu crearea premiselor instituționale și materiale pentru schimbarea structurii economiei, în concordanță cu cerințele tehnologiei moderne și ale pieței. Crearea unei noi structuri trebuie să capete prioritate absolută în toate domeniile — industrie, agricultură, comerț, servicii, turism, transport etc.

Consolidarea puterii de apărare a țării — a declarat în continuare A. Markovici — depinde în mod direct de succesul reformelor anunțate. Conducerea armatei și-a exprimat sprijinul față de acest program, precum și hotărîrea fermă de a contribui — prin măsuri concrete și în limita posibilităților sale — la înfăptuirea lui în practică, a precizat premierul iugoslav.

Referindu-se la politica externă, noul premier a relevat că Iugoslavia rămîne fidelă căii trasate de Tito — ca priorități și orientări trainice. Pe acest plan, Iugoslavia se va angaja, în continuare, în direcția promovării relațiilor de bună vecinătate și a consolidării noilor relații în Balcani și în imediata lor vecinătate. Alegerea Iugoslaviei ca țară-gazdă a viitoarei conferințe la nivel înalt a statelor nealiniate și rolul ei de președinte în exercițiu al mișcării, în următoarea perioadă de trei ani, trebuie să contribuie la creșterea prestigiului Iugoslaviei și dinamizarea relațiilor sale cu țările nealiniate și în curs de dezvoltare, precum și cu toți factorii politici de frunte pe plan internațional, a subliniat A. Markovici, pronunțîndu-se pentru consolidarea locului și rolului politicii și mișcării de nealiniere în procesele internaționale.

armate și cu bombardamente de artilerie ce provoacă victime în rîndurile populației necombatante, distrugeri de clădiri și de alte bunuri.

Actuala rundă de confruntări armate, — care, într-o singură zi (marți 14 martie), a făcut să se înregistreze 50 de morți și 150 de răniți — a fost declanșată, după cît se pare, de intenția guvernului militar creștin al generalului Aoun de a controla traficul porturilor libaneze și de a percepe taxele vamale adecvate. Or, în prezent, pe cei 210 km ai litoralului libanez, funcționează 18 porturi, în majoritatea lor aflate sub controlul diverselor miliții, autoritățile vamale nereușind să încaseze decît 20 la sută din taxele cuvenite statului. Dintre aceste porturi, doar două — Beirut și Jounieh — sînt situate în zona unde pot acționa unitățile armatei de sub comanda premierului creștin, generalul Aoun. Guvernul musulman civil, de sub conducerea lui Selim Al Hoss, sprijină, și el, principiul recuperării de către stat a veniturilor portuare, dar îi contestă generalului Aoun dreptul de a acționa în numele administrației țării.

Pentru a forța lucrurile, generalul Aoun a ordonat blocarea și încetarea traficului aeroportului internațional, ceea ce a atras o ripostă din partea milițiilor din vest, sub forma unei scurte salve de artilerie împotriva portului maritim, controlat de unități militare creștine. A urmat o ripostă violentă din partea armatei generalului Aoun, aceasta dezlănțuind un intens tir de artilerie împotriva cartierelor vestice, unde s-au înregistrat numeroase victime, îndeosebi în rîndurile populației civile, luată prin surprindere în plină stradă. La rîndul lor, milițiile din Vest au bombardat cartierele estice și, la scurt timp, „linia de front", care desparte cele două părți ale orașului, s-a animat pe tot traseul său, întregul arsenal de arme automate, amplasate de o parte și de alta, intrînd în acțiune.

Situația s-a complicat grav în momentul cînd artileria armatei lui Aoun a deschis focul și împotriva unor poziții din Beirutul vestic, deținute de trupele siriene amplasate acolo, din cursul anului trecut, în scopul sprijinirii încetării conflictului dintre milițiile musulmane rivale, iar generalul creștin a făcut declarații belicoase la adresa prezenței militare siriene în Liban. Efectivele armatei generalului Aoun sînt estimate de agențiile de presă internaționale la circa 20 000 de oameni, cărora li se adaugă 3 500 de milițieni bine instruiți din „Forțele Libaneze", plus o rezervă a acestora de încă 6 000 de oameni. Forțele creștine dispun de circa 100—150 de tancuri și lor li se pot alătura cele cîteva aparate de luptă ale aviației militare libaneze.

Spre sfîrșitul săptămînii trecute, situația devenise oarecum mai calmă la Beirut, schimburile de focuri scăzînd în intensitate, dar, după cum se relatează de acolo, taberele adverse desfășoară febrile activități de pregătire, aducînd întăriri și acumulînd cantități suplimentare de muniții, ceea ce lasă să se întrevadă posibilitatea accentuării confruntărilor armate în viitorul apropiat. O astfel de posibilitate, conținînd germenii generalizării conflictului pe ansamblul teritoriului țării, ar constitui o ipoteză sumbră pentru poporul libanez, care a avut atît de suferit în cursul ultimilor 14 ani. Secretarul general al O.N.U., Liga Arabă, guvernele unor țări din zonă și-au exprimat îngrijorarea în legătură cu noua rundă de violență din Liban, considerînd că trebuie să se facă tot ce este posibil pentru a se bloca o desfășurare tragică și pentru a se pune capăt, neîntîrziat, oricăror confruntări armate.

Crăciun Ionescu

În această săptămînă...

Atena. O nouă remaniere guvernamentală

La numai două zile de la obținerea unui vot de încredere din partea parlamentului, premierul Andreas Papandreu a cerut, joi 16 martie, demisia colectivă a celor 54 de membri ai cabinetului său. Procedînd la unele schimbări și comprimări de posturi, el a anunțat, vineri, lista noului guvern, alcătuit din 42 de membri. Modificările astfel operate reprezintă cea de-a 16-a remaniere ministerială de la venirea socialiștilor la putere, în octombrie 1981, și a doua în ultimele luni, după cea efectuată în noiembrie anul trecut.

Considerată a avea, în primul rînd, o semnificație „preelectorală", noua remaniere a survenit în contextul demisiei lui Agamemnon Koutsoyiorgas din funcția de ministru la președinția guvernului, al evoluțiilor și controverselor declanșate pe scena politică elenă de așa-numitul „scandal Koskotas" (asupra căruia am insistat în numărul precedent al revistei noastre). Respingînd cu fermitate acuzațiile formulate împotriva sa și a unor membri ai cabinetului de protagonistul acestei afaceri (aflat sub stare de arest în SUA), premierul Andreas Papandreu a obținut, la începutul săptămînii trecute, un nou vot de încredere al deputaților, care a făcut să eșueze, astfel, o moțiune de cenzură prezentată de opoziția conservatoare. O zi mai tîrziu, anunțîndu-și demisia, A. Koutsoyiorgas, unul dintre cei mai vechi colaboratori ai primului ministru, a apreciat că rezultatul votului din parlament demonstrează „corectitudinea" poziției sale și a guvernului în legătură cu amintita afacere, în pofida unor speculații în care numele său a fost frecvent implicat, începînd din luna noiembrie.

În postul rămas vacant prin demisia lui A. Koutsoyiorgas, premierul Andreas Papandreu l-a numit pe Anastasios Peponis, care păstrează și portofoliul industriei. Au fost schimbați, de asemenea, titularii a șase ministere mai importante, între care cele ale ordinii publice, justiției, marinei comerciale și comerțului. Prin comprimările operate, au fost eliminate din structura guvernului posturile de secretari de stat, în timp ce Secretariatul general al turismului a fost ridicat la rangul de minister. Titularii tuturor celorlalte portofolii importante (externe, apărarea națională, interne, finanțe, economie, cultură, agricultură etc) au fost reconfirmați în funcție.

După opinia comentatorilor, noua remaniere vădește, deopotrivă, preocuparea de stabilitate și continuitate a acțiunii guvernamentale, înaintea viitoarelor alegeri generale, din luna iunie, ca și dorința unui dinamism sporit în aceeași perspectivă. De altfel, într-o scurtă declarație, prilejuită de prima reuniune a cabinetului anunțat vineri, premierul Andreas Papandreu a arătat că a dorit să realizeze o mai mare „flexibilitate" a schemei guvernamentale, în așa fel încît candidații partidului Mișcarea Socialistă Panelenă (PASOK), pe care îl conduce, să poată acționa mai eficient în cursul campaniei pentru scrutinul parlamentar. Tot săptămîna trecută, la Atena a fost anunțată o nouă lege electorală, bazată, în esență, pe sistemul proporțional simplu și primită favorabil în rîndul celorlalte forțe de stînga.

America Centrală. Acord privind o propunere a O.N.U.

Acceptarea de către reprezentanți ai statelor din America Centrală, a propunerii O.N.U. de a trimite o sută de observatori militari neînarmați în zonă a fost considerată de Nicaragua drept un fapt pozitiv pentru regiune. Ministrul de externe adjunct, Victor Hugo Tinoco, și-a exprimat optimismul în ceea ce privește viitorul politic al regiunii.

Observația lui V.H. Tinoco a fost făcută la încheiera reuniunii, de la New York, a reprezentaților ministerelor de externe din Costa Rica, Salvador, Guatemala, Honduras și Nicaragua și grupului tehnic al Națiunilor Unite, care a elaborat mecanismul de verificare a aspectelor legate de problemele de securitate în regiune, cuprinse în cadrul planului de pace „Esquipolas II".

Conținutul planului, semnat la 7 august 1987 de cei cinci președinți din zonă, a fost ratificat în cadrul întîlnirii la nivel înalt care a avut loc în perioada 13—14 februarie, în Salvador, ocazie cu care s-a convenit ca, în termen de 90 de zile, să se întocmească un program privind demobilizarea celor 11 000 de rebeli „contras" din Honduras.

Grupul de observatori O.N.U. din America Centrală (O.N.U.C.A.) va răspunde de verificarea la fața locului, a prevederilor planului de pace, care interzic acordarea de ajutor trupelor neregulate din regiune și folosirea teritoriului național pentru a ataca alte state.

O atitudine optimistă a manifestat și Roberto Flores, coordonatorul Cabinetului consultativ al ministrului de externe al Hondurasului, conducătorul delegației acestei țări la convorbirile de la New York. „Privim cu mult entuziasm posibilitatea stabilirii, cît mai curînd posibil, a mecanismului de verificare. Sîntem pregătiți să oferim Hondurasul drept sediu pentru O.N.U.C.A.", a declart R. Flores. Diplomatul hondurian a remarcat că „demobilizarea și repatrierea voluntară a elementelor «contras» fac parte din responsabilitățile asumate de cele cinci țări centroamericane. Dorința Hondurasului este de a se conforma pe deplin angajamentelor asumate de președinții centroamericani în Salvador".

În ceea ce-l privește, Victor Tinoco a declarat că guvernul nicaraguan a cerut, oficial, ca Națiunile Unite să trimită un grup de experți internaționali pentru a urmări procesul electoral național, ce va dura opt luni. El a relevat că O.N.U. a răspuns „pozitiv" la această solicitare.

Acceptarea propunerii O.N.U. de desfășurare a unei forțe de menținere a păcii în America Centrală trebuie ratificată de miniștrii de externe ai țărilor din regiune, în cadrul reuniunii programate pentru 29—30 martie la San Jose, Costa Rica. Potrivit lui V.H. Tinoco, în urma aprobării miniștrilor, O.N.U. va trimite în regiune un grup militar tehnic, cu sarcina de a vizita cele cinci țări și granițele lor comune, pentru a stabili numărul exact de membri necesari pentru forțele O.N.U.C.A.

COPENHAGA

Măsuri economice de austeritate și echilibre politice fragile

În capitala daneză s-a încheiat una din etapele hotărîtoare ale strategiei economice adoptate de echipa ministerială condusă de premierul Schlueter, liderul Partidului Conservator : tratativele privind nivelul salariilor. Evenimentul prilejuiește o trecere în revistă a climatului politic danez, precum și a unor probleme cu care se confruntă economia acestei țări.

Negocierile dintre sindicate și patronat, cu privire la stabilirea cuantumului salariilor, au constituit, în cursul acestei luni, subiecte de primă actualitate. La începutul lui martie, între reprezentanții celor două organizații au avut loc discuții referitoare la ajustarea retribuțiilor minime ale muncitorilor din industria metalurgică, lucrătorilor din comerț și salubritate. Tratativele, deși au soluționat o parte din cererile sindicatelor, nu au reușit să ducă la un acord în privința salariilor muncitorilor din metalurgie. Așa cum menționa publicația franceză „Le Monde", principalele sindicate din Danemarca au anunțat o serie de acțiuni de protest, în sprijinul revendicărilor lor. O eventuală grevă națională, consideră observatorii politici, va putea fi amînată de Comitetul de conciliere, timp de două săptămîni. (Funcția principală a acestui comitet independent constă în reprogramarea unei greve naționale, atîta timp cît au loc negocieri salariale, iar rezultatul negocierilor este folosit, ulterior, ca un precedent pentru întreaga piață a forței de muncă).

Guvernul (alcătuit dintr-o coaliție tripartită conservatoare) se opune, însă, unor asemenea acțiuni. Așa cum a menționat, în repetate rînduri, primul ministru, se va continua aplicarea măsurilor economice restrictive. La o întîlnire cu negociatorii — informează publicația britanică „The Financial Times" — Poul Schlueter a declarat că ar trebui să se ajungă la o reducere a salariilor cu 10 la sută și să se renunțe la scurtarea săptămînii de lucru.

Șeful guvernului danez s-a angajat, împreună cu cabinetul său, într-o politică

Primul ministru conservator, Poul Schlueter

economică de austeritate, care și-a fixat drept obiective principale atenuarea problemelor create de deficitul balanței de plăți (20 miliarde coroane în 1988), de volumul datoriei externe (300 miliarde coroane) și de reducerea competitivității industriale a țării. Negocierile salariale, care durează de aproape doi ani, constituie unul din mijloacele prin care echipa ministerială a premierului danez urmărește să îmbunătățească competitivitatea industriei. Deși ideea unei devalorizări a monedei naționale, ca o măsură colaterală, nu a fost menționată de guvern, anumite surse indică faptul că această soluție este păstrată ca o „rezervă strategică", de ultim moment. Henning Christoffersen, fostul ministru de finanțe al țării, reprezentant al Danemarcei în C.E.E., a avertizat, recent : „Dacă dorim să nu recurgem la devalorizare și la consecințele ei incontrolabile, trebuie să mărim competitivitatea cu doi-trei la sută, în viitorii patru ani".

Diminuarea ratei șomajului, care s-a ridicat în 1988 la 8,9 la sută, constituie un alt punct prioritar din agenda de lucru a guvernului.

Agricultura, o ramură importantă a economiei, care asigură 25 la sută din volumul exporturilor daneze, traversează, și ea, momente de criză. Reformele din politica agrară a Comunității economice (vest)-europene și decizia guvernului danez de a limita poluarea cauzată de îngrășămintele chimice creează probleme deosebite în activitatea acestui sector. Decizia de a reduce producția agricolă în cadrul țărilor C.E.E. va duce la pierderi de peste un miliard de coroane anual, în condițiile în care „acest sector trece prin dificultăți economice majore", după cum declară președintele Comitetului agricol danez ; măsurile antipoluante, luate de guvern, vor necesita cheltuieli suplimentare de patru miliarde de coroane, care vor fi suportate de fermieri, în marea lor majoritate deja îndatorați băncilor.

Observatorii notează că dificultățile economice prin care trece Danemarca afectează și calitatea vieții din această țară. Ulrik Haxtausen, director al Fondului Monetar Internațional, își avertiza, recent, compatrioții asupra riscului prezentat de o balanță de plăți deficitară. „În cazul în care balanța de plăți nu va înregistra o îmbunătățire radicală, F.M.I. va trebui să impună Danemarcei o cură de austeritate". Repercusiunile acesteia asupra posibilităților financiare ale populației vor face ca „puterea de cumpărare să scadă la nivelul anului 1978", a declarat el. Asupra sistemelor de asigurări sociale, sănătate și învățămînt, care consumă o parte însemnată din produsul național brut, se exercită presiuni datorită austerității și reducerii alocațiilor la nivel local.

Măsurile inițiate de guvern, comentează experții economici, combină trei elemente principale : o îmbunătățire a productivității muncii, care să fie comparabilă cu nivelul înregistrat în celelalte țări occidentale, o rată mai mare a economiilor și o stabilizare a cheltuielilor din domeniul public (care, însă, va atrage după sine și o reducere a personalului din diverse domenii de activitate). Cu toate că un raport al O.C.D.E. menționează că, în ultimii cinci ani, unele puncte ale programului general de stabilizare au fost îndeplinite, experții consideră că guvernul Schlueter mai are un drum lung de parcurs în aplicarea strategiei sale econo-

Liga Arabă — peste patru decenii de existență

La 22 martie s-au împlinit 44 de ani de la crearea Ligii Statelor Arabe (cunoscută, mai ales, sub numele de Liga Arabă), asociație benevolă a statelor suverane arabe, destinată întăririi legăturilor dintre ele, precum și coordonării pe multiple planuri în vederea realizării bunăstării lor generale. În martie 1945, șapte țări arabe (Arabia Saudită, Egipt, Liban, Iordania, Irak, Siria și Yemen) semnau Pactul Ligii Arabe, după ce, în octombrie 1944, prin Protocolul de la Alexandria, se puneau bazele înființării amintitei ligi.

Pactul Ligii cuprinde 20 de articole, în articolul 2 precizîndu-se faptul că organizația își propune să dezvolte cooperarea dintre statele arabe membre, precum și apărarea independenței și suveranității acestora. În articolul 5 se stipulează că orice încercare de recurgere la forță în vederea soluționării unor diferende între doi sau mai mulți membri ai Ligii este prohibită. De asemenea, fiecare membru trebuie să respecte sistemul de guvernare al celorlalte state și să-l considere ca o problemă internă (articolul 8).

Organul suprem al Ligii este Consiliul a cărui președinție este asumată alternativ la fiecare sesiune ordinară.

De-a lungul anilor, Liga Arabă a desfășurat o activitate susținută pentru impulsionarea cooperării inter-arabe, precum și cu alte state, pentru soluționarea, prin mijloace politice, a diferendelor apărute. Recent, în cursul reuniunii extraordinare a Consiliului ministerial al Ligii, desfășurată la Tunis, a fost constituită o comisie ministerială de bune oficii însărcinată să contribuie la reglementarea crizei libaneze. Comisia a fost însărcinată să stabilească contacte cu toate părțile libaneze în vederea găsirii unei soluții care să ducă la realizarea „înțelegerii naționale".

Consecventă politicii sale față de statele arabe, România întreține relații de colaborare și ajutor reciproc cu aceste țări, cooperarea în diverse domenii de activitate cunoscînd, de-a lungul anilor, un curs ascendent.

mice. Transpunerea în practică a acestei strategii întîmpină, deseori, dificultăți, în momentul în care o decizie guvernamentală este supusă aprobării Folketingului (parlament).

În acest context, comentatorii politici sînt de părere că alegerile generale, din luna mai 1988, s-au soldat cu „rezultate nefavorabile atît pentru guvernul de coaliție, cît și pentru partidele din opoziție". Alegerile nu au desemnat, se consideră, un cîștigător care să poată aborda, cu eficacitate, rezolvarea problemelor țării. Totodată, datorită structurii parlamentului, în care sînt reprezentate opt partide, aproape fiecare inițiativă a guvernului Schlueter este „viu disputată" și supusă multor schimbări. De altfel, subliniază cotidianul „International Herald Tribune", se pare că guvernarea țării, de către coaliția minoritară tripartită, „cu o bază fragilă, se sprijină, mai mult ca oricînd, pe compromis". În cadrul unor dezbateri privind structura politică în Danemarca, la care au participat observatori politici și oficialități, s-a relevat faptul că actualul sistem — cu multe partide mici, care formează (sau nu) alianțe politice — poate deveni „greu de controlat".

Recent, a fost sugerată chiar realizarea unei alianțe între cele două formațiuni politice reprezentative din Danemarca — Partidul Social-Democrat (de opoziție) și Partidul Conservator (de guvernămînt) —, dar această idee a fost respinsă de liderii ambelor partide. Chiar și problema datoriei externe, o temă majoră, ale cărei implicații sînt perfect realizate de membrii tuturor formațiunilor politice, nu a oferit o platformă de acțiune comună.

Singurul eveniment politic marcant, al acestui an, l-a constituit mica remaniere guvernamentală, efectuată de premierul danez în vederea consolidării poziției guvernului său. Parțial, remanierea a fost determinată și de demisia social-democratului Sven Jakobsen, din funcția de președinte al Folketingului. În locul său a fost numit conservatorul Erik Ninn-Hansen, care a deținut portofoliul ministerului justiției. Erik Ninn-Hansen a primit noua învestitură cu o diferență de numai trei voturi față de contracandidatul său, socialdemocratul Anker Joergensen. Portofoliile ministerelor justiției, transporturilor și telecomunicațiilor au fost încredințate unor reprezentanți ai Partidului Conservator. Comentînd schimbările din guvern, Svend Auken, liderul Partidului Social-Democrat, și-a exprimat regretul că numirea unui conservator în fruntea parlamentului țării vine să întrerupă o tradiție care data din anul 1924, potrivit căreia președinția Folketingului revenea formațiunii politice cu cel mai mare număr de mandate în parlament (Partidul Social-Democrat — n.n.).

Pe plan extern, Danemarca își aduce o contribuție activă în cadrul Consiliului Nordic. Ultimele discuții din Folketing, referitoare la cooperarea nordică, au ridicat și problema asistenței pe care Danemarca o dă celorlalte țări nordice în dezvoltarea relațiilor economice ale acestora cu C.E.E. (informații, stabilirea de standarde, consultații etc.). S-a considerat, chiar, că Danemarca, datorită statutului său de membră a C.E.E., ar putea acționa ca „un cap de pod" în procesul unei eventuale aderări a țărilor nordice la comunitatea economică (vest)-europeană. „Organizația nordică nu este cadrul potrivit pentru asemenea dezbateri", a declarat, însă, Hans Engel, ministrul danez al apărării. Cu toate că unele cercuri conservatoare daneze ar dori un partener nordic în C.E.E., problema este privită diferit la Oslo, Stockholm sau Helsinki.

La Bruxelles —, comentează „International Herald Tribune" — Danemarca manifestă, destul de des, anumite reticențe față de amplificarea activităților C.E.E., considerînd că acestea i-ar putea afecta, în timp, „standardul nordic". Reținere la care se referea, recent, și ministrul afacerilor externe, liberalul Uffe Elleman-Jensen, într-un interviu acordat unui cotidian din capitala daneză. Această reținere, comentează „Le Monde", explică, parțial, ostilitatea danezului de rînd față de o „Europă armonizată" care, se crede, ar limita puterea de decizie a instituțiilor daneze. Metaforic, „Le Monde" notează : „Danezii se tem să nu împărtășească, la rîndul lor, soarta micuței sirene din basmul lui Andersen ; în schimbul picioarelor, ea a pierdut comoara sa cea mai de preț : vocea".

Membră a N.A.T.O., Danemarca a încercat, anul trecut, să „înghețe" fondurile de participare, inițiativă care a atras vii nemulțumiri și critici din partea aliaților săi. Săptămîna trecută, la Copenhaga a fost perfectat un acord între guvern, Partidul Social-Democrat și Partidul Creștin-Popular, în care s-a prevăzut continuarea politicii „de înghețare" a cheltuielilor militare. Acestea vor fi reglementate în raport cu creșterea prețurilor, iar perfecționarea dotării tehnice a forțelor armate urmează să se realizeze pe seama raționalizării producției.

Totodată, în cadrul dezbaterilor Congresului pentru pace și securitate, una din cele mai importante mișcări antirăzboinice din Danemarca — care a avut loc, în urmă cu două săptămîni, la Copenhaga —, participanții au adresat un apel guvernului danez, în care au cerut să se renunțe la planurile de modernizare a armelor nucleare tactice ale NATO.

Adrian Dascălu

În această săptămînă...

Venezuela. „Responsabilitatea de a merge înainte"

Analizînd dificultățile economice prin care trece Venezuela și recentele tulburări sociale determinate de acestea, președintele Carlos Andres Perez a declarat că țara „trebuie să abordeze frontal problemele de fond care o afectează". Șeful statului a relevat necesitatea de „a se face față actualei situații critice" și de a se modifica politica economică, în condițiile unei crize „care ne-a surprins și ne-a tulburat pe toți" și care „cere să ne asumăm responsabilitatea de a merge înainte".

Guvernul, a arătat președintele, se afla în fața următoarei alternative : „Sau încercăm să continuăm în forma de pînă acum, consumînd ultimele rezerve de devize și cu perspectiva de a ne afla, după doi ani, într-o situație dramatică, sau ne asumăm, cu fermitate și curaj, măsurile pe care le-am adoptat". Ele presupun eforturi și sacrificii importante ; în ceea ce îl privește, guvernul intenționează să continuie aplicarea programului său economic de austeritate. „Tulburările sociale de la începutul lunii nu au fost generate de aceste măsuri", a precizat șeful statului, care, anterior, arătase că revolta populară a avut drept cauze uriașele dezechilibre sociale interne și politica nejustă practicată de organismele financiare internaționale în ce privește abordarea problemei datoriei externe a țării (de circa 30 miliarde dolari).

Guvernul venezuelean, a subliniat zilele trecute Carlos Andres Perez, își propune să realizeze o „amplă concertare națională pentru soluționarea problemelor ce confruntă țara". Va fi, de asemenea, acordată o atenție prioritară sectoarelor cele mai deposedate, pentru ca acestea să-și poată vedea asigurate „necesitățile minime". În acest sens, a fost creată „Comisia însărcinată cu coordonarea planului de depășire a sărăciei", prezidată de ministrul muncii. Această comisie va conduce acțiunile organizate de către stat în scopul ajutorării celor săraci, ținînd cont și de actualul context de modificări importante în economie, care „implică, în perioada de început, grave deteriorări ale situației, deja grele, a sectoarelor celor mai defavorizate".

Între noile măsuri incluse în planul economic de austeritate se află, între altele, fluctuația liberă a cursului monedei naționale — bolivarul —, în funcție de cerere și ofertă pe piața liberă de schimb. Practic, prin această decizie, bolivarul a fost devalorizat cu 182 la sută, ceea ce va atrage după sine — apreciază observatorii — o nouă majorare a prețurilor. Politica economică de austeritate, adoptată luna trecută în scopul însănătoșirii sectorului finanțelor țării, a antrenat, la începutul lunii martie, sporirea cu aproape 100 la sută a prețurilor carburanților, alimentelor și tarifelor transportului public. A intrat, de asemenea, în vigoare o liberalizare a prețurilor unor produse de larg consum, pînă atunci subvenționate de stat.

„Într-o țară ca Venezuela — scrie agenția „EFE" —, care produce mult mai puțin decît consumă și a cărei industrie este dependentă de importurile de materii prime și concentrată mai ales pe operațiuni de asamblare de produse, consecința devalorizării bolivarului va fi o nouă sporire a prețurilor. Produsele care se vînd pe piața venezueleană — de la îmbrăcăminte și pînă la automobile — nu conțin componente indigene, aproape toate fiind din import, iar, la multe dintre produsele de bază, alimente sau medicamente, doar ambalajele sînt realizate în țară. În cursul anului 1988, Venezuela — țară cu 18 milioane de locuitori — a exportat produse în valoare de 10,35 miliarde dolari, dintre care 83 la sută derivate petroliere, și a importat bunuri în valoare de 10,87 miliarde dolari".

Guvernul de la Caracas speră că, prin prețul ridicat pe care produsele importate îl vor avea de acum înainte, va scădea substanțial cererea de dolari și se va produce, implicit, o revalorizare a monedei naționale pe piața liberă.

Ministrul finanțelor, E. Iturbe, a declarat că noua politică în domeniul schimburilor monetare se înscrie într-o strategie pe termen mediu, avînd ca obiectiv relansarea economiei țării. El a precizat, însă, că statul va oferi stimulente sectoarelor agricol, industrial și turistic, în vederea redresării economice.

DEMONSTRAȚIE, la Bonn, a femeilor, în sprijinul revendicărilor lor cu privire la egalitatea în drepturi cu bărbații

1000+1

Strategie

Comitetul Adunării Generale, însărcinat cu pregătirea unei noi strategii pentru dezvoltarea internațională, elaborează planul unui nou deceniu al O.N.U. pentru dezvoltarea în anii '90. Comitetul respectiv urmează să pregătească un raport care să fie prezentat viitoarei sesiuni ordinare a Adunării Generale, la sfîrșitul acestui an. Adunarea a cerut, de asemenea, altor foruri — între care Conferința O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare și comisiilor economice regionale ale O.N.U. — să contribuie la alcătuirea unor planuri de activități pentru noul deceniu al dezvoltării.

INFOTERRA

La Moscova s-au încheiat lucrările Conferinței mondiale pentru schimbul de informații în domeniul protecției mediului înconjurător (INFOTERRA). Au participat reprezentanți din 75 de țări, precum și din partea unor organizații internaționale și neguvernamentale, care au examinat probleme legate de activitatea în acest domeniu. A fost subliniată necesitatea creării unor centre naționale de informații ecologice și a circumscrierii activității acestor centre în sistemele naționale de informații existente. În documentul final adoptat de participanți, este evidențiată necesitatea sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare de către statele dezvoltate în organizarea serviciilor de informare cu caracter general.

Aeriană

Un grup de experți ai companiilor de asigurări, întrunit la Londra, a examinat traficul aerian în ultimii 30 de ani. Dintre toate accidentele aviatice produse în perioada analizată, 76 la sută au avut drept cauză erori umane și numai 11 la sută — defecțiuni mecanice. Majoritatea accidentelor au avut loc la decolare sau aterizare. Din totalul de 496 accidente produse în ultimele trei decenii, 39 au avut loc în timpul unor zboruri de încercare sau de antrenament, 49 au fost provocate de acte de sabotaj, 17 avioane au fost distruse la sol și 393 aparate cu pierit în zboruri regulate. Statisticile arată că bilanțul cel mai încărcat, din punct de vedere al catastrofelor aeriene, a fost în 1983, cînd s-au înregistrat 23 de accidente.

Acord

Guvernul columbian și mișcarea de gherilă „M-19" — transmite „EFE" — au semnat un acord privind delimitarea unei zone, protejate de armată, în care se va instala conducerea forțelor de gherilă pe perioada procesului de pace, ce se va încheia cu integrarea militanților „M-19" în viața civilă. În perioada respectivă — se specifică în acord — armata „nu va iniția nici un fel de operațiuni și va asigura protecția reprezentanților desemnați de gherilă pentru a participa la negocierile de pace". Mișcarea de gherilă „M-19" (Movimiento 19 de abril) a apărut ca o grupare armată în 1970, cînd o parte din membrii Alianței Naționalei Populare (ANAPO) a considerat că partidul a fost victima unei fraude electorale la scrutinul din aprilie 1970, cîștigat de conservatorul Misael Pastrana.

Războaie

Niciodată, probabil, nu au existat atîtea confruntări armate ca în prezent și nici atîția combatanți care să se folosească de arme atît de distrugătoare — subliniază un raport al ONU dat recent publicității.

Din studiu reiese că populația civilă este cea care poartă tot greul suferințelor în cazul unui conflict armat. În războaiele care au avut loc în lume în anul 1987 (anul avut în vedere în raport), 84 la sută dintre victime erau persoane civile, iar 50 la sută au pierit ca urmare a lipsurilor provocate de aceste conflicte. În anul 1987, au fost consemnate 36 de conflicte, la care au participat, în luptă directă, circa 5,5 milioane de soldați din 41 de țări. Totalul victimelor înregistrate de la începutul acestor conflicte este estimat între 3 și 5 milioane, la care se adaugă de trei ori mai mulți răniți.

Totodată, este subliniat faptul că, rareori, conflictele s-au încheiat rapid și definitiv. Din cele 36 consemnate în 1987, patru au început în anii '40, șapte — în anii '60, 17 — în deceniul următor, iar opt — după anul 1980.

Pe de altă parte, se arată în raport, cheltuielile pentru armamente și forțe armate absorb importante resurse, necesare rezolvării unor acute probleme sociale. În țările în curs de dezvoltare, cheltuielile militare pe locuitor se ridicau, în 1984, la 42 de dolari, față de 28 în sectorul educației și 11 dolari — în cel al sănătății.

„Magellan"

Specialiștii americani de la NASA au instalat, pe rampa de lansare, stația interplanetară „Magellan", ce urmează să fie trimisă spre planeta Venus la 28 aprilie 1989. După cum se preconizează, stația „Magellan" va fi plasată pe o orbită circumterestră cu ajutorul navetei spațiale „Atlantis", iar, de aici, se va îndrepta spre Venus. În cazul în care zborul va decurge normal, stația se va afla în vecinătatea planetei Venus la 10 august 1990. „Magellan" urmează să fotografieze și să transmită pe Pămînt fotografii ale suprafeței venusiene în vederea alcătuirii unei hărți foarte amănunțite a planetei.

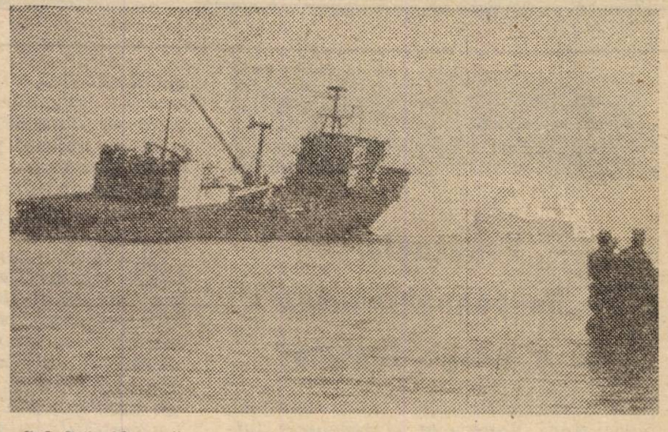

„S.O.S.". Alarmă pe continentul antarctic, după eșuarea pe un recif din apropiere de peninsula Palmer, a petrolierului „Bahia Paraiso", sosit să alimenteze o bază științifică argentiniană. În cîteva zile, 9000 tone de petrol s-au răspîndit pe o suprafață de cîțiva kilometri, pelicula de hidrocarburi amenințînd planctonul, cetaceele și pinguinii. De aici — avertismentul patetic lansat în revista „Paris Match" de Jacques Cousteau, membru al Academiei franceze, față de riscurile pe care le comportă industrializarea „Paradisului alb". Deocamdată, Antarctica găzduiește doar oameni de știință, deși, de la o vreme, sosesc aici și turiști. Pericolul rezidă în faptul că, pe acest continent uriaș, de 25 de ori mai mare ca Franța, toate ființele vii își împart același spațiu viabil, în care coabitează oameni și animale. De aceea, cea mai mică poluare provocată de om afectează, imediat, „populațiile" de pinguini și de foci. La marginea bazelor științifice, în acest climat în care nimic nu se degradează, grămezile de gunoaie au început să devină o problemă. Neglijabilă însă, în comparație cu situația pe care ar crea-o, mîine, companiile industriale care intenționează să extragă minereuri din străfundurile celui de-al șaptelea continent. „Într-un mediu atît de implacabil — scrie revista franceză — accidentele se vor multiplica. Atunci, pe zăpada albă, pe gheața imaculată și în marea limpede, se va așeza praful, se vor amesteca acizii și se vor dizolva hidrocarburile. Și, odată cu Antarctica, lumea întreagă va fi întinată"...

Relații

Întîlnirea dintre Mihail Gorbaciov — care va face, în luna mai, o vizită oficială la Beijing — și secretarul general al C.C. al P.C. Chinez, Zhao Ziyang, va marca normalizarea relațiilor dintre P.C.U.S. și P. C. Chinez — a declarat un reprezentant al Secției relații internaționale a C.C. al P.C. Chinez, în cadrul unei conferințe de presă, relatează agenția „TASS". Apropiata întîlnire sovieto—chineză la nivel înalt, a menționat el, marchează începutul normalizării relațiilor dintre Uniunea Sovietică și R.P. Chineză. „Viitoarele raporturi pe linie de partid nu vor putea fi așa cum au fost în anii '50. Vor fi relații de tip nou", a spus el.

Interdicție

Norvegia a interzis exportul de apă grea care poate fi folosită pentru fabricarea de bombe nucleare. Un purtător de cuvînt al Ministerului afacerilor externe a declarat că, în baza acestei decizii, în viitor vor putea fi exportate numai cantități foarte reduse, în scopuri de cercetare.

„Căștile verzi"

Directorul general al UNESCO, Mayor Zaragoza, a propus crearea unui contingent al „Căștilor verzi" ale ONU — similar actualelor „Căști albastre" — care să se ocupe de supravegherea activităților de protejare a mediului ambiant — s-a anunțat la sediul O.N.U. din New York.

Întîlnire

India și Pakistanul au convenit asupra datei desfășurării unei noi întîlniri a secretarilor ministerelor de interne din cele două țări, anunță agenția indiană „P.T.I.". Ultima întîlnire de acest fel s-a desfășurat în aprilie anul trecut, la Delhi. În cadrul întîlnirii, India a propus Pakistanului să colaboreze în vederea eliminării contrabandei cu arme și narcotice peste frontiera comună și să înceteze să mai acorde azil, pe teritoriul său, autorilor de acțiuni teroriste în India.

Consultări

Primarul desemnat al orașului Frankfurt pe Main, Volker Hauff (P.S.D.), al cărui partid a ieșit învingător în alegerile comunale din landul Hessa, a examinat cu reprezentanți ai Partidului Ecologist posibilitățile de formare a unei coaliții. S-a convenit asupra elaborării unei platforme politice comune. O nouă întîlnire între reprezentanți ai P.S.D. și ai ecologiștilor din acest oraș urmează să aibă loc în cursul acestei săptămîni. Anterior, Hauff a avut convorbiri exploratorii cu membri ai Uniunii Creștin-Democrate (U.C.D.), după care a declarat că nu este posibilă crearea unei coaliții cu U.C.D. Totuși P.S.D. și U.C.D. nu au exclus posibilitatea unor noi consultări.

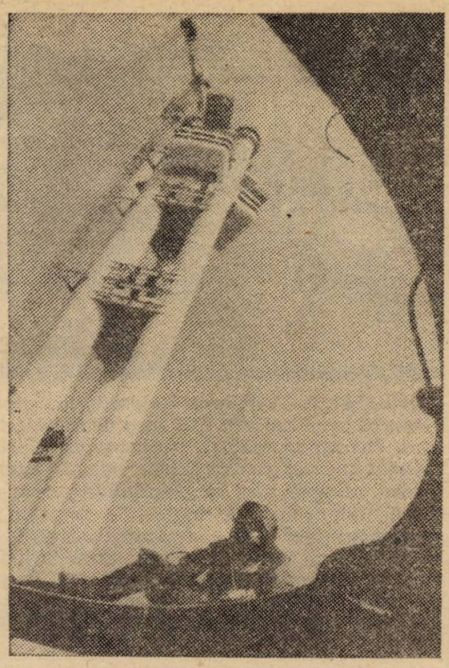

TURN. Viitorul turn al televiziunii cehoslovace se află în fază de construcție, la Praga. Primele probe urmează să înceapă în decembrie 1990

Critici

Președintele Argentinei, Raul Alfonsin, l-a acuzat pe președintele Oficiului Rezervei Federale din S.U.A. (F.E.D.), Alan Greenspan, că poartă răspunderea pentru sporirea dobînzilor pe plan internațional — relevă agenția „EFE". Luînd cuvîntul la un seminar al experților latino-americani în tehnologii industriale, șeful statului argentinian a subliniat că, din cauza politicii financiare promovate de S.U.A., Argentina înregistrează, anual, pierderi totalizînd un miliard de dolari. El a subliniat că, în domeniul tehnologic, latino-americanii sînt „afectați de reglementările internaționale. Sîntem aplaudați doar cînd instaurăm democrația, dar nu se are în vedere situația dificilă cu care este confruntat continentul latino-american, care nu este numai democratic, ci și caracterizat prin violență, marginalizare, trafic de droguri și sărăcie extremă", a arătat șeful statului argentinian.

Măsuri

Ca urmare a proliferării criminalității la Washington, primarul capitalei S.U.A., Marion Barry, a hotărît o serie de măsuri de înăsprire a legislației privind posesia armelor, informează agențiile de presă. A intrat în vigoare și interdicția ca tinerii sub 18 ani să mai circule noaptea pe stradă.

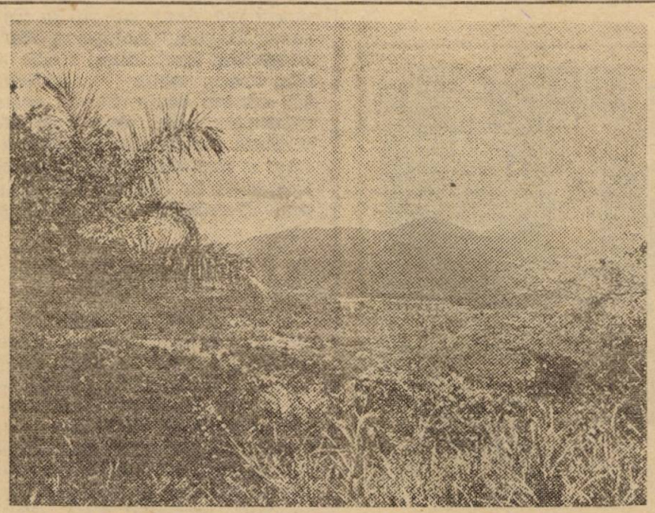

REZERVAȚIE. Imagine din Sierra del Rosario (Cuba), zonă declarată în 1985 de U.N.E.S.C.O. rezervație naturală. Cu o suprafață de 205 kilometri pătrați, Sierra del Rosario, situată în provincia Piñar del Rio, la vest de Havana, este prima rezervație naturală din Caraibe

Rîuri

Specialiști din Bangladesh și India examinează, la Dhaka, — în cadrul unei noi sesiuni a Comitetului tehnic al organismului mixt pentru controlul inundațiilor — posibilitățile de cooperare dintre cele două țări, în scopul eliminării consecințelor dezastruoase ale revărsărilor cursurilor de apă din regiunile de graniță. Specialiștii au în vedere executarea unor ample lucrări de amenajare și îndiguire a fluviilor Gange, Brahmaputra și a altor rîuri. Bangladesh, al cărui teritoriu se află, în cea mai mare parte, la o altitudine medie de numai 9 metri față de nivelul mării, a fost, în sezonul musonic de anul trecut, victima celor mai devastatoare inundații din istoria sa. .

„Camorra"

Poliția franceză l-a arestat, într-o localitate din apropiere de Nisa, pe unul din șefii „camorrei" (mafia napolitană), Michele Zaza (42 de ani), El este cel de-al patrulea membru al „camorrei" arestat pe Coasta de Azur de la începutul acestui an. Potrivit săptămînalului italian „Epoca" la 14 februarie a.c., Zaza, împreună cu doi din „locotenenții" săi, a participat la o întîlnire desfășurată la Nisa, la care au fost prezenți circa 20 de „camorriști" implicați în traficul de droguri. La întrunire — afirmă „Epoca" — s-a discutat despre împărțirea unei mari cantități de cocaină sosită din Columbia și destinată pieței vest-europene.

Balene

Peste o sută de balene au murit, în decurs de o săptămînă, pe coasta de nord a Țării de Foc, în extremitatea sudică a Argentinei, și tot atîtea agonizează pe nisip, fără a li se putea da vreun ajutor — informează presa argentiniană. Ecologistul Carlos Mayan declara că sinuciderea colectivă a balenelor a fost observată mai întîi la Punta Grande, în strîmtoarea Magellan. Ea s-ar datora unei erori a „ghidului" grupului, deși această specie de balene posedă capacitatea de a se deplasa în ape puțin adînci.

Aisberg

Un uriaș aisberg, cel mai mare din cîți au fost cunoscuți pînă în prezent, s-a desprins, în urmă cu 18 luni, de ghețarul Ross din Antarctica. Lungimea sa este de 154 km, lățimea — 35 km, iar grosimea — 350 metri. Uriașul munte de gheață se află în curs de topire, proces ce va dura cîțiva ani. Deocamdată, el nu prezintă — în opinia specialiștilor — nici un pericol pentru navigația în apele antarctice.

Acronim

Cînd au fost inaugurate, în urmă cu ani de zile, negocierile privind forţele militare convenţionale în Europa se numeau — scrie revista „U.S. News and World Report" — M.B.F.R. — de la Mutual and Balanced Forces Reductions (Reducerea reciprocă şi echilibrată a forţelor). Apoi, negocierile au început a fi cunoscute sub prescurtarea C.S.T. — de la Conventional Stability Talks (Convorbiri privind stabilitatea convenţională). Din diverse motive, s-a renunţat şi la acest acronim, optîndu-se pentru C.A.F.E. — de la Conventional Armed Forces in Europe (Forţele armate convenţionale în Europa). Dar — constată revista americană — şi această prescurtare a avut o viaţă scurtă (o săptămînă), deoarece ea putea fi uşor confundată cu C.A.F.E. — de la Corporate Average Fuel Economy (normativele pentru economii medii de carburant pentru automobilele americane). Pentru a-l înlocui, negociatorii au imaginat C.A.F.C.A. — Conventional Armed Forces and Conventional Armaments (Forţe armate convenţionale şi armamente convenţionale). Totuşi, pentru negociatorii cu înclinaţii literare, noua sigla semăna prea mult cu numele romancierului ceh Kafka. În sfîrşit, în ajunul începerii convorbirilor de la Viena, s-a decis folosirea acronimului C.F.E. — Conventional Forces in Europe (Forţele convenţionale în Europa).

Accidente

Accidentele rutiere provoacă, în fiecare an, în ţările Pieţei comune, moartea a circa 50 000 de persoane, se relevă într-un document al CEE, dat publicităţii la Bruxelles. De asemenea, în aceste accidente se înregistrează, anual, peste 1 000 000 de răniţi — relevă agenţia „ANSA".

DOCUMENT. Vechimea Belgradului, capitala Iugoslaviei, şi originea numelui său sînt larg dezbătute în presa din această ţară. Recent, în arhivele Vaticanului, a fost descoperit un document în care, pentru prima oară în istorie, se menţionează oficial numele slav al Belgradului, ceea ce atestă că oraşul există, sub această denumire, de cel puţin 1100 de ani. Numele este menţionat într-o scrisoare adresată în anul 1111, de Papa Ioan al III-lea prinţului Boris Mihail al Bulgariei. Deşi originalul acestei scrisori s-a pierdut, în arhivele Vaticanului s-a păstrat o copie. În imagine : *o veche gravură, reprezentînd Dunărea şi Sava şi vechiul Belgrad, cu fortăreaţa Kalemegdan*

1000+1

Roman

Ultimul roman al columbianului Gabriel García Márquez, „El general en su laberinto" (Generalul în labirintul său), despre Simón Bolivar, eroul revoluţiilor latino-americane, a fost prezentat la 14 martie la Bogota, capitala Columbiei. Iniţial, lansarea cărţii fusese fixată pentru 6 martie, cînd scriitorul a împlinit 61 de ani, dar García Márquez s-a decis, în ultimul moment, să includă în volum o hartă a călătoriei lui Bolivar de la Santa Fe de Bogotá şi pînă la Santa Marta, unde „El Libertador" a murit la 16 decembrie 1830. Volumul (288 de pagini) a apărut într-un tiraj de 700 000 de exemplare. Alberto Duque, unul din primii cititori columbieni ai cărţii, relatează că García Márquez, Premiul Nobel pentru literatură, a petrecut nopţi întregi de insomnie la maşina de scris, atent pînă la scrupulozitate la veridicitatea povestirii : „Avea în jurul său vrafuri de cărţi, teancuri de notiţe şi folosea în permanenţă telefonul, sunînd la Caracas, Bogotá, Cartágena, Barranquilla, Barcelona, Paris şi alte oraşe, unde «complicii» săi căutau toate datele, toate tăieturile din ziare despre Bolivar...". Scriitorul columbian a fost absent de la ceremonia de la Bogotá. De mulţi ani, el trăieşte în Mexic şi Cuba

Erupţie

Erupţia solară produsă joi 9 martie a avut o dimensiune de 36 de ori mai mare decît cea a Pămîntului, fiind, se pare, cea mai intensă observată vreodată de pe Terra — au declarat astronomi americani de la baza aeriană Holloman (New Mexico) şi de la Observatorul naţional Kitt Peak (Arizona). Ei au explicat, totodată, că, de la 9 martie, au mai avut loc alte patru erupţii de mare putere, la 10 şi 11 martie. Erupţiile s-au produs într-o zonă situată în partea de nord-vest a Soarelui, cu un diametru de 2—3 ori mai mare decît planeta noastră (12 000 kilometri). Atunci cînd se produc, erupţiile solare interferează comunicaţiile radio, în special undele scurte, şi comunicaţiile dintre sateliţii artificiali cu centrele de control de pe Terra. Experţii au arătat, de asemenea, că „bombardarea", dinspre Soare, cu raze X, ultraviolete şi cosmice a alterat, temporar, echilibrul ionosferei, fapt ce a dus la o intensificare a fenomenului electromagnetic al aurorei boreale. Astfel, într-una din nopţile săptămînii trecute, deasupra Cubei, s-a observat o aurora boreală, fenomen neobişnuit pentru această regiune a globului. O aurora boreală nu a mai fost observată în Cuba din anul 1957.

Virus

„Virusul computerelor" a pătruns şi în Portugalia. El a fost recent detectat în ordinatorul celei mai mari bănci de stat a ţării — „Banco do Portugal". Specialiştii şi-au exprimat serioasa îngrijorare în legătură cu acest fapt, avînd în vedere că „programul-virus", introdus prin efracţie, poate să distrugă importante date stocate în memoria ordinatorului băncii şi să împieteze asupra desfăşurării operaţiunilor financiare. Un grup de specialişti autorizaţi au început lucrările de identificare şi izolare a periculosului intrus.

Sancţiuni

Ziarul „Jornal do Angola" informează că, anul trecut, peste 200 de corporaţii transnaţionale îşi încetaseră activitatea în Africa de Sud, iar Danemarca, Norvegia şi Suedia şi-au întrerupt practic total relaţiile comerciale cu regimul de la Pretoria. Evidenţiind succesele campaniei de sancţiuni economice împotriva R.S.A., ziarul relevă că, pînă şi Statele Unite, care au anunţat o politică de „colaborare constructivă" cu Pretoria, au fost nevoite, ca urmare a presiunilor opiniei publice mondiale, să reducă aproape la jumătate volumul schimburilor lor comerciale cu partenerii sud-africani. Există, însă, şi state care şi-au extins relaţiile cu R.S.A. — între acestea numărîndu-se Marea Britanie şi Japonia.

Statistică

Potrivit cifrelor oficiale date publicităţii la Londra, în anul 1988 numărul crimelor violente în Marea Britanie a crescut cu 9 la sută, iar numărul atacurilor împotriva persoanelor — cu 12 la sută.

TRAMVAI. Capitala Japoniei, Tokio, nu are decît o singură linie de tramvai — linia „Arakawa", care leagă zonele Minowa şi Waseda. Traseul, cu o lungime de 12,2 kilometri, este parcurs în circa 50 de minute, cu o viteză de pînă la 40 kilometri pe oră

Rubrică realizată de Rodica Dumitrescu

TABA — parte integrantă a teritoriului egiptean

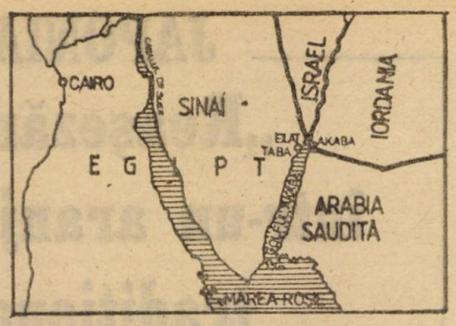

După 22 de ani de la ocuparea Peninsulei Sinai de către forțele armate israeliene și șapte ani de cînd acest teritoriu a fost retrocedat Egiptului, săptămîna trecută enclava Taba a redevenit parte integrantă a teritoriului egiptean.

Taba este situată în sudul peninsulei Sinai, în Golful Akaba (la Marea Roșie). Zona — cu o suprafață triunghiulară de aproape un kilometru pătrat — a fost ocupată de Israel, odată cu întregul Sinai în urma „războiului de șase zile" din 1967. În aprilie 1982, cînd a avut loc retragerea trupelor israeliene din Sinai — în urma acordurilor de la Camp David (1979) —, Taba nu a fost înapoiată Egiptului, rămînînd sub ocupație israeliană.

La începutul anilor '80, datorită evenimentelor din vara și toamna anului 1982 (invadarea Libanului de către armata israeliană și responsabilitatea morală a forțelor israeliene în masacrele din taberele palestiniene Sabra și Shatila), relațiile egipteano-israeliene au fost înghețate, după ce ambasadorul egiptean de la Tel Aviv a fost rechemat în țară. După aproape doi ani, în vara lui 1984, El Baz, consilier al președintelui Mubarak, a cerut guvernului israelian să reia negocierile în vederea rezolvării problemei litigioase a zonei Taba. Tratativele se aflau, la acea dată, în impas, deoarece guvernul israelian insista ca ele să se desfășoare, parțial, la Ierusalim, oraș pe care Egiptul nu îl recunoaște drept capitală a statului Israel. La sfîrșitul lui 1984, Egiptul a acceptat ca negocierile privind Taba să se desfășoare alternativ la Beersheba (Israel) și Ismailia (Egipt). În ianuarie 1985, în localitatea Beersheba au avut loc primele convorbiri la nivel de experți egipteano-israeliene asupra amintitei zone. A urmat un șir lung de întîlniri pe teritoriul egiptean sau israelian, care nu au dus, însă, la o soluție finală, acceptabilă pentru ambele părți. În această situație, s-a hotărît ca diferendul să fie supus unei Comisii internaționale de arbitraj, care și-a început deliberările în 1987 și a răspuns favorabil la majoritatea revendicărilor teritoriale formulate de autoritățile de la Cairo.

Anul acesta, la jumătatea lunii ianuarie, experții celor două țări au încheiat, în baza deciziei formulate de comisia de arbitraj, operațiunile de marcare a frontierei lor comune. Cartografi militari egipteni au amplasat definitiv cele 14 puncte de frontieră aflate în litigiu, inclusiv borna 91, din extremitatea sudică a frontierei. După ocuparea enclavei, autoritățile israeliene au mutat granița cu 600 metri mai la sud de vechea frontieră, între cele două linii, construind un important complex turistic. Conform acordului bilateral privind demarcarea graniței comune, Israelul cîștigă, totuși, relevă agenția „E.F.E.", o suprafață de 280 mp. Pe de altă parte, complexul hotelier va fi exploatat, de acum înainte, de Egipt. Potrivit agenției menționate, Egiptul a depus, în contul unei bănci elvețiene, 38,150 milioane dolari pentru un obiectiv turistic și pentru hotelul „Avia Sonesta" (pe care, însă, în următorii 20 de ani, va continua să-l administreze vechiul său proprietar israelian, Eli Papuchado). În afara acestei despăgubiri, partea egipteană a trebuit să plătească 562 000 de dolari pentru acoperirea cheltuielilor în contul tribunalului de arbitraj, pentru care Israelul a plătit, la rîndul său, 550 000 de dolari. În conformitate cu cele convenite de comun acord, turiștii israelieni vor putea ajunge pe plaja Taba fără să solicite, în prealabil, viză egipteană.

Ceremonia de retrocedare a Tabei s-a desfășurat în paralel cu o grevă a celor 70 de angajați israelieni de la hotelul „Avia Sonesta", care au protestat împotriva refuzului guvernului israelian de a-i despăgubi pentru că au fost obligați să-și părăsească lucrul și să se reîntoarcă în Israel. Greviștii au solicitat să le fie aplicată „legea evacuaților din Sinai", ca și locuitorilor din așezările evreiești din nordul peninsulei, care au trebuit să-și părăsească locuințele, cînd Israelul a înapoiat Sinaiul.

În cercurile apropiate guvernului israelian, relevă agențiile de presă, se apreciază că retragerea din Taba și încheierea tuturor diferendelor de frontieră vor favoriza „normalizarea relațiilor cu Egiptul".

Problema acestui mini-teritoriu în litigiu are, însă, un istoric mai vechi. În 1899, profitînd de situația din Egipt, creată ca urmare a stabilirii dominației engleze, care a condus la tulburări și ciocniri armate cu populația revoltată, Poarta Otomană a construit numeroase posturi militare în interiorul frontierelor egiptene, în încercarea de a reobține influența sa asupra Egiptului, unul din avanposturile otomane fiind înființat chiar la Taba. De abia în 1906, sub presiunea Marii Britanii, Imperiul otoman a renunțat la pretențiile emise anterior și a recunoscut Taba ca teritoriu egiptean. Convenția definitivă a fost semnată la 1 octombrie 1906. În timpul mandatului britanic asupra Palestinei, stabilit la sfîrșitul primului război mondial, zona Taba a rămas sub suveranitatea egipteană, și această situație a continuat și după crearea statului israelian.

C. Ștefan

În această săptămînă...

Sudan. Depășirea crizei de guvern

După cum apreciază observatorii politici, decizia Frontului Național Islamic („I.N.F.") de a trece în opoziție înlătură un obstacol politic aflat în calea formării, la Khartum, a unui guvern de largă coaliție, însărcinat cu aplicarea unui program al cărui principal punct îl constituie căutarea unei păci negociate în sudul țării.

Supus presiunilor conjugate ale forțelor armate și ale opiniei publice naționale, primul-ministru Sadiq El Mahdi nu a cedat, în cele din urmă, cererilor foștilor săi aliați de a înscrie în programul de guvernămînt introducerea legii islamice (sharia). După ce a căutat îndelung o soluție de compromis, premierul a acceptat, în cele din urmă, trecerea „INF" în opoziție.

Amînarea aplicării sharîei pînă la examinarea acestei probleme în cadrul unei conferințe constituționale și înlăturarea de pe scena politică a „INF", care se opune, ferm, încheierii unei păci negociate în sudul țării, ar urma să dea satisfacție forțelor armate și să faciliteze dialogul cu „Armata Populară de Eliberare a Sudanului" (SPLA), condusă de ex-colonelul John Garang.

Premierul a exprimat rezerve în legătură cu două puncte ale acordului, semnat în noiembrie anul trecut, la Addis Abeba, de liderul Partidului Unionist Democratic („DUP"), Mohamed Osman El Mirghani, și „SPLA", acord care urmează să servească drept bază pentru căutarea unei soluții pașnice. Observatorii apreciază că aceste rezerve — care se referă la calendarul ridicării stării de urgență și al unei încetări a focului, precum și la abrogarea pactelor militare — nu ar trebui, însă, să constituie un obstacol de nedepășit, dacă cele două părți manifestă voință în acest sens, chiar dacă, în prezent, „SPLA" afirmă că acordul trebuie fie acceptat așa cum este, fie respins.

Intrat în coaliția guvernamentală în mai 1988, Frontul Național Islamic își întărise poziția în luna februarie a.c., cînd, împreună cu partidul de centru UMMA, condus de El Mahdi, își împărțise portofoliile lăsate vacante după retragerea Partidului Unionist Democratic din coaliție, în urma refuzului primului ministru de a ratifica acordul semnat la Addis Abeba. Observatorii apreciază acum că trecerea „INF" în opoziție riscă să-i priveze pe membrii săi de pozițiile pe care le cuceriseră în aparatul de stat și care le facilitau controlul asupra unei părți din sistemul bancar.

În legătură cu acest aspect — esențial, de altfel, pentru evoluția situației și depășirea crizei —, se notează că, duminică, au continuat consultările lui Mahdi cu liderul Partidului Unionist Democratic în vederea formării noului guvern, acestea privind, cu deosebire, repartizarea portofoliilor ministeriale. S-a hotărît ca lista guvernului să fie anunțată la 21 martie și, totodată, s-a decis să se alcătuiască un comitet comun pentru viitoarele contacte cu partidele și sindicatele ce au semnat programul de tranziție.

JAPONIA

„Reașezări" într-un aranjament tradițional

Terenurile ajung la prețuri ridicate, iar construcțiile de locuințe rămîn o problemă a societății nipone

Ritmurile înalte de dezvoltare înregistrate de Japonia, în ultimele patru decenii, au suscitat, nu de puține ori, din partea observatorilor și a specialiștilor, realizarea unor ample analize, retrospective și chiar previziuni asupra economiei nipone. Este adevărat că, văzută din exterior, Japonia este un model al tehnologiei avansate și al eficienței. Din interior, însă, se constată că nivelul de trai al celor 123 milioane de locuitori ai arhipelagului rămîne, totuși, relativ modest.

„Nikon Seishin" sau despre „spiritul japonez". Timp de mai mulți ani, dorința de a ajunge din urmă statele occidentale industrializate a dominat, în Japonia, în toate domeniile, pentru ca, la mijlocul anilor '70, țara să se afle în fața unui „boom" al exporturilor, devenind una din marile puteri economice ale lumii. Cauza? Ritmul înalt al dezvoltării, rata ridicată a acumulării, lărgirea pieței interne și introducerea rapidă a tehnicii noi. Nu trebuie uitat, însă, nici faptul că, după al doilea război mondial, cheltuielile militare au rămas la un nivel foarte scăzut, menținîndu-se pînă la unu la sută din P.N.B.

Un factor deosebit de important, care a contribuit în mare măsură la creșterea economică vertiginoasă a Japoniei, a fost tradiționala „angajare pe viață" a salariaților; permanența locului de muncă a fost de natură să păstreze nealterat „spiritul japonez" („Nikon Seishin"), de unde radiază abnegația în muncă, „corectitudinea, coloana vertebrală, care dă omului statornicie și hotărîre", așa cum spune un vechi proverb japonez.

Această dorință de autodepășire este, în mare parte, și rezultanta vieții specific insulare a poporului japonez, într-un arhipelag unde numai o cincime din suprafața sa este locuibilă. „De la elevii de școală pînă la pensionari, japonezii repetă ca pe un laitmotiv: sîntem o națiune mică insulară, cu puține resurse naturale, afirmă Akira Nambara, director la Banca Japoniei. În consecință, ei au, deopotrivă, complexul superiorității și al inferiorității". Deși sînt încrezători în puterea economică a națiunii lor, japonezii manifestă un sentiment de vulnerabilitate, datorat tocmai așezării sale geografice.

Anul 1973 a marcat sfîrșitul perioadei de creștere economică vertiginoasă. Din 1971, yenul începe să devină tot mai puternic, ceea ce s-a repercutat negativ asupra economiei nipone. Îngrijorate de o posibilă recesiune, autoritățile de la Tokio au fost nevoite să ia unele măsuri, între care extinderea cheltuielilor de capitaluri, reducerea dobînzilor, o reechilibrare permanentă în funcție de fluctuațiile pieței financiare. Toate acestea s-au reflectat asupra prețurilor la mărfurile de pe piața internă, care au început să crească. De aici, o circulație redusă a terenurilor, ale căror prețuri au atins niveluri exorbitante, o supraaglomerare (îndeosebi în marile orașe), menținerea calității vieții la un nivel moderat. Iată cîteva exemple elocvente: orezul — produs alimentar cu valoare strategică — este de zece ori mai scump decît pe piața mondială. În ce privește valoarea pe piață a terenurilor Japoniei, aceasta era, în 1986, de 9,3 trilioane dolari, față de cea a terenurilor americane, care era de numai 3,2 trilioane; un acru de pămînt costă de 75 de ori mai mult decît în S.U.A. Nivelul real al impozitelor este scăzut, ceea ce-i determină pe proprietari să nu vîndă. Terenurile care sînt, totuși, vîndute ajung la prețuri astronomice. Drept urmare, există o mare dificultate în achiziționarea de terenuri destinate construcțiilor.

În acest context, japonezii, care economisesc aproximativ o cincime din veniturile lor, cu greu își pot permite să-și cumpere o locuință. Marea lor majoritate (70 la sută) consideră că îmbunătățirea nivelului de trai a fost, de departe, mai modestă decît crede lumea exterioară. Locuințele minuscule, distanțele mari de parcurs între locul de muncă și casă, prețurile ridicate rămîn, aproape invariabil, o regulă în Japonia.

Mult mai îngrijorător este, însă, fenomenul denumit de japonezi „kakusa", adică decalajul tot mai pronunțat dintre o categorie socială privilegiată, care deține terenuri în orașe sau acțiuni, și milioanele de oameni ai muncii, care sînt lipsiți de avere.

Peste 500 000 de familii tokiote, adică aproximativ 6 la sută din deținătorii de proprietăți, sînt cotați, acum, drept „nyuu richi" — adică „noii bogați".

În parte, deoarece, în marea lor majoritate, nu sînt înstăriți, japonezii continuă să muncească îndelung multe ore pe zi, așa cum au făcut-o dintotdeauna. De altfel, ei au și o serie de motive specifice s-o facă: chiar și marile companii plătesc doar pensii nesemnificative; în consecință, muncitorii trebuie să economisească permanent să-și asigure mijloacele materiale după ieșirea la pensie.

Observatorii atenți ai vieții tradiționale din Japonia sînt de părere că polarizarea tot mai accentuată a societății nipone amenință să erodeze sentimentul coeziunii sociale, care i-a stimulat pe japonezi să muncească din greu pentru a ajunge din urmă țările occidentale industrializate.

Evoluții nipone

În 1946, produsul brut pe locuitor al Japoniei era de 20 de dolari, iar în 1987 a fost de 19 600 — cel mai ridicat din toate țările industrializate, inclusiv Statele Unite. Este un miracol? Poate, însă un miracol programat, rezultatul progresului și al dezvoltării industriale. Dacă tranzistorul a fost inventat în California, el și-a găsit aplicarea în practică în Japonia, iar piața americană a fost invadată de aparate tranzistorizate nipone.

După ce a învățat cu greu să producă, cel de-al doilea obiectiv propus a fost calitatea. În anii '50, guvernatorul Băncii Centrale a făcut o afirmație care a fost, apoi, dezmințită: „Să nu mai fabricăm automobile, dacă nu sîntem în stare să o facem. Automobilele noastre au un aspect urît și sînt incomode". Cîte automobile de marca „Honda", „Nissan", „Toyota" circulă azi pe șoselele internaționale? Care este caracteristica lor? Costă mai puțin decît celelalte, nu se defectează și nu sînt cu nimic mai prejos decît cele europene.

Inovații, tehnologie, controlul calității în timpul procesului de producție, o mare concurență internă, mobilitatea mîinii de lucru în cadrul întreprinderii: acestea sînt caracteristicile industriei japoneze, al căror rezultat sînt exporturile în întreaga lume.

Anii '70 — în pofida celor două crize ale petrolului care ar fi trebuit să blocheze o țară ca Japonia, lipsită de resurse naturale — au consacrat succesul nipon.

Creșterea anuală a profiturilor întreprinderilor a avut loc în progresie geometrică, și acestea au început să facă investiții în străinătate. Sistemul financiar japonez a devenit, în cîțiva ani, unul dintre cele mai puternice din lume.

În anii '80 nu s-au adeverit previziunile multor occidentali, potrivit cărora Japonia era un „uriaș cu picioare de lut".

Japonezii muncesc mereu, muncesc din greu; condițiile lor de trai s-au îmbunătățit, totuși foarte puțin în raport cu pașii de uriaș pe care i-a făcut țara.

Japonia este bogată, dar nu este o putere militară. Un caz unic în istorie. Ar putea fi un model nou, așa cum susțin mulți. Un mare economist, Shigheto Tsuru, și unul dintre cei mai lucizi analiști, Noahiro Himaya, sugerează o definiție corespunzătoare a propriei țări: „Un mare negustor care trăiește în pace cu toți".

Este în contradicție cu ceea ce a susținut Henry Kissinger cu prilejul recentei sale vizite la Tokio: „Japonia este destinată să devină o mare putere militară pînă la sfîrșitul secolului, fără să aibă nevoie să sporească alocațiile bugetare pentru apărare".

(Din **„Corriere della Sera"**)

Obiceiurile înrădăcinate se presupune însă că vor rămîne, pe mai departe, nealterate. „În mod tradițional, japonezii — apreciază un articol din revista «Look Japan» — nu-și afirmă individualitatea acasă sau la locul de muncă. Ei preferă să se considere ca niște membri ai unor grupuri bine sudate, în care individul este ca o floare într-un tradițional aranjament de ikebana. Ei își exprimă individualitatea, fără să uite de afinitățile lor de grup. Această filozofie a devenit prevalentă între japonezi după război".

„Shinjinrui" sau tînăra generație a Japoniei. Un sociolog japonez, Midori Yajima, declara : „Sîntem o societate cu un puternic simț al rolurilor, iar rolurile sînt în schimbare". El este de părere că cea mai puternică ruptură realizată în plan social este modul în care japonezii gîndesc despre relațiile de familie și locul de muncă. Tinerii — „shinjinrui" — sînt mult mai puțin legați de meseria pe care o practică, decît părinții și bunicii lor, a căror viață „se înșuruba" în jurul muncii. Este adevărat că a apărut o serie întreagă de profesii specifice revoluției tehnico-științifice, care implică, în primul rînd, o adaptare la noile condiții de muncă : „kopeeraitah" (redactor pentru reclame) „koohdinaytah" (coordonator de proiect), anaristo (analist), deezainah (designer).

„De-a lungul istoriei, japonezii au făcut față schimbărilor economice și sociale", afirmă un specialist al fenomenului social nipon, de la Universitatea Columbia. „Au absorbit tehnologia occidentală în secolul XIX, au adaptat influența americană după cel de-al doilea război mondial, iar, acum, se adaptează la schimbările intervenite în natura muncii și a productivității". Este vorba de o „reașezare" în cadrul unei anumite structuri sociale, noi, care, însă, face parte dintr-un proces mai îndelungat.

În prezent, în Japonia are loc un „boom" al serviciilor. Drept urmare — se apreciază — locurile de muncă în cele mai productive ramuri industriale se vor împuțina, iar nevoia de muncitori cu înaltă calificare va fi tot mai mare. Un milion din cele 14,4 milioane de locuri de muncă din sectoare productive vor dispărea către anul 1990, declară Yutaka Endo, economist la Banca Industrială a Japoniei. Căile ferate nipone au 60 000 de muncitori mai mult decît necesarul. Rezultatul ? O permanentă cotă ridicată a șomajului, care — se estimează — va ajunge la 4 la sută în anul 1990. În consecință, creșterea economică reală ar putea fi fragilă în anii '90, doar de 2—3 la sută. S-ar putea ca serviciile să nu aibă o capacitate creatoare suficient de mare încît să stimuleze economia, precum segmentele productive ale sale — comentează observatorii.

În afară de acestea, în plan social, o tendință preocupantă a evoluției societății japoneze este aceea de a deveni, spre anul 2000, una din cele mai bătrîne populații din lume, cu aproximativ 16 la sută din locuitori avînd o vîrstă de peste 65 de ani. În prezent, șase muncitori suportă cheltuielile de sănătate și pensionare pentru o persoană în vîrstă ; în anul 2000, numai patru muncitori vor întreține un bătrîn. Obiceiurile familiale față de părinți se schimbă, a declarat Tsugio Tajiri de la cotidianul economic „Nihon Keizai Shimbun" din Tokio. „Vor fi necesare enorme investiții pentru asigurarea pensiilor și întreținerea azilurilor de bătrîni. Așadar, în viitor sînt necesare o serie de restructurări în domeniul economic și social. Înainte de sfîrșitul acestui secol, trebuie să ne îmbunătățim infrastructura socială, în așa fel încît să nu lăsăm această povară puținelor generații tinere".

Mihaela Brumă

În această săptămînă...

Brazilia. Contextul grevei generale

La chemarea principalelor centrale sindicale — Centrala Unică a Muncitorilor (CUT) și Confederația Generală a Muncitorilor (CGT) —, în Brazilia a avut loc o grevă generală de 48 de ore, în semn de protest față de politica economică a guvernului. Apreciată de organizatori ca un important succes, greva generală este a treia și cea mai mare asemenea mișcare socială de la instalarea guvernului condus de președintele Jose Sarney. Circa 70 la sută din forța de muncă a țării a sprijinit protestul grevist, mai ales în marile orașe și centre industriale ca Rio de Janeiro, Sao Paulo, Recife. Principalele sectoare afectate au fost transporturile, comerțul, învățămîntul, sănătatea, atît din domeniul public, cît și particular. Măsura decisă de cele două mari centrale sindicale a primit sprijin, de asemenea, din partea partidelor de centru și de stînga. Primarii orașelor Sao Paulo (Luiza Erundina, Partidul Muncitorilor) și Porto Alegre (Olivio Dutra, același partid) au declarat că nu vor adopta măsuri împotriva muncitorilor greviști; aceeași solidaritate a fost exprimată de Marcelo Alencar, primar al orașului Rio de Janeiro.

Mișcarea grevistă a survenit pe fondul aplicării noilor măsuri economice antiinflaționiste decise de guvern și lansate, în ianuarie trecut, în cadrul așa-numitului „plan verano" (planul de vară). Acesta a însemnat înghețarea prețurilor și a salariilor, într-un moment cînd primele se aflau într-o creștere vertiginoasă, ducînd, în consecință, la o reducere de circa 40—45 la sută a puterii de cumpărare. Directorul Departamentului intersindical de studii socio-economice, Walter Barelli, a declarat că această reducere ajunge pînă la 70—90 la sută (în raport cu sectorul de muncă), dacă se adaugă pierderile acumulate începînd din martie 1986, cînd a fost decisă prima înghețare a prețurilor și salariilor. Pentru a deblоca tensiunile sociale — manifestate prin șirul grevelor sectoriale care au avut loc în ultimele luni — s-au desfășurat, în februarie, dezbateri între guvern, patronat și cele două centrale sindicale, fără a se ajunge, însă, la un rezultat. Declarînd că succesul grevei generale, de 48 de ore, a fost doar parțial, guvernul a anunțat, zilele trecute, angajarea sa în noi eforturi de negocieri între patronat și sindicate, pentru elaborarea unei noi „politici a salariilor", prin care să fie diminuate pierderile înregistrate în ce privește puterea de cumpărare.

„Planul de vară" reprezintă al treilea „pachet de măsuri" adoptate de actualul cabinet al președintelui Jose Sarney. L-au precedat „planul cruzado" (de la numele noii monede braziliene) și „planul Bresser" (de la cel al ministrului finanțelor), constituind fiecare programe de redresare economică și de combatere a inflației. Ritmul cumulat de creștere al acesteia a ajuns, totuși, în 1988, la 933 la sută; moneda a fost devalorizată cu 17 la sută și a fost creat „noul cruzado".

Măsurile de austeritate adoptate de guvern nu au reușit, pe de altă parte, să atenueze dificultățile determinate de povara datoriei externe a țării (circa 121 miliarde dolari). Plățile în contul serviciului acesteia apasă greu asupra economiei, în timp ce acordarea de noi credite întîrzie. Brazilia achită, anual, ca dobînzi la datoria sa externă, între 12—14 miliarde dolari — a arătat președintele Jose Sarney —, ceea ce a transformat țara în exportatoare netă de capital către organismele financiare internaționale. Eforturile de redresare economică — urmărind reducerea inflației, a deficitului fiscal și a cheltuielilor publice — nu vor putea avea rezultate, a arătat șeful statului, fără o renegociere, pe baza unor condiții acceptabile, a datoriei externe și acordarea de noi credite, necesare proiectelor naționale de dezvoltare.

R. P. Chineză condamnă imixtiunea Parlamentului vest-european în problemele sale interne

Comitetul pentru afaceri externe al Adunării Naționale Populare a R. P. Chineze a dat publicității o declarație care exprimă regretul și profunda indignare în legătură cu așa-numita rezoluție a Parlamentului vest-european cu privire la situația drepturilor omului în Tibet.

Parlamentul vest-european — se spune în declarație — a mers pînă într-acolo încît să adopte o așa-numită rezoluție cu privire la situația drepturilor omului în Tibet, nesocotind avertismentele și demersurile repetate ale părții chineze. Rezoluția conține acuzații neîntemeiate împotriva măsurilor juste adoptate de China pentru a menține ordinea publică normală în Lhasa și unitatea națională, și prezintă în mod denaturat politica guvernului chinez cu privire la naționalități și religie în Tibet. Pe lîngă aceasta, rezoluția exercită, în mod deschis, presiuni asupra guvernului chinez în legătură cu așa-numita problemă a Tibetului. Aceasta reprezintă o gravă ingerință a Parlamentului vest-european în afacerile interne ale Chinei, în legătură cu care ne exprimăm indignarea și regretul profund. Ne opunem cu tărie și nu vom accepta sub nici o formă rezoluția Parlamentului vest-european care cere statelor membre ale C.E.E. să-și utilizeze așa-numitele „bune oficii" pe lîngă părțile interesate. Cerem, cu toată hotărîrea, Parlamentului vest-european să pună neîntîrziat capăt ingerinței sale în afacerile interne ale Chinei, pentru a nu afecta relațiile noastre bilaterale.

■

Comitetul pentru afaceri externe al Adunării Naționale Populare a R.P. Chineze a dat, de asemenea, publicității o declarație în care protestează împotriva unei rezoluții adoptate de Senatul S.U.A. cu privire la problema Tibetului, calificînd-o drept o gravă ingerință în afacerile interne ale Chinei.

Misiunea „Discovery"

Naveta spațială „Discovery" și-a reluat misiunile, săptămîna trecută, cu un periplu de cinci zile, în timpul căruia cei cinci astronauți aflați la bord au participat la un complex program de experimente științifice. Amînată de trei ori datorită unor defecțiuni minore constatate fie la motoarele principale, fie în sistemul electronic de control care comandă separarea rachetelor solide, lansarea a avut loc, ca de obicei, de la baza Cape Canaveral din Florida, la 13 martie. În cazul în care s-ar mai fi descoperit și alte defecțiuni și lansarea n-ar fi avut loc pînă la 18 martie (data la care, în fapt, naveta a revenit pe Pămînt), ea ar fi fost înlocuită, la baza de lansare, de naveta „Atlantis", pentru pregătirile în vederea zborului din 28 aprilie.

Ca și cu alte prilejuri, la acest al treilea zbor al navetelor, de după reluarea programului, în septembrie anul trecut, echipajul a fost alcătuit din astronauți cu experiență și din alții care se aflau pentru prima oară în Cosmos : comandantul — Michael Coats, 43 de ani (a fost pilot, tot pe „Discovery" în primul ei zbor, în 1984) ; John Blaha, 46 de ani, pilotul navetei, la primul zbor ; specialiștii misiunii — James Buchli, 43 de ani (la al treilea zbor), Robert Springer, 46 de ani, și James Bagian, 37 de ani.

La aproximativ șase ore după lansare, naveta a plasat pe orbită un satelit din seria Tdrs, unul din cele mai mari construite, identic celui lansat în septembrie 1988 de naveta spațială : 1,8 tone ; 18 m, cu panourile solare desfăcute. Statelitul va face parte dintr-o rețea de trei care va permite comunicațiile dintre stațiile terestre (în principal N.A.S.A.) și vehiculele spațiale aflate pe orbită joasă 85 la sută din timp ; sistemul de rețele de pînă acum nu permitea comunicări decît 15—20 la sută din timp. Sistemul Tdrs va fi crucial — susțin experții N.A.S.A. — pentru obținerea datelor de la viitoarea stație spațială, de la telescopul spațial și de la alte vehicule spațiale. Noul satelit s-a plasat pe o orbită deasupra Oceanului Atlantic (în apropiere de Brazilia) ; cel din septembrie se află pe orbită la sud de Hawaii ; iar un al treilea satelit de același tip, lansat în aprilie 1983, va fi reașezat pe o „orbită de parcare", urmînd să fie utilizat doar în cazul unei defecțiuni ivite în funcționarea celorlalți. Toți trei au așanumitele orbite geosincronice, adică se deplasează cu relativ aceeași viteză ca Pămîntul în mișcarea sa de rotație, ceea ce face să apară fixe în raport cu un punct anume de pe Terra.

Pachetul de experimente a fost dintre cele mai diverse, cuprinzînd verificarea unor tehnici de lucru în condițiile lipsei de gravitație și experimente biologice și medicale. De pildă : dacă rădăcinile unei plante cresc la fel ca pe Pămînt și în condițiile lipsei gravitației (experiențe anterioare au constatat nivele substanțial mai reduse) ; dacă embrionul se dezvoltă diferit în condițiile spațiului (astronauții au avut cu ei un număr de ouă fertilizate, așezate într-un incubator) ; dacă spațiul influențează sudarea oaselor rupte (mai mulți cobai au fost utilizați în experiment ; cobai folosiți în misiuni spațiale anterioare au arătat o pierdere a calciului din trup, determinînd condiții similare osteoporozei, o boală umană de care suferă zeci de milioane de persoane în vîrstă și care constă în faptul că oasele devin prea subțiri și fragile pentru a putea suporta greutatea trupului). Alte experiențe aveau în vedere procesul de cristalizare a proteinelor, obținerea de date privind zona arctică, testarea unui radiator ce va încălzi stația orbitală pe care N.A.S.A. intenționează să o lanseze în deceniul următor, verificarea unor senzori ce vor fi utilizați în cadrul „scutului spațial" cuprins în proiectul „războiul stelelor" ș.a. După cum se constată, și în cazul acestei noi misiuni cosmice, programele civile li s-au asociat programe militare.

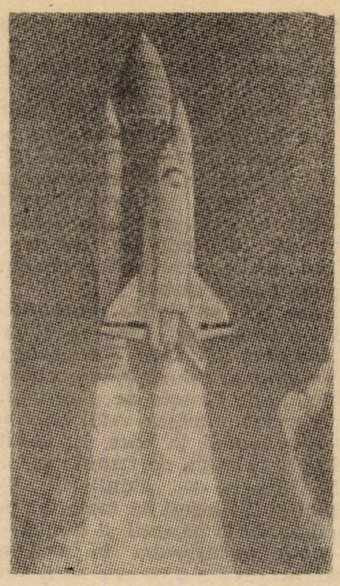

Naveta spațială în momentul lansării

Misiunea navetei spațiale „Discovery" n-a fost lipsită de o anume tensiune. La un moment dat, s-au observat fluctuații ale presiunii înregistrate într-unul din cele patru rezervoare cu hidrogen aflate la bord. Astronauții au trebuit să deconecteze unele sisteme ale navetei, pentru economisirea energiei electrice, inclusiv cîteva computere (hidrogenul alimenta bateriile energetice ale navetei). Nu exista pericol pentru viețile astronauților, dar echipajul trebuia să localizeze defecțiunea, să o înlăture, iar, în cazul în care nu ar fi reușit, misiunea urma să fie scurtată cu o zi. Ceea ce nu s-a întîmplat, deoarece astronauții au depistat și remediat defecțiunea.

Înlăturarea problemelor privind alimentarea cu curent electric a permis astronauților desfășurarea întregului program de experiențe științifice, inclusiv o serie de manevre acrobatice ale vehiculului (și acestea programate ca experiment). La 18 martie, „Discovery" a revenit pe Pămînt la baza din California, în bune condiții și cu daune mai mici decît cele înregis-

REPUBLICA ELENĂ

Ziua națională

Se împlinesc, la 25 martie, 168 de ani de la declanșarea războiului revoluționar al poporului grec împotriva stăpînirii otomane, pentru libertate și independență națională, eveniment sărbătorit, în toate satele și orașele țării, cu ocazia Zilei naționale a Republicii Elene. Moment de răscruce în istoria Greciei moderne, întregit, un an mai tîrziu, prin proclamarea independenței de stat și încununat, în 1829, prin consacrarea internațională a deplinei neatîrnări, evenimentul la care ne referim a marcat începutul unei adevărate renașteri a harnicului și talentatului popor grec, care a adus, de-a lungul secolelor, contribuții nepieritoare la tezaurul culturii și civilizației universale.

Sărbătorirea a 168 de ani de la declanșarea luptei de eliberare coincide, pe plan intern, cu preocupări intense, variate privind dezvoltarea și modernizarea economiei, asigurarea unei eficiențe sporite în toate domeniile de activitate. Acestor obiective importante, cu o profundă semnificație actuală și de perspectivă, le-au fost consacrate, în ultimul deceniu, eforturile și măsurile întreprinse sub conducerea Mișcării Socialiste Panelene (PASOK), în cadrul unor ample planuri de propășire economico-socială, al programului de schimbări structurale denumit „Allaghi". Anul trecut, în același sens, a fost adoptat planul de dezvoltare economică a Greciei pe perioada 1988—1992, din ale cărui direcții de acțiune reținem : asigurarea unor creșteri anuale ale produsului național brut de 3 la sută, reducerea constantă a inflației, diminuarea deficitului bugetului de stat, realizarea echilibrului balanței de plăți curente, sporirea volumului investițiilor de stat și particulare, extinderea consumului intern.

Pe plan extern, orientările stabilite de PASOK vizează promovarea unei politici independente, multidimensionale, de colaborare cu toate statele, de asigurare a păcii, dezarmării și securității internaționale.

Ca urmare a conviețuirii în același spațiu geografic, a solidarității și întrajutorării manifestate de-a lungul veacurilor, ca și a numeroaselor interese comune actuale, între poporul român și poporul elen s-au statornicit trainice relații de prietenie și colaborare, la dezvoltarea cărora o contribuție determinantă au adus-o întîlnirile și convorbirile la cel mai înalt nivel. Un aspect important, în acest sens, îl constituie poziția și acțiunile comune ale României și Greciei — care și-au găsit o elocventă expresie în Declarația-Apel a președintelui Nicolae Ceaușescu și premierului Andreas Papandreu, din iulie 1987 — în favoarea transformării Balcanilor într-o zonă de pace și bună vecinătate, de înțelegere și colaborare. Continuu stimulate de dialogul la nivel înalt, de înțelegerile convenite cu aceste prilejuri, tradiționalele raporturi de prietenie și colaborare româno-elene se plasează sub semnul voinței reciproce de a le extinde și aprofunda, pe baza principiilor noi de relații internaționale, în consens cu cauza păcii și înțelegerii în Balcani, pe plan european și mondial.

trate în alte zboruri. John Talone, directorul programului de lansări, a declarat că doar 82 din plăcuțele termice care protejează naveta au suferit daune „adică 88,4 la sută mai puțin decît în cazul precedentei navete lansate în spațiu". (Naveta are un înveliș protector din plăcuțe speciale de ceramică, dar, cu toate acestea, unele din ele se deteriorează la revenirea în atmosferă, datorită frecării și căldurii uriașe degajate. De aceea, după fiecare zbor, navetele au nevoie de o perioadă în care învelișul să fie refăcut. În cazul zborului navetei „Atlantis", din toamna trecută, 707 plăcuțe s-au deteriorat). La Centrul de lansări de la Cape Canaveral, va fi instalată acum naveta „Atlantis", care, în timpul misiunii ce va începe la 28 aprilie, va lansa o sondă interplanetară, „Magellan".

S. Ț.

Antarctica și originea speciilor

De mai bine de un an, Antarctica s-a aflat în centrul atenției din diverse motive : a fost pus la punct și semnat, în iunie anul trecut, un acord privind posibila exploatare a resurselor naturale ale continentului ; au apărut nenumărate proteste și voci critice care atrăgeau atenția asupra necesității prezervării mediului unic aflat aici (opiniile acădemicianului Cousteau revista noastră le-a consemnat în nr. 7 a.c.) ; s-au produs cîteva accidente poluante regretabile ; s-a descoperit amploarea „găurii" în ozonul terestru ; și, bineînțeles, au continuat cercetările oamenilor de știință. Iar acestea au reușit să demonstreze, din nou, cît de mult adevăr există în opiniile celor care afirmă că Antarctica este un tărîm unic, din care omenirea întreagă poate afla extrem de importante știri despre trecutul său.

Despre o asemenea descoperire, de o mare raritate, s-au aflat detalii în ultimele două luni : domnia unei „păsări a terorii". În ce constă descoperirea explică International Herald Tribune, *din care reproducem articolul alăturat, scris de* Walter Sullivan.

Descoperirea în Antarctica a unui cioc fosilă aparținînd unei uriașe păsări carnivore, mai înaltă decît un om, aduce o nouă lumină asupra rolului acestui continent în evoluția speciilor lumii. Despre această pasăre se știe că a existat în America de Sud, pînă în Florida, în nord, dar descoperirea ciocului ei în Antarctica, anunțată inițial în 1987, dar, descrisă în detaliu, în ultimul număr al revistei „Antarctic Journal", mărește, către sud, suprafața pe care ea trăia.

Pe lîngă pasăre, noile descoperiri de fosile din zona înghețată includ un aligator, două specii de marsupiale și o altă pasăre cu o deschidere a aripilor de 17 picioare (5,18 metri), cu 6 picioare mai mare decît a condorului din Anzi, pasăre cu cea mai mare deschidere a aripilor în zilele noastre.

Astfel, avem o nouă imagine despre felul în care cele trei continente au contribuit la evoluția vieții : cînd speciile din America de Sud au ajuns în America de Nord, după ce continentele s-au unit ; cînd speciile din Nord au ajuns în Sud. Dacă rolul Antarcticii nu va putea fi niciodată pe deplin înțeles atîta vreme cît cea mai mare parte a continentului este acoperită cu gheață, este evident că Polul Sud a jucat un rol major, servind poate atît ca origine, cît și ca răspîndire a speciilor.

Reconstituirea păsării carnivore din Antarctica, de două ori mai înaltă decît omul (după „American Scientist")

Fosilele au fost descoperite pe insula Seymour, la capătul Peninsulei Antarctica, ceea ce extinde habitatul știut al păsării-gigant și al rudelor sale din Florida pînă în Antarctica, deși aceste păsări nu puteau nici să zboare, nici să înoate. Specimenele antarctice datează dintr-o perioadă veche de 40 milioane de ani, cînd această regiune era caldă, împădurită și legată de America de Sud și Australia.

Primul indiciu despre trecutul verde al Antarcticii a apărut în anul 1902, cînd geologii suedezi au găsit fosilele unor smochini, dafini, fagi, sequoia și brebenei, care măsurau 150 picioare înălțime. Astăzi, Antarctica se dovedește a fi și o comoară de fosile de mamifere, reptile și păsări.

În „Journal of the Royal Society of New Zealand", din 1987, M. D. F. Udvardy, de la Universitatea statului California din Sacramento, scria că descoperirile recente confirmă faptul că regiunea antarctică „a jucat un rol central în evoluția ființelor vii din emisfera sudică și, parțial, chiar din emisfera nordică".

Pentru perioada dinaintea separării continentelor, insula Seymour este „cu certitudine" unul din locurile cele mai prielnice descoperirii de fosile importante, „dacă nu chiar din întreaga lume", scria David H. Elliot, o autoritate în problema fosilelor antarctice.

Aspectul giganticelor păsări carnivore din Antarctica a fost dedus de specialiști din resturile rudelor descoperite în alte părți. O asemenea pasăre putea avea, în Florida, 10—12 picioare înălțime. Păsările erau prea grele pentru a putea zbura și se crede că alergau mai repede decît un struț sau un cal. Capul păsării era mai alungit decît al unui cal, și se presupune că se folosea de ciocul masiv și încovoiat la sfîșierea prăzii, după ce aceasta era fixată de pămînt cu ghearele ca niște clești.

Specimenul antarctic a fost găsit de Dan S. Chaney, de la Institutul Smithsonian din Washington. Larry G. Marshall, de la Institutul pentru originea omului din Berkeley, California, îl numește „pasărea terorii". Cercetătorul afirmă că era, „probabil, cea mai primejdioasă pasăre ce va fi existat vreodată". Recent, el scria în „American Scientist" că era singurul mare carnivor din America de Sud, pe vremea cînd o fișie de pămînt, formată în urmă cu trei milioane de ani, a legat continentul de America de Nord. În timpurile acelea, scrie el, toate marile marsupiale carnivore de la sud de istm se stinseseră.

O specie de păsări-gigant, cunoscute drept „Titani", s-a îndreptat spre nord, colonizînd Florida, unde resturile lor au fost descoperite în patru locuri, cel mai recent în urmă cu un an. Se susține că doar aceste păsări-gigant erau capabile să ucidă și să mănînce mamiferele mari, asemănătoare cu tatù-ul, numite glyptodoni, care migraseră spre nord, în același timp.

În perioada glaciară, păsările au dispărut — și la fel și multe din animalele foarte mari.

BANGLADESH

Resurse ale dezvoltării

Situată în delta fluviului Gange, Republica Populară Bangladesh își are teritoriul, în cea mai mare parte, străbătut de o densă rețea de cursuri de apă. Climatul tropical, mareele, musonii influențează puternic viața și activitatea populației din acest stat — una din cele mai dense din lume, de aproximativ 110 milioane persoane.

Agricultura este principala ocupație a locuitorilor din Bangladesh, ca și cea mai importantă ramură a economiei. Ea formează cea mai mare parte a produsului național intern. Culturile predominante sînt cerealele, iuta, ceaiul, tutunul. Totodată, pași notabili au fost întreprinși pe calea industrializării, a valorificării superioare a resurselor naturale ale acestei țări. Astfel, cel de-al treilea plan cincinal de dezvoltare (1986—1991) a stabilit, printre prioritățile sale, să se acorde o atenție deosebită sectorului industrial.

Din 1972, cînd între România și Bangladesh au fost stabilite relații diplomatice, raporturile dintre cele două țări și popoare au cunoscut un permanent curs ascendent pe multiple planuri. Schimburile de vizite și, mai cu seamă, dialogul la nivel înalt și-au adus o contribuție determinantă la promovarea prieteniei și cooperării dintre cele două țări. Prin acordurile și înțelegerile convenite, prin documentele încheiate, dialogul la nivel înalt a deschis noi și ample perspective conlucrării dintre România și Bangladesh, în interesul celor două popoare, al păcii și cooperării în lume.

„Războiul de pe străzile Washingtonului" *)

THE NEW YORK TIMES

În capitala Americii are loc un război. Nu este vorba de un război de idei și nici de un război al cuvintelor, ci de un război purtat pe străzile Washingtonului, unde ființe omenești își pierd viața. Proporțiile fenomenului sînt, însă, fără precedent în istoria acestei țări, pe timp de pace.

Să luăm o informație transmisă la televiziunea locală : două cadavre omenești, ciuruite de gloanțe, au fost descoperite în cursul unei nopți, în timp ce o a treia victimă, rănită, se află în stare critică la un spital districtual. Poliția nu a putut da de nici un fir și nu există nici dovada că cele trei crime ar avea vreo legătură între ele. A fost încă o noapte „plină" pe acest „cîmp de luptă" în care s-au transformat străzile capitalei...

Într-o altă zi, bilanțul tragic a fost de trei morți și zece răniți — bilanț respectabil, dar, cu toate acestea, departe de „recordul" atins cîndva la Chicago : șapte morți.

Ca mărime, Washingtonul este cît o treime din Chicago, dar anul trecut, în capitală, s-au înregistrat de cinci ori mai multe crime decît în cel mai „încărcat" an la Chicago : 76 de asasinate.

Comparați pierderile de vieți de la Washington cu cele dintr-o zonă a lumii mult mai îndeaproape urmărită în presă : în cursul anului 1988, în cadrul revoltei palestiniene din teritoriile ocupate de Israel, și-au pierdut viața 280 palestinieni și 12 israelieni, ceea ce a determinat condamnarea Israelului de către întreaga opinie publică internațională ; în aceeași perioadă, pe străzile Washingtonului, și-au pierdut viața 372 americani, dintre care doar opt erau albi. Iar, în perioada care s-a scurt pînă acum din acest an, ritmul crimelor aproape s-a dublat, comparativ cu cel din anul 1988.

„Washingtonul nu este Dodge City", insistă primarul Marion Barry. (În deceniul al șaptelea al secolului trecut, în decurs de șase ani, în cimitirul Boot Hill al acestui orășel din vestul Statelor Unite, au fost îngropate 33 de victime ale unor încăierări cu arme de foc, înainte ca șeriful Wyatt Earp să introducă ordinea. Chiar ținînd seama de diferența de populație, acum Washingtonul este mult mai „sălbatic" decît era Vestul sălbatic).

Primarul — care a fost, el însuși, țința unor acuzații de consum de cocaină — susține că aceste omucideri sînt opera unor bande rivale de traficanți de droguri și nu doar violență întîmplătoare.

Ritmul arestărilor operate de către poliția districtuală este de două ori mai mare decît la Los Angeles și la New York, dar sentințele pronunțate de către diversele instanțe nu sînt suficient de severe, pretextîndu-se că închisorile nu au destule celule disponibile.

Primarul Barry a propus, în cele din urmă, aprobarea, de către Consiliul Municipal, a unei sentințe de minimum cinci ani închisoare pentru aceia care sînt înarmați atunci cînd comit un delict, majorarea amenzilor în cazul condamnărilor pentru trafic de droguri și sporirea categoriilor de delicte care impun detenția preventivă sau respingerea cauțiunii.

Necesitatea unor asemenea legi se face de mult simțită, dar amenințarea cu pedepse mai severe nu va opri acest măcel crescînd. În disperare de cauză, Consiliul Municipal tocmai a luat măsura de a interzice circulația adolescenților pe timpul nopții, sperînd să reducă, în oarecare măsură, valul de violență.

Realitatea crudă este, însă, aceea că guvernul Statelor Unite a pierdut controlul străzilor capitalei pe timpul nopții, și acest fapt a rămas neobservat. Este oare o apreciere exagerată, alarmistă sau neverosimilă ? Poate că da, dar locuitorii capitalei americane știu că acesta este adevărul.

Această rușine națională nu constituie încă o preocupare națională din mai multe motive. În primul rînd, mulți dintre cei găsiți morți sînt traficanți de droguri, și, deci, nu pot trezi simpatie. În al doilea rînd, cei mai mulți dintre trecătorii nevinovați, care își pierd viața, provin din pătura „declasaților". Există, apoi, motive de ordin politic : nimeni nu vrea să admită că organele de conducere locale nu reușesc să asigure ordinea în acest oraș cu o populație predominant de culoare. În sfîrșit, „războiul local" este oglindit în mod foarte selectiv de către mediile de informare din Washington, adică nu chiar atît de conștiincios cum ar oglindi, de pildă, o explozie echivalentă a crimelor și violențelor în Kansas City. Dovada : turismul nu a fost afectat.

Dar „Părinții Fondatori" au plasat acest oraș sub jurisdicție federală și nu sub jurisdicție statală, tocmai pentru a da Congresului posibilitatea de a asigura protecția împotriva intimidării pentru oficialitățile și familiile care își desfășoară aici activitatea. Washingtonul este un oraș de importanță federală ; în această perioadă, în care asistăm la eșecul conducerii locale de a asigura ordinea, ar trebui să se recurgă la armata federală pentru a întări forțele de poliție locale și a asigura liniștea cetățenilor, iar spațiul în penitenciarele federale ar trebui extins în mod corespunzător pentru a face față valului crescînd de criminalitate.

Cei înclinați spre luciditate ar putea invoca argumentul că intervenția Gărzii Naționale — care ar reprezenta o acțiune costisitoare — nu ar ataca răul la rădăcină și că singura soluție, cu efect pe termen lung, ar fi educația și ridicarea nivelului cultural.

Dar luarea unor măsuri de reprimare a delincvenței, de către organele federale, ar da posibilitate cetățenilor, condamnați să trăiască într-un asemenea climat, să poată rezista pe termen lung. Noii „incoruptibili" ar da o lovitură decisivă rețelelor de traficanți de droguri, cărora, în prezent, afacerile le merg de minune, cîștigîndu-se, totodată, timpul necesar pentru a se putea trece la luarea de măsuri în plan educațional, pentru a spori efectivele forțelor de poliție și a le antrena în mod corespunzător și pentru a construi noi închisori.

Proasta administrare pe plan local a condus la paralizie și teroare. Capitala țării — farul nostru care ne semnalizează prezența în lume — este într-o stare de neputință și demnă de dispreț. Puneți capăt omorurilor ! Aduceți trupele federale !

William Safire

*) „The New York Times", 3 martie 1989.

În această săptămînă...

Berlinul Occidental.

Alegerea noului Senat

Joia trecută, Camera Deputaților din Berlinul occidental a ales în funcția de primar al orașului pe Walter Momper, președinte al organizației locale a Partidului Social-Democrat. În favoarea sa au votat toți deputații din partea coaliției guvernamentale alcătuite de către P.S.D. și Lista Alternativă (partid ecologist) — formațiuni politice ce dețin, în urma alegerilor de la 29 ianuarie, majoritatea parlamentară.

Camera Deputaților a ales, de asemenea, noul Senat (guvern) al Berlinului occidental, candidații propuși de Walter Momper adjudecîndu-și locurile cu majoritate de voturi încă de la primul tur de scrutin parlamentar, fapt fără precedent — după cum notează agențiile de presă — în ultimii 18 ani. Comentînd rezultatele votului din Camera Deputaților, noul primar al Berlinului occidental evidențiia coeziunea dovedită de coaliția P.S.D.—L.A., subliniind că aceasta reprezintă un semn „de acțiune rațională și stabilitate".

După alegerile din 29 ianuarie, care au răsturnat coaliția dintre creștin-democrați și liberali, aflată la guvern în Berlinul occidental din 1983, majoritatea în Camera Deputaților a revenit P.S.D. și Listei Alternative cu 55 și, respectiv, 17 locuri, dintr-un total de 138. Au fost necesare cinci săptămîni de negocieri laborioase pentru a se crea o platformă de guvernămînt a acestor două partide și a se ajunge la un acord privind repartizarea portofoliilor în Senat. Acordul a fost semnat de Walter Momper și președinta Listei Alternative, Heidemarie Bischoff-Pflanz ; potrivit acestuia, în Senatul vest-berlinez reprezentanților L.A. le vor reveni trei ministere : cel al urbanismului și mediului înconjurător, cel al învățămîntului, calificării profesionale și sportului și cel al problemelor privind femeile, familia și tineretul. P.S.D. va cumula toate celelalte ramuri.

Programul de guvernare al noului Senat va fi prezentat, de Walter Momper, în Camera Deputaților, la 13 aprilie.

DIE WELT
HAMBURG

„NEUTRALITATEA NOASTRĂ NU ESTE DE VÎNZARE"

Dintr-un interviu acordat de primul ministru finlandez, Harri Holkeri

— După doi ani de guvernare, coaliția condusă de dumneavoastră a înregistrat unele succese. Acestea nu s-au realizat, însă, fără să se ajungă la compromisuri — reforma sistemului de impozite, de exemplu. Din cauza exigențelor cooperării s-au estompat, oare, diferențele dintre diferitele orientări politice și ideologice ale partidelor? Este, oare, marea coaliție „sănătoasă" pentru democrația Finlandei ?

— Compromisurile au fost, întotdeauna, necesare. Partenerii mari din această coaliție sînt concurenți în domeniul politic. Conservatorii și social-democrații au un mare număr de teme electorale comune. Din această cauză, între cele două grupări există o tensiune permanentă. Este ca și cum ai pune focul alături de apă. Aceasta va produce aburi, dar, așa cum se știe, locomotivele sînt mașini folositoare. Desigur, această situație creează și probleme. Dar teoriile vechi nu mai au o valabilitate absolută, așa încît modul nostru de guvernare este, credem, pe măsura cerințelor contemporane și poate aborda noi teme, cum ar fi reforma impozitelor, condițiile schimbate de pe piața forței de muncă, ecologia. Este necesară, deci, o nouă gîndire și, de aceea, trebuie, în lumea noastră modernă, să apropiem focul de apă.

— Finlanda se axează mai mult pe economia de piață decît țările scandinave vecine. Credeți că acest lucru este suficient cunoscut sau trebuie să faceți mai multă publicitate programelor dumneavoastră economice ?

— Eu nu aș spune că Finlanda acordă o importanță mai mare economiei de piață decît celelalte țări scandinave. Dacă ne referim la Suedia, de exemplu, interesele ei sînt comparabile cu cele ale Finlandei. Dar noi sîntem, desigur, dependenți de comerțul nostru exterior. Atunci cînd am în buzunar șase mărci finlandeze, două din ele provin din comerțul exterior. Condițiile de desfășurare ale acestuia din urmă au fost, în anii trecuți, foarte avantajoase. Prețurile pentru exporturi au urcat, în timp ce cheltuielile pentru energie și materii prime au fost relativ reduse. În afară de aceasta, în ultimii ani, în industria finlandeză s-au realizat multe investiții, astfel încît, acum, se pot culege roadele.

Finlanda este una din cele mai mari țări ale Europei, dar care are cei mai puțini locuitori. Sîntem mai puțini de cinci milioane de oameni într-o țară care se situează, prin dimensiuni, pe locul al patrulea în Europa.

În anii optzeci, am înregistrat o permanentă creștere. Forțele noastre sînt pădurile, puterea de muncă și inteligența. Pentru aceasta este necesar ca tehnologia și știința finlandeză să ajungă la nivel mondial.

Punctele-cheie ale comerțului finlandez se află în A.E.L.S. și C.E.E. Ne aflăm, fără îndoială, în fața unei mari provocări : C.E.E. își formează piața internă. Într-una din zile, va trebui să ne confruntăm cu această realitate. Finlanda este membră a A.E.L.S. și noi folosim această organizație ca instrument principal în negocierile cu C.E.E.

— Finlanda a refuzat să devină membră a C.E.E., invocînd, de fiecare dată, poziția sa de neutralitate. Acum, Austria dorește să intre în C.E.E. Ar putea, aceasta, oferi Finlandei un motiv pentru a-și schimba poziția ?

— Austriecii dau neutralității lor o interpretare proprie și eu nu doresc să comentez acest lucru. În ceea ce privește, însă, conceptul finlandez de neutralitate, pot să vă spun doar atît : noi, finlandezii, sîntem buni oameni de afaceri și avem multe de vîndut ; ceea ce nu vor fi niciodată de vînzare sînt neutralitatea și suveranitatea noastră. Noi avem o viziune proprie asupra neutralității și eu nu văd cum ar concorda aceasta cu o uniune politică. În final, interesele C.E.E. nu sînt numai de ordin cultural, economic sau social. Ele sînt, în primul rînd, politice. C.E.E. dorește o uniune politică, dar Finlanda nu va fi niciodată membra unei comunități politice. Această poziție este, în general, acceptată în Finlanda. În acest sens, și Parlamentul finlandez este pe deplin de acord cu politica guvernului de a nu deveni membri în Piața comună, dar, în același timp, de a nu rămîne complet pe dinafară. Noi căutăm drumul nostru propriu în contextul economic european. Pentru acest lucru găsim înțelegere și din partea industriei finlandeze.

ПРАВДА
MOSCOVA

CU CE SE OCUPĂ C. O. C. O. M.-UL?

DE APROAPE 40 de ani, din noiembrie 1949, rolul de cerber care împiedică dezvoltarea colaborării comercial-economice între Est și Vest revine Comitetului pentru coordonarea controlului asupra exportului în țările socialiste — C.O.C.O.M. În prezent, din acest comitet fac parte țările membre ale N.A.T.O. minus Islanda, plus Japonia. Creat din inițiativa S.U.A., care dețin, în cadrul său, poziții dominante, C.O.C.O.M. a fost conceput ca o barieră insurmontabilă pentru prevenirea unui posibil exod de tehnologie militară prin intermediul comerțului. Dar, prin eforturile Statelor Unite, el și-a lărgit mult sfera de activitate. Nemulțumindu-se cu controlul asupra producției și tehnologiei militare și semimilitare, C.O.C.O.M. se străduiește să permită — mai degrabă, să nu permită — trecerea, prin sita lui deasă, a unei cît mai mari părți a exportului.

Termenul de „benevol-coercitiv" reflectă, destul de precis, caracterul relațiilor reciproce din C.O.C.O.M. Formal, el acționează pe baza liberului consimțămînt, și listele sînt alcătuite după principiul consensului, dar unanimitatea, fie ea și aparentă, este destul de greu de realizat. Nu o dată, au apărut situații în care S.U.A. au exercitat presiuni chiar asupra aliaților lor, amenințîndu-i cu sancțiuni împotriva încălcării regulilor C.O.C.O.M. De exemplu, industria microelectronică din Europa occidentală depinde, în proporție de 80 la sută, de piesele din Statele Unite, care, în caz de nesupunere, amenință imediat că vor înceta livrarea lor. În fiecare caz de

PAKISTAN

Aniversarea proclamării Republicii

Proclamarea Republicii Islamice Pakistan — eveniment petrecut la 23 martie 1956, la nouă ani după consemnarea unui alt act memorabil : obținerea independenței de stat — a constituit un important pas pe calea înfăptuirii aspirațiilor poporului pakistanez, a idealului său de a-și făuri o viață nouă, liberă, independentă. Totodată, au fost create condițiile unor ample transformări economico-sociale, despre care stă mărturie înfățișarea de azi a Pakistanului.

În prezent, Republica Islamică Pakistan se prezintă ca o țară angajată într-un amplu și susținut proces de dezvoltare și modernizare a economiei, de schimbări înnoitoare în toate domeniile vieții interne. Semnificativ, în acest sens, este, de pildă, faptul că, în ultimele decenii, produsul național brut a crescut de peste cinci ori, realizîndu-se, totodată, însemnate modificări în structura economică. Astfel, deși a rămas principalul sector al economiei, agricultura și-a redus considerabil rolul în favoarea industriei aflate în plin avînt. De asemenea, în cadrul sectoarelor industriale, de la producerea bunurilor de larg consum, printr-un important și amplu proces de diversificare, s-a trecut la producerea de îngrășăminte agricole, utilaj chimic, nave etc. Succese importante au fost obținute și în dezvoltarea învățămîntului, științei sau în domeniile sociale.

Între România și Pakistan există tradiționale relații de prietenie și colaborare, în continuă și susținută dezvoltare, spre folosul celor două țări și popoare, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale. La evoluția pozitivă a acestor raporturi, o contribuție de cea mai mare însemnătate și-au adus-o întîlnirile și convorbirile la nivel înalt, care au stimulat puternic cooperarea rodnică româno-pakistaneză, reciproc avantajoasă. Rezultatele de pînă acum ale acestei cooperări, experiența pozitivă acumulată — pentru care stau mărturie o serie de obiective importante, realizate în comun — sînt o dovadă concludentă a dorinței împărtășite de cele două popoare, a posibilităților de care dispun de a dezvolta, în continuare, relațiile dintre ele, în interesul ambelor state, al păcii și progresului, colaborării între toate națiunile lumii.

„disidență", S.U.A., prin intermediul C.O.C.O.M., impun, public, sancționarea celor ce încalcă convenția. În ultimii doi ani, s-a recurs la amenzi, care au făcut mare vîlvă, împotriva companiei nipone „Toshiba hikay", societății norvegiene „Kongsbergs Vopenfabrik" (KV)... Recent, în Japonia au fost arestați doi colaboratori ai companiei „Daykin kogio", acuzați, și ei, de încălcarea regulilor C.O.C.O.M.

Practic, C.O.C.O.M. asigură Statelor Unite posibilitatea de supraveghere asupra dezvoltării noilor tehnologii din Europa occidentală și Japonia, de control asupra exportării acesteia. Politica acestui organism supranațional știrbește, în mod vădit, suveranitatea acestor țări, contravine legislației lor care garantează libertatea de inițiativă, ca și acordurilor internaționale, precum cele, de exemplu, din cadrul C.E.E. sau G.A.T.T.

„Ironia soartei este că o țară și acele cercuri care vociferează cel mai mult despre drepturile omului, despre schimbul liber de mărfuri, servicii, informații, despre libertatea cuvîntului și a exprimării opiniilor, sînt cele care astăzi împletesc rețeaua tot mai largă de măsuri restrictive în sfere de importanță vitală pentru viitorul dezvoltării omenirii", scria ziarul norvegian „Aftenpost".

C.O.C.O.M. este un apendice al „războiului rece" bazat pe tendința de superioritate militară, care, în vremurile noastre, nu mai garantează o securitate trainică. Noua gîndire politică schimbă, în mod palpabil, situația din lume, clatină doctrinele confruntării, care, mai înainte, păreau imuabile. În aceste condiții, încercările de a te izola de procesele interdependente ale dezvoltării mondiale, prin diferite sancțiuni sau liste restrictive, par tot mai irațională și ineficiente. Într-o măsură tot mai mare, toate țările și popoarele devin dependente datorită problemelor globale, destinului comun. Securitatea fiecărei țări poate fi garantată numai într-o lume în siguranță.

În Occident sporește numărul oamenilor de afaceri și fruntașilor politici care se pronunță pentru anularea interdicțiilor asupra exportului în țările socialiste de numeroase tipuri de produse cu un înalt grad de înmagazinare a științei. Totuși, nu trebuie să se creadă că poziția forțelor de dreapta s-a schimbat radical. De exemplu, recent organizația americană ultraconservatoare „Fondul moștenirii" a publicat recomandări pentru noua Administrație a S.U.A. în anii '90, în care se propune nu numai înăsprirea controlului asupra comerțului cu Estul, ci și amendarea celor care trec cu vederea „listele negre" ale C.O.C.O.M.

În lunile aprilie și iunie, membrii C.O.C.O.M., așa cum relatează presa occidentală, își vor revizui listele de restricții. Acestea trebuie aduse la o limită rațională pentru ca ele să nu împiedice colaborarea economică reciproc avantajoasă, care joacă un important rol în întărirea securității internaționale.

PRENSA LATINA
HAVANA

AMERICA DE SUD: UN AN ELECTORAL

ÎNAINTE de a se încheia anul 1989, într-un interval de nouă luni vor avea loc, în America de Sud, șase momente electorale și un referendum, în cadrul continuării procesului democratic, din deceniul în curs, din această regiune cu 250 milioane de locuitori.

Înlocuirea guvernelor militare cu regimuri civile, în cadrul sistemului democrației reprezentative, a debutat, în actualul deceniu în Argentina (1983), dar stabilitatea acestui sistem apare pusă sub semnul întrebării de influența armatei. Frecventele revolte militare din Argentina, rezistența forțelor armate uruguayene față de judecarea celor responsabili, în timpul dictaturii, de crimele comise, presiunile cercurilor militare braziliene asupra Adunării Constituante sînt trei exemple ale aceleiași realități : ponderea celor în uniformă își păstrează încă o anumită forță în structura puterii din America de Sud.

Procesele electorale care vor începe în aprilie, prin referendumul din Uruguay, constituie o probă de foc pentru consolidarea democrației în regiune, conform părerii generale a analiștilor politici sud-americani. În Bolivia, Argentina, Paraguay, Uruguay, Brazilia și Chile vor avea loc, anul acesta, alegeri generale, iar în ultimele trei, consultările electorale vor avea — afirmă aceiași analiști — caracteristici speciale. Uruguayenii vor stabili, la referendum, dacă ratifică sau nu o lege prin care au fost absolviți de vină militarii acuzați de încălcarea drepturilor omului, în timpul dictaturii militare dintre 1976—1985. În noiembrie, populația va reveni la urne pentru a alege un nou șef al statului, dar experții consideră că rezultatul consultării populare din aprilie va fi decisiv pentru clarificarea necunoscutelor în ce privește conflictul dintre militari și puterea civilă, a cărui soluționare este indispensabilă pentru stabilitatea democrației uruguayene.

În Brazilia, pentru prima dată în mai mult de un sfert de secol, cetățenii vor putea alege, prin vot direct (în noiembrie viitor), un nou șef de stat. După 20 de ani de regim militar (1964—1984) și după

„Modernizarea ar periclita întregul proces de dezarmare"

Convorbire cu general-maior John B. Kidd,

director adjunct al Centrului pentru informații în domeniul apărării din Washington

La invitația Consiliului pentru Pace din R.D.G., un grup de reprezentanți ai diferitelor organizații pentru pace din S.U.A. a efectuat o vizită în R.D.G. Printre aceștia s-a aflat și general-maior **A. D. John B. Kidd,** director adjunct al Centrului pentru informații din domeniul apărării de la Washington, care a acordat un interviu ziarului **„Junge Welt"**, din care reproducem în cele ce urmează :

Referindu-se la cheltuielile pentru înarmare ale S.U.A., interlocutorul și-a exprimat următoarea opinie :

„Creșterea bugetului militar a fost motivată întotdeauna prin necesitățile de apărare. În mod real, ele depășesc, însă, cu mult cerințele. Directorul nostru, amiral La Rocque, a subliniat că aceste cheltuieli militare și forțele armate ale S.U.A. ar putea fi reduse considerabil, fără a provoca dezavantaje în ceea ce privește apărarea țării și obligațiile față de aliați. Exprimat în cifre, aceasta ar însemna că trupele ar putea fi reduse la jumătate, respectiv la 1,2 milioane persoane. Apărarea țării ar fi asigurată chiar și în cazul unei reduceri unilaterale. Datoriile statului au crescut imens, iar motivul principal îl constituie bugetul militar extraordinar de mare". În context, John B. Kidd a apreciat că „forțele armate americane din Europa occidentală, care numără 212 000 de persoane, ar putea fi reduse fără nici un fel de pericol".

Referindu-se la tendințele din cadrul NATO în direcția modernizării rachetelor cu rază mai scurtă de acțiune din Europa occidentală, pe motiv că Uniunea Sovietică deține superioritate în acest domeniu, interlocutorul a spus :

„Consider că această concepție este deosebit de periculoasă, deoarece, prin ea, se încearcă să se submineze cel mai mare succes obținut pînă în prezent în cadrul dezarmării — Tratatul INF. În acest mod, ar fi periclitat întregul proces de dezarmare, deoarece fiecare parte ar manifesta o neîncredere tot mai mare față de cealaltă, ceea ce ar duce la creșterea pericolului de război. Problema privind superioritatea este falsă. Există asimetrii, dar, legat de aceasta, s-a ajuns la o înțelegere. Superioritatea Pactului de la Varșovia în ceea ce privește tancurile (raportul este de 2,5:1) se echilibrează printr-un avantaj al NATO în domeniul sistemelor antitanc — 400 000. Potrivit sondajelor noastre de opinie, poporul american nu crede într-o superioritate a U.R.S.S. Pe viitor, nu ar trebui să se discute în legătură cu superioritatea unei părți sau a alteia, ci să se înlăture asimetriile și să se reducă tot mai mult categoriile de arme".

În încheierea convorbirii, generalul american a oferit următorul răspuns la întrebarea : „Cum ajunge la această atitudine un fost ofițer superior care, înainte, a susținut o politică de înarmare ?"

„Datorită experienței dobîndite în timpul unor războaie și pregătirii acestora. Pe cînd eram încă activ, am colaborat la elaborarea unui plan strategic pentru al treilea război mondial. Am participat la al doilea război mondial, comandînd o formație de bombardiere, la războiul din Coreea și, din păcate, am participat la declanșarea războiului din Vietnam. Toate acestea au lăsat urme. În prezent, războiul este un mijloc care nu mai poate fi tolerat, deoarece ar distruge întreaga planetă. De aceea, tuturor oamenilor, dar, mai ales, specialiștilor și militarilor, le revine o sarcină importantă. Specialiștii și militarii cunosc cel mai bine, uneori din proprie experiență, ce efect îngrozitor au armele. Opinia publică trebuie informată".

instalarea guvernului civil condus de președintele Jose Sarney, cei patru candidați la președinție, cei mai bine plasați în sondajele de opinie, nu răspund concepțiilor politice ale forțelor armate. În acest cadru, stînga, reprezentată de Partidul Muncitorilor (P.M.) și de liderul și candidatul acestuia, Lucio Ignacio da Silva, are o bună perspectivă electorală. Succesul electoral important — care a permis P.M. să cîștige posturile de primari în cinci din primele șapte mari orașe ale statului Sao Paulo, ca și în capitală, în Porto Alegre și Vitoria (acestea două sînt capitale ale statelor Rio Grande do Sul și Espirito Santo) — situează partidul în fruntea luptelor politice. În cazul celorlalți candidați cu reale șanse — Lionel Brizola, președintele Partidului Democratic al Muncitorilor și primul în cadrul sondajelor de opinie, Ulysses Guimaraes, din partea Partidului Mișcării Democratice Braziliene, și Mario Covas, din partea Partidului social-democrat —, pozițiile exprimate de ei, în favoarea continuării procesului democratic intern, au ocupat, de asemenea, un loc central.

În Paraguay, guvernul militar al lui Andres Rodriguez a convocat țara, după înlăturarea, la începutul lunii februarie, a generalului Alfredo Stroessner, la alegeri prezidențiale, ce se vor desfășura în luna mai. Această acțiune este respinsă, însă, de către opoziție, care subliniază imposibilitatea organizării unui proces electoral „limpede și democratic" într-un timp atît de scurt și care cere, deci, o bună pregătire a alegerilor.

În Chile, va avea loc, în decembrie, un moment electoral pe care majoritatea experților îl consideră drept istoric : în urma desfășurării alegerilor, va fi ales un președinte civil, după 16 ani de dictatură militară. Înfrîngerea regimului, la plebiscitul din octombrie trecut, a deschis posibilitatea unui nou proces politic, ale cărui caracteristici, în primele luni ale lui 1989, constau în divizarea dreptei, replierea militarilor și avansul forțelor democratice. Alegerile, conform părerii cercurilor diplomatice din Chile, vor servi drept „balanță" pentru măsurarea raportului de forțe, perspectiva politică oscilînd între dictatură și deschideri democratice.

Pentru Argentina, alegerile de la 5 mai au o deosebită importanță, întrucît s-ar putea ca, pentru prima dată în ultimii 50 de ani, un președinte constituțional să preia puterea de la un alt șef de stat ales pe calea urnelor. Dar argentinienii privesc cu îngrijorare disputele electorale, pentru că în centrul problematicii politice se află contradicția, încă nerezolvată, dintre militari și societatea civilă. Majoritatea militarilor consideră că societatea argentiniană este „datoare" față de forțele armate, care merită o apreciere politică prin presupusa lor „victorie" în două războaie contemporane : cel împotriva „subversiunii" interne și cel pentru Insulele Malvine, și nimic, pentru moment, nu indică faptul că alegerile vor rezolva acest conflict.

În cazul Boliviei, țară afectată de peste 180 de lovituri de stat în cei 164 de ani de la obținerea independenței, alegerile menite să ofere continuitate regimului de democrație reprezentativă, instalat în 1982 prin guvernul lui Hernan Siles Suazo, vor putea însemna o revenire a acestei țări andine la o viață politică stabilă, ceea ce va avea o certă influență asupra redresării economiei sale în criză.

Din cele 12 state ale Americii de Sud, în două — Ecuador și Venezuela — s-au desfășurat deja alegeri în 1988 ; în alte șase vor avea loc în anul acesta, iar în Peru și Columbia în 1990. Cît privește realitatea politică din Guyana și Suriname — țări aflate, din punct de vedere geografic, în regiune, dar care sînt marcate de o puternică influență caraibiană — aceasta nu pare să se încadreze în geopolitica specifică latino-americană.

Momentele electorale din acest an, din America de Sud, — avînd în vedere elementele luate în considerare — nu par să indice faptul că vor da un răspuns principalelor probleme politice interne. Ele vor prefigura, în schimb, tendințele și caracteristicile regimurilor democratice în deceniul următor.

PROFIL

DIDIER RATSIRAKA

președinte al Republicii Democratice Madagascar

În urma alegerilor prezidențiale, desfășurate la sfîrșitul săptăminii trecute, Didier Ratsiraka, lider și candidat din partea Partidului Avangarda Revoluției Malgașe (AREMA), a fost reales pentru al treilea mandat de șapte ani. La recenta consultare electorală au mai figurat pe liste alți trei candidați : social-democratul Manandafy Rakotonisina, conservatorul Jerome Razanabahiny, și Mouja Jaona, conducător al partidului MONIMA.

Didier Ratsiraka s-a născut la 4 noiembrie 1936, în localitatea Vatomandry, din provincia Tamatave, situată pe coasta orientală malgașă. Este absolvent al Școlii Navale din Brest, al Școlii Superioare de Marină Militară, inginer licențiat al Școlii Superioare de Transmisii din Toulon. A fost, între anii 1970 și 1972, atașat militar la ambasada țării sale de la Paris. Ministru al afecerilor externe, de la 27 mai 1972, în guvernul condus de Gabriel Ramanantsoa, a deținut acest portofoliu pînă în 1974, prilej cu care a condus dificilele negocieri privind revizuirea „acordurilor de cooperare" franco-malgașe (ianuarie-iunie 1973), soldate cu retragerea Madagascarului din zona francului și rechemarea trupelor franceze staționate în această insulă.

Promotor al unei diplomații active, Didier Ratsiraka a vizitat numeroase state ale lumii, printre care, în două rînduri (martie 1973 și iulie 1974), și România. În perioada în care Ratsiraka a fost ministru de externe, Madagascarul a stabilit relații diplomatice cu multe alte țări ale lumii, situate în special în afara Africii.

La 15 iunie 1975, Didier Ratsiraka este desemnat președinte al Consiliului Suprem al Revoluției — care înlocuiește Directoratul Militar constituit imediat după asasinarea fostului șef al statului și al guvernului malgaș, col. Richard Ratsimandrava. După referendumul constituțional din decembrie 1975, care aprobă „Carta Revoluției Socialiste Malgașe" proclamă Republica Democratică Madagascar și consacră alegerea — cu 97 la sută din voturi — a lui Didier Ratsiraka drept președinte al țării, ia ființă în 1976 Partidul Avangarda Revoluției Malgașe, al cărui lider este tot șeful statului.

În anul 1982, Didier Ratsiraka a fost reales președinte al țării, mandat care i-a fost reînnoit zilele trecute.

În septembrie 1978, Didier Ratsiraka a efectuat, împreună cu soția, o vizită particulară în țara noastră.

„Rude Pravo" despre amestecul Bundestagului R.F.G. în treburile interne ale statului cehoslovac

Bundestagul și-a asumat dreptul de a face aprecieri asupra treburilor interne ale statului cehoslovac și de a juca rolul de judecător în probleme interne ale acestui stat, relevă ziarul „Rude Pravo" (citat de agenția „CTK"), referindu-se la adoptarea de către parlamentul vest-german a unei rezoluții în care sînt exprimate „surprinderea", „temeri profunde" și „recomandări" în legătură cu Cehoslovacia. Se face, astfel, referire la Documentul final al reuniunii general-europene de la Viena care, chipurile, ar fi „grav încălcat" în R.S. Cehoslovacia. Bundestagului trebuie să i se atragă din nou, în mod deschis, atenția că documentul de la Viena, ca și Actul final al Conferinței de la Helsinki, nu interzic nimănui să-și elaboreze propriile legi, dispozițiile administrative, practica și politica — scrie „Rude Pravo". Cehoslovacia a sprijinit hotărîrile reuniunilor de la Helsinki și Viena și își va îndeplini obligațiile ce-i revin. Dar — continuă ziarul — aceasta nu înseamnă tolerarea anarhiei, a liberului arbitru, a provocărilor ; nu înseamnă că Cehoslovacia intenționează să cedeze terenul de luptă forțelor instigate și organizate — de exemplu — și de pe teritoriul R.F.G.

Apelurile și chemările Bundestagului, adresate inclusiv guvernului federal de la Bonn, de a folosi toate posibilitățile pentru a exercita presiuni asupra guvernului cehoslovac, au puține șanse de a putea fi apreciate de cineva altfel decît ca un amestec în treburile interne ale altui stat, ca o încălcare a unuia dintre principiile de bază ale Actului final de la Helsinki — subliniază „Rude Pravo".

PANORAMIC

Cargouri cu otravă

(3)

Un incendiu devastator a izbucnit, săptămîna trecută, la bordul petrolierului „Maasgusar", sub pavilion liberian, în timp ce naviga în apropierea Japoniei. Nava, cu o capacitate de 40 000 tone, transporta metanol, amilnitraţi, parafină şi sodă caustică

Lumea occidentală începe să constate, tot mai îngrijorată, că „se sufocă" de propriile reziduuri. Nu e mai puţin adevărat că, anual, numai activităţile industriale din aceste ţări se dispensează de un munte de reziduuri — 400 milioane de tone. Şi ele nu pot fi nici reciclate, nici depozitate oricum. Legislaţiile devin tot mai riguroase în această privinţă, autorităţile locale sînt tot mai intransigente în faţa ofertelor de a „adăposti" resturi ce pot aduce prejudicii nebănuite populaţiei şi mediului înconjurător. Mişcările ecologiste devin tot mai active, iar impactul lor asupra opţiunilor corpului electoral este tot mai atent luat în seamă.

Suburbiile marilor metropole nu mai sînt dispuse „să înghită" gunoaiele — industriale sau menajere — ale celor din „centru", refuză condiţia de „ladă de gunoi", vor să fie un fel de refugiu în natură pentru citădinii stresaţi de beton, asfalt, automobile şi aglomeraţie urbană.

Ce-i de făcut, aşadar, cu cele cîteva sute de milioane de tone de produse cel puţin incomode, dacă nu şi nocive, pe care le deversează anual reziduurile industriale ale „societăţii de consum" ? Asemenea produse, într-adevăr, nu se consumă, nu sînt consumabile. Dimpotrivă, ele consumă. „Consumă" puritatea aerului, a apei şi a solului, „consumă" liniştea sau chiar sănătatea celor aflaţi în apropierea lor.

Cu cîţiva ani în urmă, locuitorii patriarhalului orăşel Canonsburg din statul Pennsylvania (S.U.A.) aflau cu stupoare că fenomenele stranii apărute în jurul lor — copaci cu crengi chircite şi monstruos contorsionate şi cu frunze de culoare nefirească, băltoace de apă de ploaie cu irizaţii galbene, apoi roşii, apoi verzui — erau semne prevestitoare de tragedie. Pe un teren viran de lîngă principala şcoală a acestui orăşel cu aproximativ 11 000 de locuitori, fuseseră depozitate deşeuri radioactive rezultate din procesul de prelucrare a uraniului pentru bomba atomică lansată asupra Hiroshimei. Adică, o jumătate de milion de tone de deşeuri radioactive.

Efectele întîrziate ale bombei de la Hiroshima aveau să se resimtă, aşadar, peste ani, nu numai în oraşul japonez ce şi-a dobîndit — din august 1945 — o tristă notorietate, ci şi în micuţa şi — altfel — anonima localitate Canonsburg, unde oamenii au început să se îmbolnăvească, mai frecvent ca în alte părţi, de cancer, să acuze tulburări respiratorii, să sufere de leziuni ale pielii.

Canonsburg este, însă, un exemplu mai spectaculos şi ceva mai vechi, dar, recent, ziarele americane dezvăluiau că unele clinici şi unii medici din New York au fost suspectaţi că deversează deşeuri infectate, în mod ilegal, în perimetrul urban, pentru a evita căi de evacuare mai costisitoare.

Ce-i de făcut, aşadar, cu reziduurile, mai ales cu acelea care prezintă pericole pentru sănătate ? Mai ales în situaţia cînd, pe plan local, se manifestă tot mai frecvent împotrivire faţă de construcţia unor instalaţii pentru prelucrarea sau depozite pentru stocarea deşeurilor, indiferent dacă e vorba de uzine de incinerare sau de centre de „detoxicare chimică".

În Europa occidentală, prima soluţie la

Conferinţa de la Basel

Tribulaţiile navelor purtătoare de reziduuri toxice pe mările şi oceanele lumii iar, de acolo, — în cazul în care nu au fost aruncate în adîncul apelor — pe uscatul a cinci continente, fiindcă nici unul din ele nu a fost cruţat de efectele deversării sau depozitării necorespunzătoare a acestor materiale nocive, aveau să formeze obiectul unor dezbateri cuprinzătoare, la scară planetară, graţie iniţiativei Programului Naţiunilor Unite pentru Protecţia Mediului (P.N.U.E.) de încheiere a unui tratat internaţional privitor la limitarea şi reglementarea transportului şi la eliminarea deşeurilor periculoase. Pentru convenirea unui acord asupra acestui proiectat document, s-a hotărît întrunirea unei conferinţe internaţionale, cu participarea tuturor statelor membre ale O.N.U., în oraşul elveţian Basel, reuniune care de altfel, în momentul apariţiei acestor rînduri, tocmai urma să-şi încheie lucrările, după trei zile de dezbateri. Pînă la relatările privitoare la modul de desfăşurare şi la rezultatele conferinţei, nu este lipsit de interes să evocăm momentul pregătitor al acestei reuniuni.

În ultimele 18 luni, activităţile pregătitoare ale conferinţei (sau, mai precis spus, ale proiectului de tratat) au fost marcate, după cum remarca un document al P.N.U.E., de „negocieri înverşunate". Dar, în preziua deschiderii conferinţei de la Basel, directorul executiv al P.N.U.E., Mostafa Tolba, arbora optimism. „Am speranţe bune în ce priveşte şansele unui acord şi ale semnării unui tratat concret" — declara el, neomiţînd, totuşi, să menţioneze că „mulţi negociatori nu împărtăşesc optimismul meu şi este adevărat că unele probleme deosebit de spinoase rămîn încă în suspensie". Pentru soluţionarea acestor puncte avea să fie, de altfel, convocată şi o reuniune cu caracter neoficial, la Geneva, în zilele de 8—10 martie, la care au participat reprezentanţii cîtorva zeci de state. Reuniune căreia i-a urmat alta, la nivel de experţi, la Basel, în săptămîna imediat premergătoare deschiderii conferinţei. Printre problemele spinoase, de natură să creeze dificultăţi în calea încheierii proiectului tratat, se află responsabilitatea statelor faţă de traficul ilegal cu produse toxice, dreptul de trecere al „navelor purtătoare de otravă", răspunderea ce incumbă navelor sub pavilioane de complezenţă, care efecuează majoritatea covîrşitoare a acestor transporturi pe apă, modalităţile de indemnizare, în cazul producerii de pagube, ca urmare a deplasării în alte ţări a deşeurilor periculoase.

„Dacă, aşa cum sperăm, tratatul asupra deşeurilor periculoase va fi semnat, am dori să profităm de impulsul astfel creat" — declara, înainte de începerea conferinţei de la Basel, Jan Huysman, expert al P.N.U.E., care coordonează Raportul internaţional al substanţelor chimice potenţial toxice.

Directorul executiv al P.N.U.E., Mostafa Tolba, atrăgea atenţia asupra amplorii fenomenului de „transfer internaţional de reziduuri toxice" şi, în acest sens, menţiona, că „ar fi greşit să se creadă că tratatul se referă doar la deplasarea deşeurilor periculoase în sensul Nord—Sud". Într-adevăr, după unele estimaţii, „comerţul cu otravă" între ţările occidentale şi ţări în curs de dezvoltare reprezintă doar aproximativ o cincime din volumul total al acestor „schimburi". Dar este greu de spus şi care este acest volum total. „Nimeni nu ar putea şti acest lucru cu precizie" — mărturiseşte Jan Huysman. Organizaţia ecologistă „Greenpeace" a calculat că o cantitate de peste trei milioane de tone de deşeuri a fost transportată din ţări occidentale în ţări mai puţin dezvoltate, numai în perioada 1986—1988. Huysman se abţine de la estimaţii globale, dar avansează, totuşi, cifra de cel puţin trei milioane tone de deşeuri periculoase, care ar fi exportate anual de ţările vest-europene (din care o parte pentru reciclare şi refolosire) în ţări în curs de dezvoltare, dar şi în alte state.

Directorul executiv al P.N.U.E. apreciază că proiectul de document, aflat pe masa de lucru a conferinţei de la Basel, ar fi un instrument eficace în eforturile pentru curmarea „traficului cu otravă". Prevederile sale afirmă, în mod clar, „dreptul suveran al fiecărei ţări de a refuza o încărcătură cu deşeuri periculoase. Scandalul produs de debarcarea sălbatică a unor asemenea produse în 1988, îndeosebi în Africa şi în zona Caraibilor, declara el — constituie o problemă ecologică gravă".

C.V.

care s-a recurs a fost debarasarea de asemenea produse prin transferarea lor „la vecin". Dar în 1982 s-a declanșat un scandal public de proporții, după ce autoritățile italiene au transportat în Franța, pentru a fi depozitată, o încărcătură de produse toxice. Cînd s-a aflat despre ce e vorba, încărcătura nedorită și periculoasă a fost retrimisă „proprietarului", în Elveția. Situații de acest fel au făcut ca, în 1986, Piața comună să adopte o hotărîre potrivit căreia țara „destinatară" să-și dea acordul în privința unui asemenea transfer de reziduuri toxice. Și atunci, remarcă publicația „Forumul dezvoltării", editată sub egida O.N.U., „în fața opoziției față de primirea deșeurilor (uneori cu efecte mortale) ale altuia, ca și a propriilor deșeuri, experții în materie au ales soluția de a se orienta asupra țărmurilor primitoare ale țărilor în curs de dezvoltare". De ce s-a ales o asemenea soluție ? Pentru că — explică publicația menționată — „a fost o vreme cînd peste mări (în țările în curs de dezvoltare — n.n.) existau mai puține exigențe în privința normelor ce trebuiau respectate, iar afacerile de acest gen se dovedeau mai puțin costisitoare, în ciuda distanțelor ; era soluția cea mai facilă pentru evacuarea deșeurilor". Dar dezvăluirile care au fost făcute, mai ales în 1988, în ce privește consecințele unui asemenea „comerț cu reziduuri toxice", în diverse țări în curs de dezvoltare, au adus problema în fața unor organisme de cooperare regională și internațională. În iunie 1988, reuniți cu ocazia întîlnirii la nivel înalt a Organizației Unității Africane, șefii de stat și de guvern ai țărilor continentului au ținut să reafirme, în mod clar, refuzul lor de a depozita, pe teritoriul țărilor respective, reziduurile lumii occidentale și hotărîrea lor de a acționa în comun în fața acestui pericol. Ulterior, avea să se întrunească o reuniune general-africană pe această temă, la Accra, capitala Ghanei, după care au avut loc alte două conferințe — consacrate aceluiași subiect — sub egida Programului Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător (U.N.E.P.). În același timp însă, ziarele lumii anunțau că „traficul pe mare cu otravă" continua : în țări din „lumea a treia", confruntate cu mari dificultăți economice și cu o povară tot mai grea a datoriei externe, din partea unor firme multinaționale dispuse să plătească mai puțin pentru debarasarea de reziduuri decît ar fi făcut-o dacă respectivele produse ar fi trebuit neutralizate sau depozitate în condiții de securitate pe teritoriul țărilor occidentale puternic industrializate.

La exemplele menționate anterior, pot fi adăugate multe altele. Așa, bunăoară, Republica Populară Congo a stopat, în ultimul moment, un acord privind „importul" în această țară a unui milion de tone de „reziduuri chimice puternic contaminate", provenind din Germania federală, Olanda, Belgia și Luxemburg. O firmă franceză a fost oprită să depoziteze produse toxice în Benin. Firme din Statele Unite au încercat, fără succes, să exporte substanțe toxice în Liberia. Din Germania federală și Italia s-a intenționat depozitarea de produse similare în Swaziland. În iulie 1988, după investigații care începuseră încă în septembrie 1987, poliția din Sierra Leone descoperea un depozit secret de reziduuri toxice provenite din Marea Britanie. Imediat după această dezvăluire, agenția „Reuter" transmitea din Freetown că experții urmează să se pronunțe, cu precizie, asupra conținutului unui număr de 600 de saci de plastic aflați în respectivul depozit și care fuseseră aduși pe cale maritimă, cu documente false. Namibia, ocupată ilegal de Republica Sud-Africană, s-a transformat, de-a lungul anilor, într-un veritabil „coș de gunoi" pentru produse cu efecte nocive provenind din mai multe țări occidentale.

Și aceste exemple, atrage agenția un document al U.N.E.P., nu depășesc limitele părții vizibile a unui imens aisberg : autoritățile din aproximativ 10 țări africane au semnat contracte cu firme occidentale pentru depozitarea de reziduuri toxice sau sînt angajate în convorbiri pe această temă. După datele U.N.E.P., aceste acorduri și aceste convorbiri se referă la o cantitate de reziduuri toxice de ordinul milioanelor de tone. O afacere cît se poate de profitabilă pentru firmele occidentale, după cum remarcă Jan Huysman, care spune că mediile industriale din Europa occidentală și S.U.A. se lovesc de interdicții tot mai riguroase și mai costisitoare în ce privește rezolvarea problemei reziduurilor periculoase „pe plan local". La rîndul său, cotidianul congolez „Etumba", scria că, „din cauza costurilor considerabile pe care le necesită tratarea resturilor toxice, firmele occidentale au decis să folosească teritoriile țărilor în curs de dezvoltare pentru depozitarea acestora". Comentînd, la rîndul său, fenomenul, ziarul „Daily Nation" din Kenya utiliza termeni violenți, vorbind despre „o crimă deliberată" și despre o adevărată „agresiune toxică" împotriva țărilor africane. Nigeria, una din țările africane care a cunoscut o experiență din cele mai dramatice, ca urmare a „comerțului cu produse toxice", a propus, în cadrul Adunării Generale a O.N.U., un proiect de rezoluție prin care se cere țărilor occidentale să renunțe la practica transferării în țările în curs de dezvoltare a reziduurilor lor toxice. Iar o conferință internațională consacrată aceleiași teme își desfășoară lucrările, chiar în aceste zile, la Basel, în Elveția.

Sfera de acțiune a „neocolonialismului toxic" se îngustează, așadar. Itinerarele „cargourilor cu otravă" se închid, unul cîte unul. „Înmulțirea reacțiilor de respingere, provocate de caracterul toxic al acestor încărcături, de pericolele pe care ele le reprezintă pentru populațiile locale — scria «Forumul dezvoltării» — nu pot însemna decît un singur lucru : lumea industrializată va trebui, de acum înainte, să recurgă la alte mijloace pentru a rezolva problema reziduurilor sale".

Corneliu Vlad

(Sfîrșit)

Traficanții...

Cine sînt acești misiți ai gunoaielor toxice ?

Iată cum se poate face avere în Africa, fără scrupule : nu cu comerțul cu sclavi, căci nu mai sînt piețe de desfacere, nu cu arme, căci locurile sînt ocupate, nici cu droguri, căci sînt prea periculoase, ci cu traficul de gunoi, scrie revista franceză „Le Point", într-un articol consacrat traficanților de otravă. El nu reclamă decît o investiție minimă, în schimb oferă posibilitatea de a cîștiga o cantitate maximă de dolari.

Dacă Luciano Spada nu ar fi fost denunțat, în ultimul moment, exportul milionului de tone de deșeuri toxice în Congo i-ar fi adus un venit de o jumătate de miliard de franci, și aceasta fără cea mai vagă urmă de remușcări. Dimpotrivă, toți traficanții de deșeuri își revendică, cu obrăznicie, titlul de binefăcători ai umanității. Chiar așa, nu sînt ei cei care ușurează Occidentul de deșeurile care îl sufocă ? Dar faptul că aceste deșeuri, înghesuite peste măsură, amenință sănătatea a mii de africani, pare să nu-i tulbure cîtuși de puțin.

Cine sînt acești „misiți" ai gunoiului ? Mulți — ca Luciano Spada, sau ca Giafranco Ambrosini, în Senegal și în Guineea Bissau ; Lamia, Catehem în Benin ; Giafranco Raffaelli în Nigeria —, toți avînd nume cu rezonanță italiană, căci s-ar părea că Italia și S.U.A. sînt țările cele mai puțin capabile să-și rezolve problema gunoaielor. Există, însă, printre ei și britanici și americani. Ei se ascund în spatele unor societăți-ecran, instalate în Elveția, Lichtenstein, Gibraltar sau pe insula Man.

Mulțumită unei anchete minuțioase, se știe acum modul în care acești traficanți și-au țesut filierele. Cu o simplitate extraordinară, acționînd în trei timpi : mai întîi, căutarea unui pămînt pentru adăpostire, cererea unei autorizații de export din partea administrațiilor occidentale și, în sfîrșit, colectarea deșeurilor.

Luciano Spada este arhetipul misitului de gunoaie. În 1987, el fondează societatea Bauwerk, pe care o stabilește în Lichtenstein. Ambiția lui a fost să realizeze o filieră de deșeuri industriale între America și Africa. La începutul anului 1988,

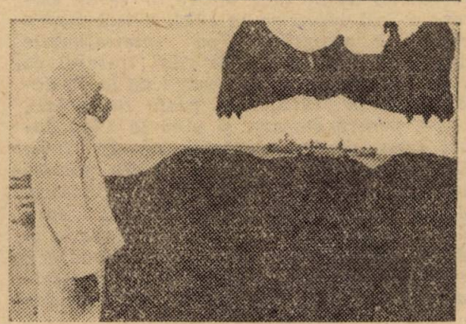

În largul portului Conakry, pe insula Kassa : o încărcătură de 15 000 tone de cenușă, provenită de la o uzină americană de incinerare și care conține substanțe toxice, este retrimisă expeditorului

zboară la Brazzaville, capitala congoleză. Aici, el începe afacerea cu Vincent Gomez, avocat congolez, care obține sprijinul a trei înalți funcționari. Spada înființează o altă societate paravan, Societatea congoleză de recuperare a deșeurilor industriale (C.R.D.I.). La conducerea acestei societăți este pus un om de paie, Jean Passi. A fost găsit și un loc de stocare la 20 de kilometri de coastă.

La 18 ianuarie 1988, se semnează un act între Bauwerk și C.R.D.I. : „Societatea Bauwerk AG va livra domnului Passi o cantitate maximă, de un milion de tone de rebuturi industriale, care nu sînt radioactive, în R. P. Congo". Urmează descrierea acestor rebuturi : „Uleiuri minerale, derivați din dizolvanți și solvenți, lăcuri, gudroane, pesticide, acizi, izocianură..." Drojdia societății occidentale ! Desigur, C.R.D.I. se angajează să respecte normele de stocare cele mai draconice. Ce farsă ! Congo, ca de altfel majoritatea statelor africane, în curs de dezvoltare, este incapabil să stocheze, în deplină securitate, aceste deșeuri periculoase.

În luna mai se descoperă dedesubtul acestei afaceri. În Congo sînt arestați toți cei implicați. Spada a scăpat.

Foarte adesea, deșeurile sînt importate sub falsă denumire. Astfel, Giafranco Raffaelli, un italian stabilit în Nigeria de douăzeci de ani, a obținut, la 14 mai 1987, o autorizație de import a unor „materiale de construcție", care erau, de fapt, de-

șeuri industriale colectate în Italia. Cantitativ, reprezentau 3 800 de tone, descărcate la Koko și transportate apoi într-unul din locurile africane de depozitare a gunoaielor, de fapt un teren gol, înconjurat de un gărduleț modest, loc pentru care proprietarul său încasa lunar 100 de dolari. Ambalajele curgeau, vecinii se plîngeau de diversele nenorociri pricinuite de gunoi. În luna iunie 1987, cotidianul „Guardian", din Lagos, a dat în vileag secretul. Reacția guvernului nigerian a fost cu atît mai îndreptățită cu cît președintele, generalul Babangida, tocmai lansase un apel Africii „curate", cu ocazia întîlnirii la nivel înalt de la O.U.A. Cei patruzeci de italieni și nigerieni arestați, cu excepția lui Raffaelli (care reușise să fugă), au fost deferiți justiției. Două cargouri, care erau bănuite că transportau deșeuri, au fost imobilizate pe chei. Guvernul italian a trebuit să promită recuperarea deșeurilor pentru a ieși din criza creată.

● Fluxurile reziduurilor

Cele mai multe filiere pornesc din America, a cărei industrie se prăbușește sub deșeurile ei toxice : 385 de milioane tone pe an (aproape cinci șesimi din deșeurile lumii occidentale). În acest ritm, locurile de descărcare ale gunoaielor industriale în jumătate din statele americane vor fi pline complet. În privința deșeurilor celor mai toxice, a căror stocare a fost interzisă în 1984, există marea piedică a așteptării, pe interminabile șiruri, în fața centrelor de tratare. Și atunci, prețurile cresc brusc : de la 10 dolari tona în 1976, la peste 140 dolari, acum, pentru stocare, și pînă la 2 500 dolari tona pentru neutralizare. În 1987, 400 de vase au plecat oficial din porturi americane avînd la bord deșeuri toxice. Marea majoritate s-a îndreptat spre țări „respectabile", cum ar fi Canada și Marea Britanie, iar altele, cam douăzeci, spre Asia, America de Sud, Caraibe, Africa. În realitate, experții iau în considerație un trafic clandestin de șapte ori mai mare.

În 1986 a izbucnit afacerea Colbert. Cei doi frați Jack și Charles (Colbert) sînt condamnați la treisprezece ani închisoare, de către Curtea din New York, pentru că au expediat în India, Coreea de Sud, Zimbabwe și Nigeria deșeuri toxice sub false denumiri. Surpriză mare : principalul furnizor al celor doi frați era chiar statul american. De-a lungul anilor, marina, armata, departamentele apărării și agriculturii le-au dat deșeuri. Culmea păcălelii : Agenția Internațională de Dezvoltare le subvenționa anumite exporturi. Dar, iată lovitura de grație a fraților Colbert : au vîndut unei țări din Africa hîrtie igienică îmbibată cu plumb, — rebutul Trezoreriei americane —, drept hîrtie igienică !

Dacă n-ar fi decît deșeurile industriale ! Dar americanii sînt la fel de înecați și de resturile menajere. Unele după altele, locurile de depozitare municipale se încarcă complet. De puțină vreme, America se înflăcărează la ideea de a incinera gunoiul menajer din Philadelphia, dar sînt cîțiva ani de cînd această metropolă încearcă să se debaraseze de cenușa obținută prin ardere.

Hondurasul a fost prima țară care a refuzat acest dar otrăvit, înainte de Guatemala. Un anumit scenariu are în vedere folosirea cenușii pentru fertilizarea arhipelagului Turk și Coricos, în Caraibe. Dar ,acest reziduu își pierde capacitatea virtuală de folosire, imediat după ce ecologiștii îi acuză pe americani pentru conținutul său toxic. Philadelphia face apel la doi „agenți" privați ! Unul plimbă, de douăzeci și una de luni, 13 500 de tone de resturi îmbarcate la bordul vasului „Khian La", pe toate mările globului, și este respins din port în port. Panama, Bahamas, Republica Dominicană, Honduras, Haiti (3 500 tone au fost descărcate, aici, în mod ilegal), Martinica, Guineea-Bissau. Iar în 1987, în luna mai, s-a întors, la Philadelphia, unde orașul refuză să-și reprimească rămășițele.

Celălalt „agent", Bulkhandling, companie maritimă norvegiană, crede că a găsit rețeta : să livreze în Panama 250 000 tone din cenușile ei, pentru a construi un drum. Ministerul mediului înconjurător american a confirmat, în octombrie 1987, prezența, în aceste cenuși, a dioxinei și a metalelor grele. Foarte curînd, guvernul din Panama a amenințat cu trimiterea marinei sale de război pentru interceptarea primului cargou cu cenușă, care deja era pe drum. Ce-i de făcut ? Bulkhandling s-a decis să se abată spre Guineea, unde are nenumărate interese. Această țară interzice depozitarea deșeurilor. N-are nici o importanță, căci cenușa este declarată material de bază pentru fabricarea cărămizilor. Cele 15 000 tone de cenușă din „Bark" sînt descărcate în insula Kassa, în larg la Conakry. Un prim acont pentru 85 000 tone. Populația locală, foarte speriată, a trădat repede secretul. Furios, guvernul din Guineea a luat ca ostatic pe consulul onorific din Norvegia. Bulkhandling nu are decît să trimită un alt cargou, „Bania", care să reîncarce cenușa, și să revină la Philadelphia, la sfîrșitul lunii iunie, pentru ca apoi să fie stocată la Ohio.

Cîmpul de acțiune al traficanților de gunoaie se restrînge din zi în zi. În urma afacerilor necurate li se interzice — cel puțin oficial — staționarea în Guineea, Congo, Benin, Guineea-Bissau, Liban. Comunitatea (vest)-europeană, O.C.D.E. sau Programul Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător elaborează, în prezent, reglementări mai severe, dar trebuie avut în vedere, mai ales, un cod de bună conduită : orice export de deșeuri nu va putea fi autorizat decît după acordul țării care-l primește și verificarea care să stabilească dacă țara respectivă este capabilă să-l stocheze sau să-l trateze.

Traducere și adaptare după „Le Point" de Paula Angelescu

Nimeni nu ne-a furat planeta...

Între sfîrșitul veacului nostru și sfîrșitul veacului trecut, istoria a masat un număr copleșitor de evenimente. Chiar dacă oamenii nu au fost pregătiți pentru o asemenea tornadă de momente cruciale, s-a dovedit că istoria se precipită fără să ceară avizul nimănui, teribilă și atotcuprinzătoare, împingînd calendare și vieți pe drumuri bătătorite sau de abia defrișate. Stupefiat sau blazat, fericit sau nefericit, beat de entuziasm sau crunt dezamăgit, omul a trebuit să-și împlinească menirea, adică să-și găsească un sens în această colosală vîltoare și să-i ofere vîltorii înseși un sens.

Nici o epocă nu a fost scutită de mișcări, de răsturnări, de deznădejdi sau speranțe împlinite. Veacul nostru a inaugurat, însă, o nouă tipologie a prefacerilor. Transformările se petrec sub ochii noștri, au un caracter torențial, profund și necruțător, ne modifică metabolismul și mediul înconjurător. Altădată, generații întregi orbitau în jurul unui singur eveniment, îi digerau semnificațiile în tihnă și îl administrau moral și psihologic, avînd certitudinea stabilității reciproce. Lucrurile s-au schimbat. Toate datele „problemei" glisează vertiginos în toate direcțiile, cu o exuberanță aparent stihinică. Ambalat în acest joc nou, exploziv și halucinant, omul este nevoit să-și uite tabieturile, pasivitățile și melancoliile, pentru a se angrena în istorie cu vehemența concentrată pe care o impune responsabilitatea. În definitiv, epoca modernă a articulat, imperativ, tocmai această nouă realitate : mecanismul responsabilităților. Sub forme directe sau încifrate, mijlocit sau nemijlocit, oamenii au devenit răspunzători unii față de ceilalți, se determină reciproc, se năruie sau se consolidează, progresează sau regresează, în funcție de asumarea responsabilității. Înțeleg prin responsabilitate calitatea de a întreprinde ceva în folosul omului. Ea poate fi de slab nivel sau de înalt nivel. Absența responsabilității poate, însă, afecta întregul mecanism, pentru că are caracterul unui anti-sistem. Un lan irigat cu ape reziduale, o fabrică producînd piese inutilizabile, un medicament care îmbolnăvește sînt expresii limitate ale unor cauze cu o putere distructivă nelimitată.

Responsabilitatea acționează la nivelul ogrăzii, al fabricii, al continentului și al lumii. Mai devreme sau mai tîrziu, absența ei face ravagii. De ani de zile, în forumuri mondiale sau regionale se vorbește despre sărăcia neagră a unei bune părți a lumii. S-a dovedit, în modul cel mai elocvent, că adevărul intolerabil al mizeriei, care macină sute de milioane de vieți, riscă să zdruncine universul confortabil al Nordului industrializat. Indolența de azi a înlocuit jaful sîngeros de ieri. „Bomba datoriilor", atît de des evocată, va exploda mai devreme sau mai tîrziu, deși toate semnalele de alarmă au fost trase. „Efectul de seră", care riscă să transforme civilizația următoarelor decenii într-una de tip lacustru, este dramatic comentat, dar măsurile sînt temporizate sau aplicate în gen minor. Deși aspru și pe drept cuvînt criticată, lumea superindustrializată continuă să producă enorme cantități de deșeuri, de o agresivă nocivitate, pe care le deversează în lumea săracă. Plămînii planetei se ard în neștire, deșertificarea este lăsată să muște, în continuare, din geografia verde, devitalizările economice de toate felurile sînt incitate arogant, în numele unor interese pe termen scurt și al unei iresponsabilități pe termen lung. Și mai presus de toate, dincolo de abordările modeste, înarmările de nivel înalt continuă să pericliteze prezentul imediat, ca și viitorul îndepărtat. Scadențele se înmulțesc iar învățămintele se clarifică. Le mai rămîne oamenilor să verifice axioma responsabilității și să-și repună universul într-o ordine, care nu a lipsit niciodată, dar a fost prea adesea înăbușită în numele unor ambiții deșarte. În fond, nimeni nu ne-a furat planeta. O putem gospodări liniștiți.

Radu Budeanu